

Prioris officium circa ecclesias et eorum ornamenta.

§ 27. Postremo, prior cuiusque domus praecipuam curam gerat ut ecclesiae in suis structuris conserventur et reparentur; mundae praeterea et expurgatae, uti decet, contineantur, atque illis de libris, vasis, ornamentis et aliis ad altaris ministerium et divinum cultum pertinentibus provideatur, quae pariter munda et nitida conserventur.

Res sacristiae non alienentur.

§ 28. Res sacristiae, cuiusvis generis sint, nullo modo alienentur, nec pignori opponantur, nec ullo modo alicui accommodentur, sed solum ecclesiae propriae serviant.

Decretum irritans.

§ 29. Decernentes irritum et inane quicquid secus per quoscumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Fratres omnes observent hanc reformationem.

§ 30. Quocirca priori generali ac omnibus fratribus praedictis per apostolica scripta mandamus ut quisque pro se praesentes litteras humiliter recipiant, et quaecumque in eis statuta, decreta et mandata sunt, alia desuper a nobis non expectata iussione aut mentis nostrae declaratione, firmiter custodiant, et in omnibus studiose obedire procurent.

Prior generalis deputatur executor huiusmodi constitutionis.

§ 31. Quin etiam eidem priori generali committimus ut ipse easdem praesentes in proximo et deinceps futuris generalibus et provincialibus capitulis, et frequenter in omnibus domibus publice legere, ac eas et quicquid pro earum executione et observatione, tam in ipsis capitulis generalibus vel etiam extra illa, ab ipso adhibitis aliquot ex aliis prioribus vel definitoribus praedictis, quos duxerit eligendos, statuatur, ordinabitur et decernatur, in omnibus prioratibus ac ab omnibus et singulis prioribus, fratribus et personis praedictis inviolate faciant, per se vel alium seu alios, observari. Contradictores quoslibet et rebelles ac etiam protestantes et reclamantes, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis

quaesito colore vel ingenio, praestantes, tam ecclesiasticos quam laicos, cuiuscumque dignitatis, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, ac etiam prioratum, dignitatum et administrationum privatorias, ceteraque iuris et facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo. Quin etiam contendentes praedictos in censuras et poenas suprascriptas incidisse declarando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae derogatorias.

§ 32. Non obstantibus nostris de non tollendo iure quaesito et de annali ac triennali possessore, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; nec non Ordinis praedicti, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, exemptionibus et indultis apostolicis, illis eiusque superioribus et personis eorumque singulis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui ac initi et stipulati contractus ac alias, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere et in specie, concessis, confirmatis, ac etiam aliis reformationibus, quotiescumque ac quocumque tempore factis et promulgatis, ac quibuslibet aliis indulgentiis et litteris apostolicis, specialibus et generalibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum seu dictorum ordinariorum iurisdictionis seu executionis impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis; quae omnia contra earumdem praesentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari.

Exemplorum fides.

§ 33. Denique etiam volumus ut ipsarum praesentium exempla, etiam impressa, capituli vel prioris generalis seu alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae etc.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXX, III kalendas iunii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 30 maii 1570, pontif. anno v.

CLXI.

Declaratio et ampliatio concilii Tridentini, cap. XIV, sess. XXIV de prohibitione aliquid exigendi vel petendi in collatione aliave provisione beneficiorum ecclesiarum, vel ad illorum possessionem admissione 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Durum nimis et incommodum arbitramur, quod ecclesiarum ministri, in iis quae ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quocirca, cum hanc ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei avaritiae pravitatem, editas antehac sanctiones minime satis esse intelligimus, novae constitutionis subsidio cogimur providere.

Concilium Tridentinum, sess. XXIV, cap. XIV, mandavit episcopis ut pravae consuetudines et statuta aliquid recipiendi in provisione beneficiorum reicerent.

§ 1. Cum itaque alias ex plurium ecclesiarum cathedralium et collegiarum constitutionibus aut ex prava consuetudine observari intelligeretur ut, in electione, praesentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione vel alia provisione sive admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiae vel beneficii, canonicatum aut praebendarum vel par-

1 Ad hoc videri potest etiam concilii Tridentini sess. XXI, cap. I; et sess. XXIV, cap. 18. Alia ad materiam simoniae beneficalis plene indicavi in Iulii II constit. v, Cum tam divino, tom. v, pag. 408.

tem proventuum seu ad distributiones quotidianas, certae conditiones seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones compensationesve illicitae, aut etiam quae in aliquibus ecclesiis dicuntur turnorum lucra, interponerentur, licet sancta synodus, haec detestata, mandaverit episcopis ut quaecumque huiusmodi, quae in usus pios non converterentur, atque ingressus eos, qui simonicae labis aut sordidae avaritiae suspicionem haberent, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus sive consuetudinibus super praedictis cognoscerent, et illis tantum, quas probarent, exceptis, reliquas ut pravas et scandalosas reicerent; eos vero qui, adversus praedicta, quavis ratione commisissent, poenis contra simoniacos editis teneri decreverit; multorum tamen indomita cupiditate, tam praedicta quam alia ad beneficium et commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eluduntur.

Hic Pontifex modo revocat consuetudines et constitutiones huiusmodi;

§ 2. Quare nos, pro divini cultus exercitio, simulque evocatorum ad illum auxilio plenius evidentiusque consulendum fore rati, revocamus et abolemus omnia et quaecumque privilegia, consuetudines et statuta quarumcumque ecclesiarum cathedralium et metropolitanarum ac maiorum necnon collegiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolica aut alio quovis praesidio munita, ac etiam supra hominum memoriam et longissimo ac quantocumque tempore, etiam continuo, observata, sive pro solvendis ecclesiarum vel praelatorum debitis, sive pro supportandis illorum oneribus, sive aliis, etiam maioribus, maximis et urgentissimis, causis concessa et approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innovata, extensa et moderata, quod, vacantibus ipsarum ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus,

praebendis, portionibus, beneficiis et officiis, fructus ac etiam quotidianae distributiones, ex eis primo ab ipsa vacatione anno aut longiore vel etiam breviori tempore proventuri, mensae episcopali seu capitulari aliove loco integre vel partim remaneant seu applicentur, aut in communes usus cedant, seu inter alios canonicos et personas ecclesiae seu capituli dividantur. Quodque nullus, etiam apostolica auctoritate provisos, in canonicum recipi, aut ad dignitatem seu portionem, beneficium vel officium admitti, vel alias in eius possessionem induci possit, nisi prius de observandis huiusmodi privilegiis, consuetudinibus et statutis iuramentum praestiterit, et obtentae illorum derogationi ac fructuum et distributionum perceptioni renunciaverit, seu capitulo et personis praedictis cesserit, seu (ut appellant) dulciaria aut quid aliud praestiterit; quorum omnium tenores, causas et effectus habemus praesentibus pro expressis, quibuscumque illa concepta sint formulis, necnon irritantibus et aliis decretis roborata. Volentes ea omnia vires et effectum de cetero non habere.

Poenasque aliquod recipientibus imponit.

§ 3. Praecipimus igitur et interdicens omnibus episcopis, capitulis, collegiis et personis, ad quos id pertinet, ne posthac fructus aut distributiones huiusmodi, nec prorsus ullam eorum partem retineant, neve ipsorum cessionem vel renunciationem aut dulciaria vel alia quomodocumque petant vel exigant, aut quemquam, sive ordinaria sive apostolica auctoritate provisos, ad praestandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi praedicta non facienti possessionem impediunt vel remorentur. Quicumque contrafecerint, si ecclesiarum antistites, tamdiu a pontificali officii exercitio sint suspensi, donec, satisfactione praevia, illis per Sedem Apostolicam suspensio relaxetur; capitula

vero et collegia quaecumque ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personae in excommunicationis sententiam incurrant, a qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam a Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi praestita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari; quinimmo iurantes in huiusmodi censuram incidere; necnon irritum et inane quicquid secus super his, per quoscumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Et nihilominus statuimus ut ubicumque huiusmodi fructus et distributiones fabricae vel sacristiae aut alterius pii loci usibus ultra semestre tempus reperiuntur concessi, horum dumtaxat dimidia pars ipsi sacristiae vel fabricae aut pio loco deinceps tribuatur, alteram vero beneficiati praedicti integre percipiant.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; decreto praedictae synodi ac constitutione felicis recordationis Ioannis Papae XXII, quae incipit *Suscepti*, et aliis iuribus hac de re disponentibus nihilominus alias in suo robore duraturis.

§ 6. Ceterum per praedicta non intendimus illis praeiudicare capitulis, collegiis, mensis aut personis, fructus et distributiones, inter vacationem beneficiorum et eorum collationem sive possessionis apprehensionem, provenientes ex statuto, consuetudine vel privilegio huiusmodi percipientibus vel retinentibus, quo

Declaratio praedictorum.

Derogatio contrariorum.

Alia declaratio.

minus ipsi illos interim ut antea exigere valeant et habere.

§ 7. Postremo volumus ut praesentium exempla, etiam impressa, etc.

§ 8. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, kalendis iunii, pontificatus nostri anno v.

Anno a nativitate Domini MDLXX, indictione XIII, die vero XIII iulii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et D. N. D. Pii divina providentia Papae V anno v, retroscriptae litterae apostolicae affixae et publicatae fuerunt ad valvas Principis apostolorum de Urbe, ad valvas ecclesiae S. Ioannis Lateranensis et ad valvas Cancellariae Apostolicae et in aetate Campi Florae, per nos Scipionem de Octavianis et Antonium Clerici, cursores apostolicos.

Stephanus de Olea, magister curs.

Dat. die 1 iunii 1570, pontif. anno v.

CLXII.

Innovatio officii summatoris litterarum apostolicarum, uni ex S. R. E. cardinalibus de cetero conferendi, cum indultorum, gratiarum et iurisdictionis in suos officiales concessione 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Pontifice dignum est et Romanae Sedis maiestate illius officia augere et locupletare, ut ipsorum nobilitas et suscipiendorum ad ea illustrissimorum virorum splendor Romanae Ecclesiae dignitatem faciat ampliore.

§ 1. Quod nos in animo cogitantes, unum ex omnibus magni momenti ani-

1 Hoc officium perpetuum vacabile esse voluit Alexander VI in constit. XIII, *In eminenti*, tom. v, pag. 378.

advertimus officium summatoris litterarum apostolicarum, a felicis recordationis Alexandro Papa VI perpetuum effectum, quod, per assumptionem dilecti filii nostri Petri Donati tituli S. Vitalis in S. R. E. presbyterum cardinalem Caesium nuncupatum, vacare proxime decreverimus, unius solius arbitrio moderari, in quo dirigendo, egregii unius viri auctoritas, peritorum auxilio subnixae, magno opere expediret. Quocirca eidem officio novam formam eandemque excellentiorem atque utiliore inducere, simulque ipsum ita promovere et amplificare instituimus, ut cum ceteris officiis et muneribus, quae supremi ordinis viris conveniunt, merito coequetur.

§ 2. Cum igitur in praedicta perpetuatione idem Alexander Papa, inter alia, statuerit ut quicumque illud obtineret, de eo, quemadmodum litterarum praedictarum scriptores de officio scriptoriae, disponeret, etc. Idem quoque omnibus privilegiis, exemptionibus, praerogativis, immunitatibus, facultatibus, gratiis et indultis collegii dictionum scriptorum omnino tempore frueretur.

§ 3. Ad haec nonnullis, qui dictum officium postea habuerunt, inter alia, sit concessum quod officium ipsum, etiam per alium seu alios, regere et exercere, singulis cancellariae apostolicae diebus, et quandocumque sibi videretur expeditionem extraordinariam dictarum litterarum facere possent, eaque de causa bullator ad summatorum quotidie veniret, qui captas ab ipso litteras bullare deberet. Porro nullus alius ad exercitium, regimen, subrevisionem aut superintentionem dicti officii, etiam boni publici aut alia quacumque maiori magisque considerabili causa, a Romano Pontifice, directe vel indirecte, usquam constitueretur, neque in eo sese interponere ullo modo posset, nec ullae omnino litterae, quan-

Officium summatoris ab Alexandro VI directum fuit in perpetuum it vacabile.

Et concessit summatori privilegia scriptorum litterarum apostolicarum.

Atque summatori indulta hinc evincuntur data fuerunt.

tuncumque secretae, nisi prius a summatore examinatae, expediri deberent; nullusque secretarius, siue domesticus siue de numero participantium aut alius quique, litteras plumbatas, nisi in officio praedicto expeditas, registrarret; secus faciens crimen falsi incurreret, atque officiorum suorum emolumenta amitteret, quae ad summatores praedictum pertinerent. Ceterum, pro omnibus litteris per dictam Cameram expediendis merces ordinaria in dicto summatoris officio dari solita, illis dumtaxat exceptis, quae statum Romanae Ecclesiae vel catholicam fidem concernerent, integre persolveretur. A qua nullus secretarius Papae, etiam domesticus aut scriptor vel alius, etiam maioris conditionis et quocumque privilegio fretus, exemptus censeretur. Quin etiam summator ipse quaecumque salaria, recognitiones et iura, a quibusvis Romanae Curiae officialibus eorumque collegiis praestari solita, perciperet, exigeret et levaret; ac officiales et collegia ad ea solvenda, quacumque reformatione facta et facienda non obstante, compellere libere et licite valeret. Postremo, idem summator, vel ab eo in dicto officio substitutus, mansionem seu cameram alias solitam in Palatio Apostolico, necnon victum pro se et uno famulo in tinello; et praeterea pro ipso summatore panem et buccellas, singulis diebus, praelatorum domesticorum instar, habere deberet. Ipsumque officium et, quod ad illud, dictum summatores ab omni onere, etiam decimarum papalium, etiam ratione fidei et expeditionis contra infideles, aut sternendarum et reficiendarum viarum causa, exempta essent¹, neque ad illorum contributionem compelli posse, quemadmodum diversis litteris apostolicis desuper confectis plenius continetur.

§ 4. Nos, ad dictae Sedis ornamentum et salubriorem litterarum praedictarum

¹ Exemptum esse legit Cherub. (n. T.).

expeditionem, huius officii statum perfectiorem insignioremque constituere volentes, motu proprio et ex certa scientia nostra deque apostolicae potestatis plenitudine, in ipso officio unum praesidentem, qui summatoris pro tempore existentis vices gerat, ipsius summatoris nutu atque arbitrio sumendum et removendum.

§ 5. Item, quatuor alia perpetua officia recognitorum litterarum praedictarum, per proximum summatores dotanda, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 6. Ac summatoris officio unum Secretariatus Apostolici de numero participantium, quod Marcellus Augustinus, et unum praesidentis annonae, quod Anastasius Pozzuti, ac aliud simile, quod Hieronymus Lippomanus, et duo portionum Ripae officia, quae Marcus Cornelius, dum viverent, obtinebant, per liberam resignationem dilecti filii magistri Antimi Marchesani, datarii nostri, in manibus nostris sponte factam et per nos admissam, aut alias quibusvis modis et ex quorumcumque personis vacantia, necnon quaecumque, quocumque et qualiacumque alia dictae Curiae officia, similia vel dissimilia et qualitercumque qualificata, ad dispositionem Romani Pontificis pro tempore existentis pertinentia, pretio concedi solita, quae praedicta omnia simul valorem septuaginta millium ducatorum auri in auro conficiant, ab ipso proximo summatore conquirenda et comparanda, ex nunc, prout ex tunc et e contra, perpetuo unimus et annectimus et incorporamus. Ita ut quisque summator, qui pro tempore fuerit, itidem secretarius, praesidens, portionarius et omnium aliorum futurorum officiorum huiusmodi titularius existat, illorumque omnium corporalem possessionem per se vel alium seu alios, propria auctoritate, libere apprehendere valeat.

Hic modo Pontifex insigniorem statum dicti officii inducit instituendo praesidentem unum,

Recognitores quatuor.

Quaedam officia hic enunciata, valoris scutorum 70 millium, dicto officio summatoris annectit;

Recognitoribus praedictis dotem constituunt;

§ 7. Singulis vero quatuor officiis recognitorum, pro dote ipsorum, decem aut plura loca seu portiones cuiuscumque montis seu montium in Urbe seu ditione temporali sanctae Romanae Ecclesiae constitutorum non vacabilium, quorum fructus hic solvuntur, sumptu eiusdem proximi summatoris conficienda et exhibenda, perpetuo applicamus et appropriamus. Declarantes quod, si dicto officio summatoris tot alia quae ad valorem praedictum septuaginta millium scutorum, ut praedictum est, non ascendant, vel si nulla alia quam praedicta, quae iam vacarunt, uniantur, nihilominus praesentes valere et plenarium effectum sortiri debere.

Indulta, privilegia, iurisdictiones, emolumenta summatoribus competentia, huic summatoris officio concedit et approbat;

§ 8. Ceterum, ex praedictis et aliis, quae ad dictum summatoris officium quocumque modo pertinent et in eo consueverint et observantur, nihil prorsus detrudere, sed illa ac omnia et quaecumque privilegia, facultates et auctoritates, exemptiones et indulta ipsi officio et eius personis quomodocumque concessa, confirmata et extensa, quae, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, habemus pro expressis, perpetuo stabilia et inviolata esse intendentes, ac futuros omnes summatores et dicti officii personas, tam coniunctim quam divisim, in illis omnibus potiri; ac etiam omnia et quaecumque iura, salaria, regalia, recognitiones et emolumenta praedicta et alia consueta et ab officialibus et collegiis supradictis praestari solita, quemadmodum praedictus Petrus Donatus cardinalis et quicumque ante eum summatores amplissime obtinuerunt, eodem modo, iure et titulo habere et possidere volentes; quin etiam, omnia et quaecumque iura, iurisdictiones, facultates, consuetudines et indulta dicti officii, et illud necnon expeditionem dictarum litterarum concernentia, a quibuscumque aliis, cuiuscumque qualitatis et conditionis, personis et officiis usurpata,

et quantocumque tempore usitata, ad ius et proprietatem ipsius revocantes, perpetuo statuimus et ordinamus ut ad dictum officium unus ex sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus assumatur, et dicta quatuor recognitorum officia cum quibusvis aliis dictae Curiae officiis compatibilia sint, et ad liberam summatoris pro tempore existentis dispositionem omnino pertineant; qui etiam hac prima vice et deinceps perpetuum illa, seu per obitum¹ seu quemcumque alium modum vacabunt, concedere, vendere, transferre, et de eis ac super eis cum quibuscumque convenire, pacisci et decernere libere et licite valeat; quemadmodum de aliis ipsius Curiae officiis fieri consuevit, pro pretio concedantur; viros probos et peritos ad ea admittat, qui per suam quisque, et alias pro materiarum qualitate et rerum exigentia, eius vel praesidentis arbitrio, expeditioni incumbant.

§ 9. Omnes litterae, quae, secundum communem in dicto officio cursum, absque difficultate expediri consueverunt, ab illorum cognitore, qui tunc vicem obtinebit, praesente summatore vel praesidente, diligenter et accurate examinentur et ipsi referantur, ut illis tunc demum subscribat, et ipsas de more iubeat expediri.

§ 10. Ad ea vero dubia dissolvenda, quae in litteris ipsis occurrere contigerit, summator certum diem in singulas hebdomadas constituat, quo die coram se seu praesidente suo omnes recognitores conveniant; et praeterea, si ipsi summatori visum fuerit, aliquot alii egregii viri, harum rerum usum habentes, ab eodem summatore adhibeantur, ut dubia omnibus proposita cum maturo eorum omnium iudicio decendantur; gravioribus tamen et obstructoribus dubiis, propter quae Romanus Pontifex merito consulendus erit,

¹ Cherub. legit et deinceps in perpetuum illa, seu per resignationem seu per obitum (n. T.).

Formam examinandi litteras apostolicas praescribi,

Dubiaque leu- per occu- rre- illa decideri;

nostrae et successorum nostrorum declarationi nihilominus reservatis.

Summatorum etiam absentium officium per substitutos exercendi facultatem concedit, et auctoritatem dictorum substitutorum designat;

§ 11. Ad haec omnis summator, sive in dicta Curia praesens, sive ab ea quantumcumque tempore absens, etiam omnia officia praedicta unita, praesentia et futura, quotcumque et qualiacumque, ac etiam unius et eiusdem collegii, per substitutum seu substitutos, omnino exercere possit, qui mensuris ac omnibus aliis congregationibus intersint, vota, vocem et suffragia tam active quam passive habeant. Ad officia refensoriatuum, mensariatuum ceteraque omnia munera, functiones et negocia, publica et privata, etiam pro singulis eiusdem collegii officii, etiam eodem tempore et veluti principales, admittantur; litteris apostolicis et aliis scripturis et instrumentis subscribant; vestibus et insignibus officialium cuiuscumque collegii, in Palatio Apostolico, processionibus, pompis et aliis omnibus actibus, publicis et privatis, incedant et sedeant, et pro antiquitate praecedant, et prorsus omnia ut principales faciant et exequantur, pro singulis officii, etiam unius et eiusdem collegii, quantumcumque in eo fuerint, quorum pluralitas et multitudo nullum prorsus impedimentum sibi invicem nullamque incompatibilitatem faciant; singula congregationum et munerum omnium emolumenta et salaria, ordinaria et extraordinaria, percipiant, et alias quemadmodum ipse summator faceret facereque posset, si, eadem officia ut non unita possidens, ibi adesset. Eisdem enim, ad effectum omnium praedictorum dumtaxat, secretarios, scriptores et alios omnium collegiorum huiusmodi officiales et titulares creamus et instituimus.

§ 12. Praeterea omnis summator, nullo omnino intermisso mensium, dierum aut alterius temporis spatio, per consuetudines et statuta, etiam iurata et confirmata, seu privilegia et indulta secretariorum apo-

stolicorum et aliorum collegiorum praefinito, sed statim a principio, fructus, emolumenta congregationum, salaria et iura omnia singulorum officiorum huiusmodi, praesens et absens, integre capiat.

§ 13. Ad omnes autem in suo officio continendos, summator quaecumque statuta, prosperum officii statum concernentia, condere; condita corrigere et mutare, aliaque rursus et quotiescumque sibi videbitur edere.

§ 14. Praelatos et quoscumque alios officiales, personas dictae expeditionis participes, quicumque fuerint, quoad ea quae ad expeditionem ipsam concernunt, castigare, corrigere et punire, ac contra eos civiliter et criminaliter procedere, viresque suas, tam in his quam supradictis omnibus et singulis, alii vel aliis delegare libere et licite possit.

§ 15. Itemque omnibus et quibuscumque privilegiis et exemptionibus, etiam Ripae et Ripettae ac dohanae Urbis, quae camerarius noster, clerici praesidentes et alii camerales habent, eodem iure libere potiantur et gaudeant.

§ 16. Praesidens vero et recognitores omnes praedicti litteras apostolicas, etiam monasteriorum et ecclesiarum cathedralium, pro se gratis ubique, prout litterarum apostolicarum scriptores, expediant. Et propterea omnibus et quibuscumque aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus et indultis, eisdem scriptoribus et eorum collegio concessis, eodem modo quo illi, gaudent, et quisque pro se super his apostolicas litteras, tam coniunctim quam divisim, expedire poterunt.

§ 17. Postremo omnis summator, quantumcumque ei videbitur, officium ipsum summatoris in manibus Pontificis pro tempore existentis, in favorem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis aut alterius cuiuscumque personae per nos approbandae, etiam pacto pretio, resignare, et alias

Statuta pro officialibus condere,

Jurisdictionemque in eis corrigendis habere declarat;

Exemptiones camerarum necnon clericorum tribuit;

Praesidentis et recognitorum litteras apostolicas gratis expediri decernit;

Summatoris officium realiter posse concedit.

de eo disponere etiam libere et licite valeat, quemadmodum de ceteris dictae Curiae officiis pretio receptis cuique est permissum, etc.

Clausulae praeservativae.

§ 18. Decernentes omnia supradicta firma et inviolata perpetuo consistere, vimque validi et efficacis contractus, inter nos et Sedem et Cameram Apostolicam, necnon omnes deinceps summatores habere; ac irritum et inane quicquid secus super his per quoscumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Iussio admittendi praedictos officiales.

§ 19. Iubemus igitur omnium collegiorum et officiorum praedictorum defensores, mensarios, depositarios necnon vectigalium redemptores et ceteros omnes, ad quos pertinet, ut quisque pro se, alia a nobis non expectata iussione aut mentis nostrae declaratione, praedictum summatorem et ab eo substituendum et substituendos, necnon praesidentem et recognitores omnes, tam coniunctim quam divisim, ad praedicta omnia recipiant et admittant, eisque de ipsis omnibus integre respondeant, et ab aliis faciant responderi. Qui contrafecerint, eos tamdiu ab officiorum exercitio suspendimus, et emolumentorum perceptione privamus, donec, satisfactione praevia, meruerint a Romano Pontifice restitutionis beneficium obtinere.

Derogatio contrariorum.

§ 20. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quaesito et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac secretariatus, scriptoriae, archivii ceterorumque officiorum et collegiorum, necnon Camerae Urbis et vectigalium praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, usibus et naturis, quantumcumque tempore observatis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque praesidentibus, ministris et personis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, etiam per modum statuti perpetui ac initi et stipulati contractus, et aliter, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis re-

stitutivis, praeservativis, derogatoriis aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, et motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, necnon consistorialiter, ac ex causis, quantumcumque onerosis, concessis, confirmatis, innovatis, extensis et moderatis. Quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus. Quodque aliquibus, communiter vel divisim, a praedicta sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, ceterisque contrariis quibus-

Sanctio poenalis.

§ 21. Nulli ergo etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, octavo kalendas Iulii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 24 Iunii 1570, pontif. anno v.

CLXIII.

De decimis aliisque subsidiis non solvendis a fratribus Ordinis Praedicatorum 1.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Militanti Ecclesiae, licet immeriti, disponente Domino, praesidentes, circa curam ecclesiarum et monasteriorum quorumlibet illorumque personarum, praesertim Ordinum fratrum Mendicantium, solertia reddimur indefessa solliciti ut, iuxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispendiis, et profectibus, divina

1 Ex Bull. huius Ordinis, tom. v, pag. 241.

cooperante clementia, salubriter intendamus.

Diplomatica
causa.

§ 1. Sane, licet nos fratres et monachos ac sorores et moniales ac alias utriusque sexus personas Ordinum praedictorum illorumque monasteria ac bona ab omnibus et singulis decimis, vectigalibus, subsidiis, etiam caritativis, ac exactionibus et aliis impositionibus, per quasdam sub annulo Piscatoris, die videlicet vigesima nona iulii, primo, et per alias nostras sub plumbo expeditas litteras, sub data videlicet decimoseptimo kalendas iunii, secundo anno nostri pontificatus, liberaverimus et exemerimus, prout in singulis litteris praedictis latius continetur; ac propterea fratres dictorum Ordinum ad quorumcumque onerum contributionem minime teneantur; nihilominus nonnullae universitates et communitates certarum civitatum et locorum ac castrorum et oppidorum, necnon thesaurarii ac clerici officialesque Camerae Apostolicae, dictorum Ordinum fratres et alias personas, praetextu cuiusdam decreti ab ipsa Camera die secunda mensis iunii anni Domini millesimi quingentesimi sexagesimi septimi emanati, et dictarum exemptionum moderativi et declarativi, ad solutionem subsidii triennalis et quaterni carnis cogere, multasque illis molestias inferre non verentur, non sine maximo dictorum Ordinum praeiudicio, et divini cultus, cuius officia ob id plerumque retardantur, detrimento.

Roborat anti-
qua privilegia,
et contrarias
sententias in-
validat.

§ 2. Quare nos, praemissis, pro pastoralis nostri officii debito, opportunum remedium adhibere, ac illos, quo facilius se in huiusmodi officii continere et perseverare possint, maioribus et amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes; et a quibusvis excommunicationis, suspensionis, interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes; necnon

singularum litterarum et decreti huiusmodi ac inde secutorum tenores, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, non ad ipsorum fratrum aut quorumvis aliorum desuper nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, perpetuo singulas nostras litteras praedictas ac, prout illas concernunt, omnia et singula privilegia, exemptiones, indulta et alias gratias, dictis Ordinibus a nobis hactenus concessa, in illis litteris contenta et inde secuta quaecumque, confirmamus et approbamus, ac illis perpetuum et inviolabilem firmitatis robur adiuimus; omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus, ac, potiori pro cautela, praedictas nostras litteras, cum omnibus et singulis clausulis et decretis, quibus descriptae sunt, innovamus; necnon praedictum decretum ipsius Camerae, ad effectum praesentium litterarum, in civitate Bononiensi ac provincia Romandiola tantum, ac alia omnia et singula contraria praefatis nostris litteris hactenus a quibuscumque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris et quibusvis aliis personis emanata et inde sequuta quaecumque, etiamsi illorum hic expressa, specifica ac de verbo ad verbum mentio aut insertio esset de necessitate facienda, revocamus, cassamus et annullamus.

Concessio de
qua in rubrica.

§ 3. Et insuper, quo facilius fratres Ordinis Sancti Dominici, qui officii sanctae Inquisitionis haereticae pravitatis, ad contagiosa haeresum passim pullulantium zizania salubriter amputanda, hactenus diligenter incubuerunt et adhuc sollicitis studiis incumbunt, onera huiusmodi sustentare valeant, illos illorumque utriusque sexus personas et a subsidio triennali et quaterni carnis, tam pro portionibus hactenus decursis quam in posterum decurrendis, modo et forma praemissis, perpetuo eximimus et liberamus; reliquos vero fratres Ordinum Mendicantium a contributione subsidii triennalis, quoad portiones usque in hunc diem decursas, exemptos;

quoad vero in posterum decurrendas ab huiusmodi subsidio, donec aliter a nobis ordinatum fuerit, minime exemptos esse volumus; portiones autem reliquas, dictos fratres Ordinum Mendicantium tangentes, praeteritas et nondum usque ad hunc diem solutas, illis gratiose et liberaliter donamus; reliqua omnia in dictis nostris litteris privilegiorum et exemptionum contenta, quoad omnes dictorum Ordinum Mendicantium fratres et personas, volumus inviolabiliter et perpetuo observari.

Praesentium
litterarum
firmatas.

§ 4. Ac praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari nullatenus posse, minusve sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, modificationibus, limitationibus, restitutionibus et aliis contrariis dispositionibus, tam per nos quam etiam successores nostros Romanos Pontifices quomodolibet ac cum quibusvis clausulis et decretis, factis et faciendis, quorumcumque tenorem existant, includi; sed illis non obstantibus, quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, etiam sub data per eos eligenda, de novo concessas esse, et ita incommutabilis voluntatis et intentionis nostrae esse; et ad hoc ut perpetua firmitate subsistant, vim validi et efficacis contractus inter nos et Sedem Apostolicam et praedictorum Ordinum fratres haberi debere; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

Executores
epulati.

§ 5. Mandantes propterea dilectis filiis modernis et pro tempore existentibus Camerae Apostolicae camerario, praesidentibus et clericis ac commissariis et offi-

cialibus quibuscumque, in virtute sanctae obedientiae, quatenus praesentes litteras ac omnia et singula in eis contenta recipiant et admittant, registrent et permittant, et faciant cum effectu dictos fratres, religiosos, moniales, sorores et alias personas praedictas dictorum Ordinum praemissis ac litteris et in eis contentis quibuscumque libere et pacifice uti, frui et gaudere. Quocirca dilectis filiis Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori huiusmodi, necnon quarumcumque tam cathedralium quam collegiarum ecclesiarum decanis, praepositis, archipresbyteris, archidiaconis, thesaurariis et quibusvis aliis in eisdem ecclesiis dignitates obtinentibus, ubilibet et in quibuscumque regionibus, terris et civitatibus existentibus, motu simili, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium aut alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi vel quando opus fuerit, faciant firmiter observari, non permittentes eos vel eorum aliquem desuper per camerarium, praesidentem, clericos et commissarios Camerae huiusmodi, necnon legatos, vicelegatos, gubernatores, collectores, gabellarios et exactores, universitates, communitates et quoscumque alios, ad aliquam solutionem, contributionem vel praestationem, praemissorum occasione quomodolibet faciendam, cogi et compelli, aut aliter contra praesentium tenorem quomodolibet molestari, aut eis gravamina, iniurias atque damna inferri seu quomodolibet irrogari; ac etiam summarie et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, contra quoscumque, cuiuscumque qualitatis aut conditionis existant, et quacumque ecclesiastica, etiam cardinalatus et archiepiscopali, patriarchali vel episcopali aut mundana forent dignitate et exemptione munitis, in quibuscumque causis per eos movendis, quacumque ratione vel causa, quae excogitari possit, eis ministrent iustitiae complementum, exequendo quod per eos fuerit ordinatum; contradictores quoslibet

et rebelles per sententias, censuras et poenas, etiam ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, et legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras et poenas huiusmodi incurrisse declarando, et eas etiam iteratis vicibus aggravando, interdictum ecclesiasticum apponendo, invocato etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachii saecularis.

Obstantium derogatio.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifatii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis, vigore praesentium, ad iudicium non trahatur, necnon quibusvis aliis apostolicis ac, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, etiam contra exemptos quomodolibet editis et edendis, ac etiam dictae Camerae et quarumcumque civitatum, provinciarum et locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere et in specie, etiam motu et scientia paribus, ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio aut quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserebantur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse, pari motu derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit

Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 7. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, aut alicuius praelati vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillo munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvii iunii, millesimo quingentesimo septuagesimo, pontificatus nostri anno v¹.

Dat. die 27 iunii 1570, pontif. anno v.

CLXIV.

*Forma expediendi litteras apostolicas monitoriales de excommunicandis his qui bona deperdita vel subtracta restituere aut revelare recusant*¹.

Sanctissimus in Christo pater et dominus noster dominus Pius divina providentia Papa V.

§ 1. Volens super expeditione mandatorum, quae fiunt in forma *Significavit*, pro rerum subtractarum aut deperditarum restitutione, seu illarum et illas subtrahentium revelatione, modum et formam statuere (manente in aliis reformatione officii correctoris litterarum contradictarum a Sanctitate Sua edita) praesenti, quod perpetuo observari vult, scripto ordinat ut mandata pro restitutione seu revelatione huiusmodi dentur (modo super illis supplicationes in praesentia Suae Sanctitatis signatae fuerint) ad eorum dumtaxat instantiam, quorum civiliter interest.

§ 2. Quae supplicationes rem ipsam de qua agitur rei que valorem nominatim et specificae exprimant, nisi forte sint pro ecclesiis, locis piis, communitatibus,

¹ Quid autem servare debeant episcopi, cum litteras monitoriales ipsi decernunt, docuit Con. Tridentinum, sess. xxv, *De Reform.*, capite III.

Fides transumptorum.

Mandata excommunicandi dentur ad instantiam quorum civiliter interest.

Res et bona exprimentur.

universitatibus, collegiis aut universalibus successoribus, quos verisimile est certam rerum notitiam non habere; tunc etenim, hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demum fieri poterit quaedam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga et incerta atque adeo inverisimilis sit, et tamen ostendat res ipsas (id quod praecipue in omnibus attendendum est) minime vulgares existere.

Mandata praedicta episcopis aut eorum vicariis committantur sub forma concilii Tridentini, sess. xxv, cap. III.

Decretum irritans.

§ 3. Committantur autem episcopo ordinario loci vel eius vicario in spiritualibus generali, sub hac forma verborum, quae est ex concilio Tridentino, videlicet: Si causa diligenter et magna maturitate per ipsum examinata, pro rei, loci, temporis et personae qualitatibus, sibi pro sua conscientia videbitur expedire.

§ 4. Decernentes irritum etc.

Placet. Publicetur et describatur. M.

Lecta et publicata fuit suprascripta regula Romae in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis dominicae 1570, die vero martis, xxvii mensis iunii, pontificatus praelibati sanctissimi D. N. D. Pii divina providentia Papae V anno v.

Io. Lomellinus, custos.

Publ. die 27 iunii, pontif. anno v.

CLXV.

*Declarat privilegia et exemptiones Ordinum Mendicantium aliis Ordinibus communicata, his non suffragare in iis quae temporalitatem respiciunt*¹.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontificis aequa et circumspecta providentia, ne gratiae aliorum atque ab eo emanatae sunt trahantur, declarationibus et aliis opportunis consuevit providere remediis.

Pius alias Ordinibus Mendicantibus nonnullas concesserat exemptiones, quas certis aliis Ordinibus atque institutis communes reddiderat.

§ 1. Sane, licet alias nos, cupientes Mendicantium Ordines, qui sedulum in vinea Domini exhibent famulatum, gratiose favore prosequi, ac ex certis aliis inde expressis causis, diversa concilii Tridentini decreta, quae ipsis contraria videbantur esse, declaraverimus; variaque privi-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

legia et indulta, tam spiritualia quam temporalia, concesserimus; deinde vero illa omnia ad dilectos filios canonicos regulares Ordinis S. Augustini congregationis Lateranensis, ac S. Crucis Colimbriensis, ac etiam monachos S. Benedicti congregationis et Ordinum Cassinensis, Montis Oliveti, Vallis Umbrosae, necnon congregationis Cisterciensis et Chartusienensis, ac S. Hieronymi Hispaniarum, et Camaldulensis, ac fratrum Militiae Iesu Christi, Reformatorem nuncupatorum, et forsitan alios Ordines non Mendicantes perpetuo extenderimus et ampliaverimus. Ita tamen ut ipsi a contributione, ratione seminariorum pauperum clericorum iuxta ordinem concilii Tridentini erigendorum et instituendorum, nec non subsidiarum apostolica auctoritate impositorum, ac quaestuatione eleemosynarum dumtaxat, minime excepti essent, prout in diversis apostolicis litteris iteratis, et forsitan pluribus vicibus, etiam in fundatione, etiam clericis Societatis de Iesu, ut omnibus privilegiis Mendicantibus concessis et concedendis gaudeant, concessis, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent praesentibus, haberi volumus pro expressis, de verbo ad verbum insertis, plenius continetur.

§ 2. Attendentes nihilominus, tam ex communicatione et concessione huiusmodi, locorum ordinariis, parochialium ecclesiarum rectoribus aliisque beneficiatis et personis diversa inferri praeiudicia, ac propterea intentionis nostrae numquam extitisse nec esse quatuor Ordinum Mendicantium privilegia, quae temporalitatem concernunt, eis communicare, nec vigore privilegiorum eorundem communicata esse; cum absurdum sit eos, qui Mendicantes ex quatuor Ordinibus non sunt, sub Mendicantium huiusmodi colore a solutionibus eximi; ac propterea, tam praemissis ea quae convenit remedia adhibere, quam mentem nostram declarare satagentes, necnon dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes.

§ 3. Motu proprio ac de apostolicae po-

Sed cum huiusmodi communicationem ecclesiarum rectoribus nos iam esse animadvertit,

Omnes exam-
plices, quae
temporalitatem
recipiunt, re-
vocat;

testatis plenitudine, omnia et singula pri-
vilegia, exemptiones et alia praemissa,
quae temporalitatem, etiamsi sit solutio
decimarum, primitiarum, quartae, medie-
tatis vel alius funerum et oblationum par-
tis, concernunt, praeter et contra mentem
nostram emanasse declaramus et attesta-
mur, illaque tamquam talia, necnon alia
quaecumque illis, sub quibuscumque ver-
borum formis, concessa, communicata et
ampliata, illorumque confirmationes, ex-
emptiones et indulta similia concernentia
privilegia huiusmodi, quorum omnium
tenores similiter haberi volumus pro ex-
pressis, revocamus, cassamus, irritamus,
annullamus viribusque evacuamus, illas-
que nullatenus suffragari, nec eis aliquam,
tam in iudicio quam extra, fidem haberi
volumus.

Omnibusque
iudicibus pro-
hibet quominus,
super his, Ordini-
bus non Men-
dicantibus sa-
vant.

§ 4. Quinimo omnibus et singulis, tam
saecularibus quam ecclesiasticis et aliis
quibuscumque iudicibus, etiamsi causa-
rum Palatii Apostolici auditores ac san-
ctae Romanae Ecclesiae cardinales exi-
stant, districte praecipiendo mandamus ne
deinceps canonicos vel monachos aut cle-
ricos de Iesu praedictos, privilegiorum
huiusmodi communicationem praetenden-
tes, nisi super iis quae spiritualia, nulla
prorsus temporalitate admixta, sunt et spi-
ritualitatem tantum concernunt, audiant,
illisve aliquod subsidium vel auxilium ex-
hibeatur, sed perpetuum super illis si-
lentium imponant. Nos enim ab ipsis, quoad
ea quae temporalitatem concernunt, pro-
cedendi auctoritatem et facultatem adi-
mimus.

Præsentium
et istorum Or-
dinalium.

§ 5. Decernentes praesentes litteras ullo
umquam tempore de subreptionis vel ob-
reptionis vitio, aut intentionis nostrae vel
quopiam alio defectu notari, impugnari,
invalidari aut ad terminos iuris reduci non
posse; minusque causas vel causas, pro-
pter quam vel quas praemissa a nobis ema-
narunt, coram quocumque iudice verificari
debere, aut sub quibusvis similibus vel
dissimilibus gratiarum revocationibus, sus-
pensionibus et aliis contrariis dispositio-
nibus comprehendi nullatenus posse, sed

semper ab illis exceptas, et quoties illae
emanabunt, toties in pristinum statum re-
stitutas, repositas et plenarie reintegratas
esse; et ita per quoscumque iudices et
commissarios quavis auctoritate fungen-
tes, etiam cardinales et auditores praedi-
ctos, sublata eis et eorum cuilibet quavis
aliter iudicandi et interpretandi facultate
et auctoritate, iudicari et diffiniri debere;
ac irritum et inane, si secus super his a
quoquam, quavis auctoritate, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

Deputatio exe-
quutorum.

§ 6. Quocirca venerabili fratri archie-
piscopo Caesaraugustanensi et episcopo
Conchensi ac dilecto filio causarum Curiae
Camerae Apostolicae generali auditori, per
praesentes, motu simili mandamus qua-
tenus ipsi vel duo aut unus eorum, in
praemissis efficacis defensionis praesidio
assistentes, praesentes litteras ac in eis
contenta quaecumque, ab omnibus ad quos
spectat observari faciant, sub sententiis,
censuris et poenis eorum arbitrio mode-
randis et applicandis; contradictores quos-
libet et rebelles ac eis non parentes per
censuras et poenas ecclesiasticas huius-
modi auctoritate nostra compescendo; nec-
non illos, legitimis super his subeundis
servatis processibus, censuras et poenas
ipsas incurrisse declarando, ac illas etiam
iteratis vicibus aggravando, invocato etiam
ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii
saecularis.

Derogatio con-
trariorum.

§ 7. Non obstantibus felicis recordatio-
nis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris
nostri, de una, et concilii generalis de
duabus diaetis, dummodo quis ultra tres
diaetas, vigore praesentium, ad iudicium
non trahatur, ac litteris nostris praedictis,
quas ad hoc extendi minime debere volu-
mus et declaramus, easque nullas decer-
nimus, ac nostra de non tollendo iure
quaesito et quibusvis apostolicis aliis; nec-
non, in provincialibus et synodalibus con-
ciliis editis, generalibus vel specialibus
constitutionibus et ordinationibus; et etiam,
iuramento, confirmatione apostolica vel
quavis firmitate alia roboratis statutis et
consuetudinibus; privilegiis quoque, in-

dultis et litteris apostolicis concessis, con-
firmatis et innovatis. Quibus omnibus,
etiamsi de illis, pro illorum sufficienti de-
rogatione, specialis, specifica, expressa et
individua ac de verbo ad verbum, non
autem per clausulas generales idem im-
portantes, mentio seu quaevis alia expres-
sio habenda, aut aliqua alia exquisita forma
ad hoc servanda foret, eorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die ultima iunii, millesimo quingentesimo septuagesimo, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 30 iunii 1570, pontif. anno v.

CLXVI.

Missalis Romani ad rite missas celebrandas, concilii Tridentini decreto reformati, approbatio et aliorum abolitio.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam

Exordium.

Quo primum tempore ad apostolatus apicem assumpti fuimus, ad ea libenter animum viresque nostras intendimus et cogitationes omnes direximus, quae ad ecclesiasticum purum retinendum cultum pertinerent, caque parare, et, Deo ipso adiuvante, omni adhibito studio, efficere contendimus.

Et decreto concilii Tridentini catechismus, missale et breviarium emendanda erant, et breviarium iam fuit emendatum, et

§ 1. Cumque, inter alia sacri Tridentini concilii decreta, nobis statuendum esset de sacris libris, catechismo, missali et breviario edendis atque emendandis, edito iam, Deo ipso annuente, ad populi eruditionem, catechismo, et, ad debitas Deo persolvendas laudes, breviario castigato, om-

nino ut breviario missale responderet, ut congruum est et conveniens (cum unum in Ecclesia Dei psallendi modum, unum missae celebrandae ritum maxime deceat), necesse iam videbatur ut quod reliquum in hac parte esset, de ipso nempe missali edendo, quam primum cogitaremus.

ab isto Pontifici confirmatum.

§ 2. Quare eruditis delectis viris onus hoc mandandum duximus, qui quidem, diligenter collatis omnibus cum vetustissimis nostrae Vaticanae bibliothecae, aliisque undique conquisitis, emendatis atque incorruptis codicibus, necnon veterum consultis ac probatorum auctorum scriptis, qui de sacro eorumdem rituum instituto monumenta nobis reliquerunt, ad pristinam missale sanctorum Patrum normam ac ritum restituerunt. Quod recognitum iam et castigatum, matura adhibita consideratione, ut ex hoc instituto coeptoque labore fructus omnes percipiant, Romae quamprimum imprimi, atque impressum edi mandavimus; nempe ut sacerdotes intelligant quibus precibus uti, quos ritus quasve caeremonias in missarum celebratione retinere posthac debeant. Ut autem a sacrosancta Romana Ecclesia, ceterarum ecclesiarum matre et magistra, tradita ubique amplectantur omnes et observent, ne in posterum, perpetuis futuris temporibus, in omnibus christiani orbis provinciarum patriarchalibus, cathedralibus, collegiatis et parochialibus, saecularibus et quorumvis Ordinum monasteriorum, tam virorum quam mulierum, etiam militiarum regularibus ac sine cura, ecclesiis vel cappellis, in quibus missa conventualis alta voce in choro aut demissa celebrari iuxta Romanae Ecclesiae ritum consuevit vel debet, alias quam iuxta missalis a nobis editi formulam decantetur aut recitetur, etiamsi eadem ecclesiae quovis modo exemptae Apostolicae Sedis indulto, consuetudine, privilegio, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel aliis quibusvis facultatibus munitae sint, nisi ab ipsa prima institutione a Sede Apostolica approbata, vel consuetudine, quae vel ipsa institutio super ducentos annos missarum celebrandarum

Et mox emendari fecit missale, quod nunc confirmat, ne recipi et iuxta illud ubique celebrari libet, nisi alia institutio, a Sede Apostolica approbata, vel consuetudo supra ducentum annos observata sit;

in eisdem ecclesiis assidue observata sit, a quibus, ut praefatam celebrandi constitutionem vel consuetudinem nequaquam auferimus, sic si missale hoc, quod nunc in lucem edi curavimus, iisdem magis placeret, de episcopi vel praelati capitulique universi consensu, ut, quibusvis non obstantibus, iuxta illud missas celebrare possint, permittimus; ex aliis vero omnibus ecclesiis praefatis eorundem missalium usum tollendo, illaque penitus et omnino reiiciendo.

Illudque immutari prohibet.

§ 3. Ac huic missali nostro nuper edito nihil umquam addendum, detrahendum aut immutandum esse decernendo, sub indignationis nostrae poena, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus et ordinamus. Mandantes ac directe omnibus et singulis ecclesiarum praedictarum patriarchis, administratoribus aliisque personis, quacumque ecclesiastica dignitate fulgentibus, etiam si sanctae Romanae Ecclesiae cardinales aut cuiusvis alterius gradus et praeminentiae fuerint, illis in virtute sanctae obedientiae praecipientes ut, ceteris omnibus rationibus et ritibus ex aliis missalibus, quantumvis vetustis, hactenus observari consuetis, in posterum penitus omissis ac plane reiectis, missam iuxta modum ac normam, quae per missale hoc a nobis nunc traditur, decantent ac legant, neque in missae celebratione alias caeremonias vel preces, quam quae hoc missali continentur, addere vel recitare praesumant. Atque ut hoc ipsum missale, in missa decantanda aut recitanda in quibusvis ecclesiis, absque ullo conscientiae scrupulo aut aliquarum poenarum, sententiarum et censurarum incursum, posthac omnino sequantur, eoque libere et licite uti possint et valeant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, etiam perpetuo concedimus et indulgemus. Neve praesules, administratores, canonici, cappellani et alii quocumque nomine nuncupati presbyteri, saeculares aut cuiusvis Ordinis regulares, ad missam, aliter quam a no-

bis statutum est, celebrandum teneantur, neque ad missale hoc immutandum a quolibet cogi et compelli.

§ 4. Praesentesve litterae ullo umquam tempore revocari aut moderari possint, sed firmatae semper et validae in suo existant robore similiter statuimus et declaramus.

Clausa praeservativa.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus; necnon ecclesiarum praedictarum in usu, longissima et immemorabili praescriptione, non tamen supra ducentos annos roborata, statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Clausulae de-regulatoriae.

§ 6. Volumus autem et eadem auctoritate decernimus ut, post huius nostrae constitutionis ac missalis editionem, qui in Romana adsunt Curia presbyteri, post mensem; qui vero intra montes, post tres; et qui ultra montes incolunt, post sex menses, aut cum primum illis missale hoc venale propositum fuerit, iuxta illud missam decantare vel legere teneantur.

Haec constitutio quando incipiat ligare.

§ 7. Quod, ut ubique terrarum incorruptum ac mendis et erroribus purgatum praeservetur, omnibus in nostro et S. R. E. dominio mediate vel immediate subiecto commorantibus impressoribus, sub amissionis librorum ac centum ducatorum auri Camerae Apostolicae ipso facto applicandorum; aliis vero in quacumque orbis parte consistentibus, sub excommunicationis latae sententiae et aliis arbitrii nostri poenis, ne, sine nostra vel specialis ad id apostol. commissarii in eisdem partibus a nob. constituendi licentia ac nisi per eundem commiss. eidem impressori missalis exemplum, ex quo aliorum imprimendorum ab ipso impressore erit accipienda norma, cum missali in Urbe secundum magnam impressionem impresso collatum

Impressores non imprimant missale absque licentia.

fuisse et concordare, nec in nullo penitus discrepare, prius plena fides facta fuerit, imprimere vel proponere vel recipere ullo modo audeant vel praesumant, auctoritate apostolica et tenore praesentium similibus inhibemus.

Iussio publicandi et fides exemplorum.

§ 8. Verum, quia difficile esset praesentes litteras ad quaeque christiani orbis loca deferri, ac primo quoque tempore in omnium notitiam perferri, illas ad basilicae Principis Apostolorum ac Cancellariae Apostolicae valvas et in acie Campi Florae de more publicari et affigi, ac earundem litterarum exemplis, etiam impressis, manu alicuius publici tabellionis subscriptis, necnon sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus indubitam fidem ubique gentium et locorum haberi praecipimus, quae praesentibus haberetur, si ostenderentur vel exhiberentur.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, pridie idus iulii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 14 iulii 1570, pontif. anno v.

CLXVII.

*Magister sacri Palatii creatur canonicus theologalis basilicae S. Petri de Urbe, ut S. Thomae doctrinam, quam ab Ecclesia catholica receptam et aliis magis tutam et securam dicit, doceat*¹.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In eminenti militantis Ecclesiae specula, meritis licet imparibus, divina disponente clementia, constituti, licet ecclesiarum quarumlibet decori et venustati, ac personarum in illis divinis laudibus insisten-

¹ Ex Bull. Ordinis Praed., tom. v, pag. 245. Bull. Rom. Vol. VII. 106

tium animarum saluti consulere debeamus, ad basilicam praesertim beati Petri principis apostolorum de Urbe, tamquam nobis peculiarem et domesticam, nostrae considerationis aciem extendere nos convenit, ut circa illius statum et decorem, providamque canonicatum et praebendarum inibi institutorum directionem, et ad ea, per quae eadem basilica personarum utilium, ad divini nominis gloriam et animarum salutem, opportunis fulciatur praesidiis, officii nostri partes, prout rerum et temporum necessitas exigit, propensius impartiamur.

Diplomatica causa.

§ 1. Cum itaque, iuxta antiquam et laudabilem consuetudinem, ac etiam secundum sacri concilii Tridentini dispositionem, in qualibet cathedrali ecclesia una praebenda theologalis instituenda sit, nos, qui dudum inter alia voluimus quod semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, attendentes D. Thomae, qui theologiae et Ordinis Praedicatorum professor fuit, doctrinam theologiam, ab Ecclesia catholica receptam, aliis magis tutam et securam existere, ac praebendam theologalem huiusmodi in dicta basilica alicui alteri, quam magistris sacri Palatii Apostolici, qui doctrinam praedictam profitentur, quique ex Ordine Praedicatorum huiusmodi semper eligi solent, securius et commodius conferri et assignari non possit; idcirco basilicae praedictae illiusque personis percommodius valdeque utile et necessarium esse censentes ut unam theologalem praebendam in dicta basilica instituamus, illamque officio magistri Palatii huiusmodi adscribamus, quo facilius magister dicti Palatii pro tempore existens personis basilicae et Palatii huiusmodi, doctrina et opera sua ac sacrarum litterarum et doctrinae eiusdem D. Thomae interpretatione et lectura, prodesse, ac onera officii huiusmodi, sibi pro tempore

incumbentia facilius perferre commodiusque sustentari possit.

Mandatum.

§ 2. Motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatae instantiam petitionis, sed de mera liberalitate ac ex certa scientia nostris, canonicatum et praebendam dietae basilicae, quorum et illis forsann annexorum fructus, redditus et proventus centum ducatorum auri de Camera secundum communem aestimationem valorem annum, ut accepimus, non excedunt, si vacant ad praesens, aut cum primum per cessum vel decessum seu quamvis amissionem alicuius ex canonicis eiusdem basilicae, aut alias quovis modo et ex cuiuscumque persona, etiam apud Sedem Apostolicam, etiam commenda illorum cessante, si commendati, aut unione dissoluta, si uniti fuerint, ac commenda seu unio huiusmodi de illis apud Sedem praedictam vacantibus aut alias facta extiterit, ac etiam huiusmodi canonicatum et praebendarum reservatione per constitutionem nostram super hoc editam facta; aut alias cessante, non tamen per resignationem seu cessionem vacare contigerit, etiamsi illi dispositioni apostolicae specialiter vel alias, ratione familiaritatis, continue commensalitates nostrae aut praedecessorum vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum seu S. R. E. cardinalium, ac per Cancellariae Apostolicae regulas et alias constitutiones apostolicas, editas et edendas, aut alias ex quavis causa, qualiscumque sit et undecumque resultet, generaliter reservari, seu ex generali reservatione apostolica effecti, ac sacerdotales, diaconales vel subdiaconales existant, et super eis inter aliquos, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, cum annexis huiusmodi et plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis suis, officio magistri Palatii huiusmodi, ex nunc, prout ex tunc et e

contra, cum oneribus in decretis concilii Tridentini huiusmodi expressis, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus.

§ 3. Ita quod liceat dilecto filio Thomae Manrique, dicti Ordinis professori et magistro in theologia, moderno et pro tempore existenti magistro Palatii huiusmodi, corporalem, realem et actualem possessionem canonicatus et praebendae praedictorum, si vacant, aut cum vacaverint, ut praefertur, ac annexorum iuriumque ac pertinentiarum praedictarum, per se vel alium seu alios eius nomine, propria auctoritate, libere apprehendere, et in eadem basilica, ut illius canonicus residere, ac stallum in choro, ac locum et vocem activam et passivam in capitulo, processionibus ac ceteris locis et actibus publicis et privatis ipsius basilicae habere; dictionumque canonicatus et praebendae fructus, redditus, proventus, obventiones, distributiones, emolumenta ac iura omnia, ordinaria et extraordinaria, percipere, exigere et levare ac in suos usus et utilitatem ac sustentationem convertere, ceteraque omnia, quae ad canonicum dietae basilicae pertinent, facere, gerere et exercere, cuiusvis licentia aut consensu desuper minime requisito.

§ 4. Districtius inhibentes dilecto filio archipresbytero et capitulo ac pro tempore existenti hebdomadario canonico eiusdem basilicae, ac alii vel aliis, ad quos, huiusmodi reservationibus cessantibus, collatio, provisio et quaecumque alia dispositio eorumdem canonicatus et praebendae, communiter vel divisim, pertinet et pertinebit quomodolibet in futurum, ne in canonicatu et praebenda praefatis, vacantibus vel vacaturis, sese intromittere vel interponere audeant seu praesumant, aut alias dictum Thomam Manrique et pro tempore existentem Palatii huiusmodi

Primus canonicus theologicus Thomas Manrique.

Prohibitio archipresbytero necnon canonicis eum impediendi etc.

magistrum desuper quomodolibet impedire, molestare vel perturbare; decernentes quoque ex nunc plenum ius ipsis officio et magistro in vacantibus vel vacaturis canonicatu et praebenda huiusmodi acquisitum esse; ipsumque Thomam et pro tempore existentem Palatii magistrum huiusmodi solum illorum fructuum perceptionem spectare, de regulis iuris de non tollendo cuiquam iure quaesito, ac de annali et triennali possessore, omnibusque earum partibus, ceterisque iuribus et beneficiis, quibus diutini possessores pacifici utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possent et deberent, pariter uti, potiri et gaudere posse et debere; ac praesentes litteras, etiam temporibus successorum omnium dieti Thomae Manrique, donec plenarium effectum sortitae sint, valere. Et si in primo effectum sortiri nequiverint, illas in secundo loco et deinceps quocumque tempore, in vacantibus canonicatu et praebenda eiusdem basilicae, consequi debere; ac quascumque collationes, provisiones, praesentationes seu alias dispositiones de vacantibus seu vacaturis canonicatu et praebenda basilicae huiusmodi, etiam per nos et dictam Sedem aut archipresbyterum, capitulum et hebdomadarium seu alium vel alios praefatos pro tempore factas, viribus et effectu omnino carere, ac nullas et invalidas existere, nullumque per eos unquam ius acquiri, seu etiam coloratum possidendi titulum tribui posse.

Praesentium litterarum auctoritas.

§ 5. Ipsasque praesentes sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, etiam specificam et specialem earumdem praesentium mentionem facientibus, minime comprehendi; sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum, etiam sub quacumque data, per Thomam Manrique et pro tempore existentem magistrum Palatii

huiusmodi eligenda, restitutas, repositas, et plenarie reintegratas ac de novo concessas, sicque nostrae incommutabilis voluntatis esse; ipsasque unionem, annexionem et incorporationem praesentesque litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari seu impugnari posse, minusque causam seu causas, propter quas factae sint, coram aliquo verificari debere; nec propterea, aut etiam ex eo quod interesse putantes vocati non fuerint, vel in id non consenserint, aut ipsa basilica cathedralis non sit, per subreptionem obtentas praesumi, aut viribus propterea carere; sicque per quoscumque iudices, etiam causarum dicti Palatii auditores vel S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, in quavis causa et instantia, iudicari et definiri debere.

§ 6. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Amerino et Maceratensi episcopis, ac dilecto filio Curiae causarum Camerae Apostolicae auditori generali, per apostolica scripta, motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Thomae Manrique et pro tempore existentis magistri Palatii huiusmodi fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra Thomam Manrique et pro tempore existentem magistrum Palatii huiusmodi praemissis omnibus et singulis pacifice frui et gaudere. Non permittentes eum desuper quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compe-scendo. Et nihilominus, legitimis super

Executores deputati.

his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Obstantium
rogatio.

§ 7. Non obstantibus priori voluntate nostra praefata, ac Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; necnon felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, et aliis apostolicis constitutionibus; ac dictae basilicae, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, basilicae et archipresbytero ac capitulo et hebdomadario praefatis, necnon dilectis filiis populo Romano, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis; necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu et scientia similibus, etiam iteratis vicibus, etiam per nos concessis, approbatis et innovatis, quibus inter alia caveri dicitur expresse quod canonicatus et praebendae aliaque beneficia ecclesiastica dictae Urbis aliis quam civibus Romanis et originariorum civium Romanorum filiis, et forsitan aliis certo modo qualificatis, conferri non possint; et aliter etiam de illis per Sedem praefatam factae collationes et aliae dispositiones nullae sint. Quodque iisdem privilegiis et indultis, nullatenus aut nonnisi modo et forma in illis expressis, derogari possit; et si illis aliter derogari contingat, derogationes huiusmodi nemini suffragentur. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in

illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus. Quodque Thomas Manrique, qui nunc est, et pro tempore existens magister Palatii huiusmodi non erit forsitan civis Romanus ac originarii civis Romani filius, et alias iuxta privilegia et indulta praefata qualificatus, contrariis quibuscumque. Aut si aliqui, apostolic. praefata vel alia quavis auctoritate, in d. basilica in canonicos sunt recepti, vel ut recipiantur insistunt; seu si super promissionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis ipsius basilicae speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in dicta Urbe generales, dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrant, etiam si per eas ad inhibitionem vel alias quomodolibet sit processum. Quas quidem litteras et processus habitos per easdem, et inde secuta quaecumque, necnon omnes et singulas gratias expectativas, speciales vel generales, etiam mensales, reservationes, similes vel dissimiles uniones, annexiones, incorporationes, coadiutorias, non tamen de consensu, praeventiones, ac providendi, reservandi, uniendi, annectendi et incorporandi, praeveniendi et alias, non tamen regrediendi, et accedendi facultates et mandata ac alia privilegia, indulta et litteras apostolicas, in favorem quarumcumque personarum, etiam familiarium nostrorum, continuorum commensalium, etiam antiquorum et descriptorum, ac dictae Curiae officialium et aliorum, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis vel praeminentiae, etiam cardinalatus honore fulgentium, sub quibusvis verborum formis et clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, fortioribus, efficacioribus et insolitis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu et scientia similibus, per nos vel Sedem praefatam aut alias quomodolibet con-

cessa hactenus et in posterum concedenda, quorum omnium vim et effectum, tenores eorum praesentibus pro sufficienter expressis habentes, quoad hoc, omnino eisdem motu et scientia et auctoritate suspendimus, et in huiusmodi vacatione effectum sortiri non posse neque debere decernimus (illis quoque specialiter et expresse derogamus, donec praesentes suum plenarium et omnimodum consequutae fuerint et consequentur effectum); ad dictos canonicatum et praebendam vel munus non extendi, sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem canonicatum et praebendarum seu beneficiorum aliorum, praesudicium generari; quibusvis aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, specialibus vel generalibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis; proviso quod propter unionem, annexionem et incorporationem praefatas dicti canonicatus et praebenda debitis non fraudentur obsequiis, sed eorum congrue supportentur onera consueta; seu si idem Thomas et pro tempore existens Palatii magister non fuerit praesens ad praestandum de observandis statutis et consuetudinibus dictae basilicae solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et cum ad basilicam ipsam accesserit corporaliter, illud praestet. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae unionis, annexionis, incorporationis, inhibitionis, mandati, suspensionis, decreti, derogationis et vo-

luntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, quarto kalendas augusti, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 29 iulii 1570, pontif. anno v.

CLXVIII.

Contra disputantes seu alias quaestiones facientes aut male sentientes de constitutione Sixti IV super conceptione Beatae Mariae Virginis edita 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Si scandala vitare et culpam temeritatis effugere satis curarent illi, quibus gravissimum munus praedicandi ad populum Dei committitur, deberent, quoties sermo de conceptione Beatae Mariae Virginis incideret, servare id quod super ea re a pia memoria Sixto Papa IV, praedecessore nostro, constitutum et sancitum fuit. Verum, sicut non sine dolore accepimus, reperiuntur nonnulli diversorum Ordinum regulares et clerici saeculares ac etiam laici, qui, etsi sciunt eum, ut scandalis occurreret ex nimia quorundam pertinacia et pugnantibus inter se disputationibus oriri solitis, laudabili temperamento usum prohibuisse, ne quis controversia nondum ab Apostolica Sede diiudicata, vel eos damnaret qui gloriosam Dei Genitricem, ab originalis peccati macula in conceptione sua fuisse crederent praeservatam, vel illos reprehenderet, quibus contraria sententia probabilior videretur, quas eius constitutiones nuper a sacro quoque generali concilio Tridentino approbatas fuisse non ignorant; usque

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

eo tamen vel huic vel illi sententiae ad-
dicti sunt, tantumque sensui et iudicio
suo tribuunt ut, huius Sanctae Sedis et
ipsius concilii auctoritate neglecta, non
solum in privatis sermonibus, sed in
publicis etiam disputationibus et concio-
nibus, omnes alios in suam ipsorum sen-
tentiam adducere atque attrahere conen-
tur, prae nimio tuendae sententiae suae
studio, ne iurgiis quidem et maledictis abs-
tinentes, non sine gravi omnium qui
adsint offensione.

Sanctio de
que in rubrica.

§ 2. Cum igitur huic rei providere, et
quae ex hac eorum pervicacia oriri in
Ecclesia Dei solent scandala remove-
re, pro commisso nobis officio, cupiamus,
ipsius Sixti quarti constitutiones de hac
re, sicut a concilio quoque Tridentino
renovatae fuerunt, perinde ac si huic
constitutioni nostrae ad verbum insertae
essent, confirmare et innovare, interdici-
mus et prohibemus ne quis posthac, vel
in concionibus ad populum vel in publicis
aut privatis disputationibus vel quovis alio
modo quaestionem hanc tractando, ver-
bum ullum adversus eas constitutiones
facere, nec rationes, argumenta auctori-
tatesve sacrae Scripturae aut sanctorum
Patrum ex utraque vel altera parte con-
firmandi refellendive causa proferre, neve
aliquem de ipsius beatissimae Mariae con-
ceptione a se dissentientem palam vel oc-
culte reprehendere, irridere aut laedere
audeat, sed vel hac de re omnino sileat,
id quod sane rectius et tutius fuerit, aut
certe quod sibi probabilius videbitur, ea
qua decet modestia, exponat, contrariam
non improbando sententiam, et dignis
ipsam sanctissimam Virginem laudibus
prosequendo, quamquam eius meritis et
laudibus nulla par haberi potest oratio.

Promissio contra
obedientes.

§ 3. Quisquis autem adversus hanc
nostram et ipsius praedecessoris nostri
ac praedicti sacri concilii constitutiones
fecerit, ultra poenas in praedictis consti-

tutionibus contentas, mandamus ac di-
strictè praecipimus omnibus locorum or-
dinariis, sub poena suspensionis a divinis,
in quam sine alia declaratione statim
incidant, ut cum haec sciverint, eum,
quisvis fuerit, in carcerem coniiciendum
et custodiendum curent, deinde Sedem
Apostolicam de eius culpa faciant certio-
rem, responsum ab ea, etiam de alia
poena quam is afficiendus fuerit, expec-
tantes.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis ceterisque
in contrarium facientibus quibuscumque,
etiam si aliquibus ab Apostolica sit Sede in-
dultum quod interdici, suspendi vel ex-
communicari non possint per litteras apo-
stolicas non facientes plenam et expres-
sam ac de verbo ad verbum de indulto
huiusmodi mentionem, et qualibet alia
dictae Sedis indulgentia, generali vel spe-
ciali, cuiuscumque tenoris existat, per
quam, praesentibus non expressam vel
totaliter non insertam, effectus earum
impediri valeat quomodolibet vel dif-
ferri, et de qua cuiusque toto tenore ha-
benda sit in nostris litteris mentio spe-
cialis.

§ 5. Volumus autem quod praesentes
litterae in valvis basilicarum Sancti Ioan-
nis Lateranensis et Principis apostolo-
rum de Urbe publicentur.

§ 6. Et quia difficile foret easdem
praesentes ad singula quaeque loca de-
ferri etc.

§ 7. Nulli ergo omnino hominum li-
ceat etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,
anno Incarnationis dominicae millesimo
quingentesimo septuagesimo, septimo idus
augusti, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 7 augusti 1570, pontif. anno v.

Derogatio
contrariorum.

Praesentium
litterarum pu-
blicatio.

Transumptio-
rum fides.

Clausulae.

CLXIX.

Quod gubernatori almae Urbis, quicquam
de mandato Papae dicere vel facere as-
serenti, plene credatur ¹.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Exordium.

Cum Apostolica Sedes quasi lucerna
super candelabrum sit constituta, ne ci-
vitas, quae supra montem posita est, ab-
scondi possit, nos, qui ei, licet immeriti,
praesidemus, diligenti debemus cura sa-
tagere ut non solum ita luceat lux no-
stra coram hominibus, ut videntes opera
nostraglorificent Patrem luminum, a quo
bona cuncta procedunt, verum etiam
ceteri christifideles curae nostrae divi-
nitus commissi, ubique locorum, sed prae-
cipue in alma Urbe nostra existentes,
quos Domini timor ad virtutes non allicit,
iuris rigore perterriti, gressus suos in
eiusdem Domini mandatorum via dirigen-
do impellantur.

Causae huius
concessionis.

§ 1. Quod ut magis votive nobis suc-
cedat, cum, conditionis humanae defectu,
omnia per nos ipsos exequi nequeamus,
vices nostras aliis committimus, qui sciant,
velint et valeant mandata nostra fideliter
et prudenter exequi; quod profecto in di-
lecto filio magistro Monte de Valentibus,
Urbis praedictae gubernatore, notario et
familiari nostro, nos comperisse fateri
audemus. Hac sane ratione allecti et ad-
ducti, facere nullo modo possumus quin
continue ei gravissima peragenda impo-
namus negocia, ad quorum executionem
ipsi procedenti, si, prout negotiorum
gravitas exigit, pro illorum singulis pecu-
liare esset assignandum voluntatis nostrae
testimonium, facile foret ut voluntas no-
stra non ea, qua volumus, celeritate exe-
cutioni demandaretur. Volentes itaque
praemissis ea adhibere remedia, ne ullo

¹ Alias gubernatoris iurisdictiones vide in Leonis
X constit. ix, *Etsi pro*, tom. v, pag. 614.

unquam tempore ipsius Montis guber-
natoris auctoritati et iurisdictioni mi-
quorum calumniis derogari contingat,
aut ipse Mons gubernator, voluntati
nostrae exequendae anhelans, illius oc-
casione molestetur, salubriter provi-
dere.

§ 2. Motu simili etc., et ex certa nostra
scientia ac de apostolicae potestatis pleni-
tudine, volumus et declaramus omnes et
singulas sententias, decreta, bannimenta,
proclamationes aliaque ipsius hactenus
gesta et in posterum gerenda et tam in scri-
ptis quam alias, etiam ex sui officii mera
auctoritate, in quibus ipse Mons guber-
nator ex ordine nostro hactenus proces-
sisse attestatus fuerit vel in posterum pro-
cedere attestabitur, eam prorsus vim et
efficaciam idemque robur obtinere, et ab
omnibus inviolabiliter observari, omnes-
que, quos illa concernunt, ita et perinde
afficere ac si ea omnia de speciali et ex-
pressa commissione nostra, de qua etiam
per cedula manu nostra, etiam motu
proprio signatam, constaret, emanassent,
ipsiusque Montis gubernatoris assertioni,
absque aliqua per ipsum exhibenda pro-
batione stari, eumque merum mentis et
voluntatis nostrae executorem super sic
per eum, ut praemittitur, gestis, tam in
iudicio quam extra, etiam per nos et suc-
cessores nostros Romanos Pontifices seu
de eorum mandato, per quoscumque mole-
stari, inquietari aut perturbari ex quavis
causa non posse.

§ 3. Interdicentes quibusvis personis,
cuiuscumque dignitatis, status, gradus et
conditionis ac ordinis existentibus, et qua-
cumque dignitate, facultate et auctoritate
fungentibus, et in praemissis, tam de no-
stro quam successorum praedictorum
mandato procedentibus, eundem Montem
gubernatorem super praemissis vel eorum
aliquo molestandi, inquietandi aut pertur-
bandi facultatem.

Gubernatori
aliquid dicenti
vel facienti de
ordine Papae
plene credatur.

Praeceptum
quod desuper
molestari non
possit.

Clausulae praeservativae.

§ 4. Decernentes quoque praedictas et desuper conficiendas litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio seu intentionis nostrae aut quopiam alio defectu notari, impugnari, invalidari, ad terminos iuris deduci, in ius vel controversiam vocari nullatenus posse, minusque sub quibusvis, similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus comprehendi nullatenus posse, sed ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie, etiam sub quacumque data per ipsum Montem eligenda, reintegratas esse, vimque validi et efficacis contractus inter nos et Sedem Apostolicam ac eundem Montem gubernatorem initi sortiri.

Clausulae sub-ale etc.

§ 5. Sicque ab omnibus censi, et ita per quoscumque iudices etc., etiam causarum Palatii Apostolici ac S. R. E. cardinales, sublata etc., iudicari debere; irritum quoque etc. decernimus.

Clausulae de rogatoriae.

§ 6. Non obstantibus quibusvis apostolicis, necnon synodalibus et provincialibus editis constitutionibus et ordinationibus; ac legibus, etiam municipalibus et imperialibus, etiam in corpore iuris clausis; ac dictae Urbis et quibusvis aliis, etiam iuramento etc., quibus omnibus etc., etiamsi de illis etc., illorum tenores etc., hac vice latissime derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunis et consuetis.

Clausularum epetito.

Fiat. Motu proprio, M.
 § 7. Et cum absolute a censuris ad effectum etc.; et de declaratione, statuto, mandato, decreto, reductione, attestatione, interdicto et aliis praemissis, quae hic pro repetitis habeantur, et ad partem in forma gratiosa latissime extendendis; et cum opportuna, si videbitur, iudicium et executorum deputatione, qui assistant,

et praemissa observari faciant sub censuris etc., cum potestate citandi etc., aggravandi etc., invocato etc. saecularis etc.; et cum derogatione Bonifacianae latissime extendendis.

Sola signatura sufficit.

§ 8. Et quod praedicti motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula quacumque contraria non obstante, seu, si videbitur, litterae desuper cum maiori praemissorum expressione expediri possint.

Fiat. M.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXX, quinto idus augusti, pontificatus nostri anno v.
 Dat. die 9 augusti 1570, pontif. anno v.

CLXX.

Prohibitio a Pio IV edita contra fragmenta de Statu Ecclesiastico extrahentes extenditur ad extrahentes quodcumque genus grasciae.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Exordium

Romani Pontificis providentia circumspecta praedecessorum suorum gesta, quae praecipue pro annonae et ad usum vivendi necessaria facta sunt, pensatis opportunis occasionibus confirmat, innovat atque extendit, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

Pius IV editit bullam cxx pag. 386.

§ 1. Dudum siquidem a felicitis recordationis Pio Papa IV, praedecessore nostro, emanarunt litterae tenoris subsequenti, videlicet, *Pius Papa IV, motu proprio, etc. Inter multiplices curas, etc.*

Hic Pontifex approbat.

§ 2. Nos praemissa firmiter observari, perpetuaeque roboris firmitate subsistere sinceris desiderantes affectibus, revocationem, cassationem, annulationem, de-

1 Omittitur tenor huius constitutionis, quia habes pag. 386 huius tomi.

Extenditque ad omne genus grasciae.

cretum, declarationem, innovationem, voluntatem et inhibitionem praefata, ex certa nostra scientia ac de eiusdem potestatis plenitudine, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robor adiciamus, dictamque motus proprii cedulam innovamus.

Executores deputat.

§ 3. Ac illam ad licentias et facultates quodcumque genus grasciae, etiam in carnibus, ovibus, agnis et aliis animalibus, necnon oleo ac rebus aliis quibuscumque consistentis, quomodocumque et qualitercumque nuncupatis, concernentes, quibuscumque (praeterquam ex causa onerosa praefata) quomodocumque concessas, ita ut illae similiter revocatae, cassae et irritae sint et esse censeantur, auctoritate, potestatis plenitudine et motu similibus extendimus et ampliamus.

Contrariis non obstantibus.

§ 4. Necnon eidem Vitellotio cardinali, praeter ordinariam sui facultatem, quoad extensionem et ampliationem huiusmodi, eandem exequendi, publicandi et notificandi ac declarandi potestatem, facultatem et auctoritatem, quae illi quoad contenta in praeserta motus proprii cedula ab eodem praedecessore concessa, data et attributa extitit, damus, concedimus et impartimus.

Prohibitio utendi licentiis vel indulgiis abque patentiis camerarii.

§ 5. Non obstantibus omnibus quae dictus praedecessor voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Volumus autem ut deinceps perpetuis futuris temporibus nulli, quarumcumque licentiarum, etiam ex causa onerosa, etiam si propria auctoritate extractio illis permissa sit, concessarum et concedendarum vigore, extractiones granorum, bladorum et leguminum, necnon carnium, olei et aliorum, ut supra specificatorum, etiam cuiuscumque alterius generis, etiam, ut praefertur, specifica-

tae grasciae huiusmodi, absque eiusdem camerarii cardinalis patentibus desuper concedendis litteris, aliquo pacto in toto Statu Ecclesiastico facere possint aut valeant; necnon quoscumque contrafacientes in praefatas poenas incidisse et incurrisse declaramus, et ab eodem cardinali camerario declarandos esse decernimus, etc.

Signatura sola sufficit.

§ 7. Quodque sola praesentis motus proprii signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, quacumque regula seu constitutione apostolica contraria non obstante.

Placet. Motu proprio, M.

CLXXI.

Moniales Ordinis S. Dominici in articulo mortis constitutae professionem emittere possunt ante annum probationis expletum, dummodo sint legitimaetatis.

Exordium.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Summi sacerdotii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa, requirit ut votis illis, per quae animarum christifidelium, praesertim sanctimonialium, virtutum Domino sub suavi Religionis iugo virgineaeque perpetuae castitatis laureola famulantium, salutis spiritualique consolationi consulitur, libenter annuamus, illaque favoribus prosequamur opportunis.

Causae constitutionis.

§ 1. Sane exhibita nobis nuper, pro parte dilectarum in Christo filiarum monialium novitiarum, nuncupatarum ad Regulam profitendam S. Dominici fratrum Praedicatorum petitio continebat quod, quoniam aliquando accidit ut illae, durante tempore probationis illarum ad emittendum professionem regularem et ante illius emissionem, ab hac vita migrant, et in dicto tempore probationis,

obstantibus constitutionibus sive statutis et ordinationibus dicti Ordinis, non valentes dictam professionem emittere, carerent coelesti merito, quo, ex dono et benignitate Sedis Apostolicae, ceterae dicti Ordinis moniales professae, in dicta professione et Regula decedentes, gaudent. Quare nobis humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in praemissis opportune providere ex benignitate apostolica digneremur.

De observantia de qua in rubrica.

§ 2. Nos igitur, qui salutem animarum dictarum monialium novitiarum, sic ante professionis emissionem et durante tempore probationis earundem decedentium, sincero desideramus affectu; ipsasque moniales novitias et earum singulas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, eisdem monialibus novitiis nunc et pro tempore existentibus et earum singulis, ut quando et quoties aliqua ex eis nondum professa, de alicuius medici consilio, ab hoc saeculo transitura conspicitur, ipsa, pro consolatione animae suae, professionem praedictam ante tempus requisitum (quatenus tamen aetate legitima constituta sit) ad illam emittendam in manibus abbatisse seu priorissae vel alterius superioris novitiarum ipsius monasterii seu domus, ita tamen quod ipsae moniales novitiae sic decedentes, indulgentiam et alias gratias, quas moniales vere professae decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis libere et licite valeant, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus. Necnon eisdem monialibus

novitiis, ita tunc professis decedentibus, plenariam peccatorum suorum indulgentiam et remissionem in forma Iubilaei, misericorditer in Domino eisdem auctoritate et tenore largimur.

§ 3. Ac concessionem, indultum et elargitionem huiusmodi ac praesentes litteras, sub quibusvis similibus vel dissimilibus indulgentiarum et gratiarum suspensionibus, revocationibus et limitationibus, etiam in favorem quorumcumque factis et faciendis, nullatenus comprehensas, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et de novo concessas existere, ipsisque monialibus et professionem emittentibus suffragari posse.

Clausula praesertim.

§ 4. Et sic per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales et sacri Palatii Apostolici causarum auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; ac quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus.

Clausula sublata.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac monasterii seu domus et Ordinis huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis

Clausula derogatoria.

habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxiii augusti, millesimo quingentesimo septuagesimo, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 23 augusti 1570, pontif. anno v.

CLXXII.

Facultas collegio fabricae S. Petri cognoscendi causas pendentes super alienationibus bonorum ecclesiasticorum, factis absque licentia Sedis Apostolicae.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Exigit incumbentis nobis apostolicae servitutis officium ut fabricam basilicae Principis apostolorum de Urbe, tamquam peculiari nostrae curae commissam, specialiori cura complectentes, non modo ea, quae illi concessa reperimus, conserveamus, verum etiam novis semper concessionibus decoremus, ut exinde, maioribus suffulta praesidiis, celerius ad finem debitum perducatur.

§ 1. Sane, licet alias nos, ex certis tunc expressis causis per alias nostras motu proprio confectas litteras dilectis filiis collegio et fabricae praefatae deputatis, eorumque pro tempore auditoribus et ministris, ut omnes et singulas alienationes, in emphyteusim seu censum perpetuum aut ad tertiam vel aliam generationem seu hominis vitam vel aliud tempus, ultra triennium, locationes vel concessionem seu permutationes aut occupationes de quibusvis terris, possessionibus aut aliis bonis immobilibus seu rebus et iuribus, tam spiritualibus quam temporali-

Hic Pontifex facultatem dedit collegio fabricae S. Petri revivendi et rescindendi alienationes bonorum ecclesiasticorum factas absque licentia Sedis Apostolicae, aut non servatis solemnitatibus, vel in damnum ecclesiarum.

bus, ecclesiarum, monasteriorum et domorum, hospitalium et aliorum piorum locorum quorumlibet, sine Sedis Apostolicae licentia, aut illius forma non servata, vel in damnum ecclesiarum, seu solemnitatibus a iure requisitis aut constitutionibus ipsorum monasteriorum seu domorum minime servatis, aut alias nulliter eatenus factas, revidere; et constituto sibi quantum sufficere videretur de aliquo ex praemissis, illas et contractus superinde, sub quibusvis formis et verborum expressionibus factos et celebratos, etiam si iuramento et confirmatione apostolica vallati existerent, ac alias sub certis modo et forma, apostolica auctoritate, ad solius ipsius fabricae procuratoris instantiam, etiam parte invita et contradicente, facta sibi prius intimatione per tres menses, rescindere, irritare, cassare et annullare; ipsosque detentores et occupatores ad terras, possessiones et bona, necnon res et iura praefata, ut praefertur, detenta et occupata, relaxandum, et de fructibus, tam eatenus perceptis et qui percipi potuissent, quam in posterum percipiendis, realiter satisfaciendum cogere et compellere; bonorumque et fructuum huiusmodi tertiam partem ipsi fabricae, reliquis duabus partibus ecclesiis, monasteriis, beneficiis, domibus, hospitalibus et piis locis, ad quae bona ipsa spectarent, cum effectu consignatis, vendicare et applicare possent et valerent, facultatem et auctoritatem concesserimus, prout in dictis litteris plenius continetur.

§ 2. Nuper tamen, sicut nos accepimus, in prosecutione litterarum huiusmodi in hac alma Urbe et multis aliis civitatibus et locis collegium praefatum et eius ministri invenerint nonnullas causas super recuperatione huiusmodi terrarum, possessionum et aliorum bonorum immobilium, rerum et iurisdictionum di-

Quia tamen monialium censuum coram divinis Iudicibus praeferantur nonnullis expeditis. Pontifex dicit facultatem collegio illas ad se revocandi et corrigendi.

versis iudicibus, etiam causarum Palatii Apostolici auditoribus, commissas et delegatas, vel ordinaria auctoritate agitas, in quibus a multo tempore citra, abbatum, priorum et commendatariorum, rectorum, administratorum, canonicorum, capitulorum et aliorum beneficiarum negligentia seu impotentia aut alia ex causa, aliquis iudicialiter actus relevans servatus non extitit, et interim monasteria, ecclesiae, domus, hospitalia et alia loca praefata detrimentum non modicum sustineant. Nos, singularum causarum praefatarum status et merita, nominaque et cognomina iudicum et colligantium praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia ac de apostolica potestate plenitudine, eisdem deputatis et collegio eorumque commissariis, auditoribus et ministris, ut omnes et singulas causas huiusmodi, in quibus saltem per biennium aliquis iudicialiter relevans actus ultra fatalium prorogationes servatus non fuerit, in eisdem statu et terminis, in quibus reperiuntur, a quibuscumque iudicibus, tam ordinariis quam delegatis, etiamsi causarum Palatii huiusmodi auditores fuerint, ad solius praefatae fabricae procuratoris instantiam, etiam abbatibus, prioribus, commendatariis, administratoribus, rectoribus, cappellanis, hospitalariis et aliis beneficiatis invitatis, reassumere et advocare; illasque, postquam, ut praefertur, reassumptae et advocatae fuerint, iuxta privilegia et facultates eidem collegio concessas et indultas, et prout procedere possunt contra eisdem fabricae debitores et in causis relictorum ad pias causas, cognoscere, decidere ac fine debito terminare, facultatem concedimus.

§ 3. Insuper, cum, sicut etiam accepimus, licet in civitate nostra Bononiensi

venerabilis frater noster episcopus Bononiensis, vigore concilii Tridentini et Ravennatensis, nonnullos ex clero ad locationes bonorum ecclesiasticorum revidendas et rescindendas deputasset, et ipsi admodum paucas sine debito terminassent; tamen, post emanatas dictarum facultatum nostrarum in dictae fabricae favorem litteras, sub nomine ipsorum deputatorum certum edictum publicatum fuerit, per quod, inter cetera, omnes et singulae personae ecclesiasticae necnon rectores et administratores ecclesiarum, monasteriorum et piorum locorum moniti fuerunt ut, pro adimplemento sacrorum canonum et constitutionum factarum tam a nobis quam praedecessoribus nostris, omni adhibita diligentia, curarent recuperationem bonorum ecclesiasticorum per triginta annos ante concilium Tridentinum quocumque titulo male alienatorum, eisdem iubendo uti omni studio et diligentia in officio praefatorum deputatorum, et posse eorum notarii, infra certum statutum terminum, omnium bonorum, a triginta annis ut praefertur computandis, occupatorum, eorumque occupatorum, cum ipsorum nominibus et cognominibus et ipsorum bonorum descriptionibus et confinibus, notitiam dare, ac quaecumque instrumenta et scripturas tales causas concernentia exhibere deberent, ad hoc ut ipsi facilius in huiusmodi causis procedere possent; et successive, postquam commissarius praefatae fabricae suum edictum iuxta tenorem praefatarum nostrarum litterarum publicari fecerat, idem episcopus a nobis quasdam litteras in forma brevis obtinuerit, per quas eidem et pro tempore existenti episcopo, praesuli seu administratori aut eius vel illius vicario in spiritualibus generali, necnon dilectis filiis iudicibus et revisoribus ac syndicis ad id ab eodem episcopo in synodo dioecesana deputatis et pro tempore

Item, quia episcopus Bononiensis in causis alienationum huiusmodi in sua dioecesi procedebat, et ideo facultates fabricae impediuntur.

deputandis, concessimus et indulgimus ut omnes et singulas ac quascumque alienationes et concessionem quorumcumque bonorum ecclesiasticorum, factas et faciendas, civitatis et dioecesis Bononiensis, et illarum causam et causas reviderent et cognoscerent summarie, simpliciter et de plano, ac sola facti veritate inspecta, et in illis quae constitutiones felicis recordationis Symmachi secundi et Pauli etiam secundi, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, et in damnum ecclesiarum, monasteriorum et piorum locorum facta fuisse comperissent, praehabita super inde congrua revisione, adhibitisque legitimis probationibus, procederent, et prout iuris foret deciderent et alia facerent, prout in edicto et litteris praefatis plenius continetur; quarum litterarum vigore aliud edictum super similibus publicatum extitit, quibus ipsae personae ecclesiasticae, ut decet, obtemperantes dictas denunciations in eorum officio detulerunt, et ut commissarium praefatum deluderent, praefati deputati ab edicto per eundem commissarium facto appellarunt, et ipsum fere in omnibus causis praefatis praevenerunt.

Propterea Pontifex declarat fabricae deputatos cognoscere posse omnes causas ecclesiarum et locorum exemptorum a iurisdictione ordinariarum;

§ 4. Nos, attendentes praemissa, prout in civitate Bononiensi hactenus occurrerunt, etiam in multis aliis civitatibus et dioecesibus simili vel alio modo occurrere posse, et si praefata fabrica sic impederetur, hoc non sine gravi ipsius detrimento succedere posse; volentesque propterea eiusdem fabricae utilitati consulere, ac edictorum et litterarum nostrarum praefatarum tenores similiter praesentibus pro expressis habentes, motu et scientia similibus, collegio, deputatis, auditoribus, commissariis et ministris fabricae praefatae, ut ipsi in omnibus et singulis causis monasteriorum, abbatiarum, prioratum, domorum et aliorum exemptorum, sub iurisdictione ordinaria non comprehenso-

rum, necnon aliis, in quibus processus nondum est instructus, etiam si in eis ordinarius virtute litterarum nostrarum vel ipsa ordinaria auctoritate praevenerit, modo et forma, quibus per praefatas litteras vel alias concessum existit, procedendi easque cognoscendi et fine debito terminandi, liberam et amplam facultatem concedimus per praesentes.

§ 5. Praeterea, cum per litteras nostras praefatas eidem collegio et deputatis concesserimus facultatem cogendi quaslibet personas ad restituendum bona, proprietates et redditus monasteriorum, ecclesiarum, beneficiorum, domorum et piorum locorum, ut praemittitur, alienata sive detenta et occupata, una cum eorum fructibus per possessores et alios perceptis, et de facili evenire posset ut plurimae personae, quae per multos annos ipsa bona possederunt, et in eis plurima melioramenta fecerunt, ne bonis ipsis priventur, canones, census, redditus, quae pro bonis ipsis solvunt, cuperent augere, ita ut cederent in evidentem utilitatem ipsorum monasteriorum, ecclesiarum, beneficiorum, domorum, hospitalium et locorum piorum. Alique tanta premerentur necessitate, ut ipsis, de fructibus per eos et eorum antecessores et alias personas perceptis, integre satisfaciendi nulla sufficiat facultas, onerosumque eis omnino videatur, cum ipsi forsitan bonae fidei possessores fuerint, talem summam solvere. Nos, super praemissis paterna pietate providere cupientes, volumus collegium et deputatos praefatos eiusque commissarios, auditores et ministros, postquam bonorum partem debitam huiusmodi, iuxta formam litterarum nostrarum, monasteriis, ecclesiis, domibus, capitulis, cappellanis, beneficiatis et piis locis, ad ius et proprietatem monasteriorum, ecclesiarum, domorum, capitulorum, rectorum, cappellanorum, beneficiorum et piorum locorum, quorum

Eidem collegio concedit bona sic pro locis piis recuperata, de novo in evidentem illorum utilitatem dare in emphiteusim vel ad tertiam generationem aut aliter, et super fructibus componere;

antea erant, reduserint, posse et valere eisdem possessoribus aut aliis personis, de consensu eorum, quorum intererit, sub honesto canone sive censu, aut alias, prout iustum eis videbitur, in evidentem tamen utilitatem ipsorum monasteriorum, ecclesiarum, domorum, capitulorum, parochialium ecclesiarum, cappellaniarum et beneficiorum ac locorum piorum, de novo in emphyteusim seu censum perpetuum aut ad tertiam vel aliam generat. seu hominis vitam aut aliud tempus eorum arbitrio locare et concedere, ac super fructibus male perceptis huiusmodi, si beneficiatorum eorundem ad id accesserit assensus, componere. Deque tertia parte bonorum et fructuum huiusmodi, ipsi fabricae per dictas nostras litteras assignata, arbitrio suo, etiam sine pro tempore existentium abbatum, priorum, commendatariorum, administratorum, canonicorum, capitulorum, rectorum et beneficiatorum eorundem consensu, et eis etiam invitis, disponere et componere, ipsosque possessores et alias personas cum eis contrahentes quietare et absolvere posse.

Possessores quoque bonorum in utilitatem Ecclesiae, sed non gratuita solum hospitalibus, athenariis, pensionibus pecuniariis, fabricae applicandis, punire pro tali excessu et fructibus perceptis eorum terminum praefigere ad obtinendum confirmationem a Sede Apostolica etc.

§ 6. Cumque, ut similiter accepimus, inveniuntur multa bona in evidentem utilitatem monasteriorum, ecclesiarum et piorum locorum huiusmodi, sed consuetis solemnitatibus vel aliis, de iure vel ex forma Ordinum et constitutionum monasteriorum, capitulorum, ecclesiarum, domorum, hospitalium et piorum locorum requisitis, non observatis, ac sine licentia vel confirmatione apostolica alienata, collegium et deputatos et eorum commissarios ac ministros praefatos, possessores ipsos, pro excessibus et temerario ausu ac fructibus perceptis indebite huiusmodi, eorundem collegii deputatorum, commissariorum et ministrorum arbitrio, poenis pecuniariis, omni et quacumque appellatione remota, in ipsius fabricae utilitatem convertendis, punire et mulctare, eisdemque possessoribus et detentoribus compe-

tentem terminum sub praefatis poenis ad obtinendum debitam confirmationem a nobis et Sede Apostolica praefigere; quod si neglexerint, ipso termino elapso, ad incursus poenarum huiusmodi et ipsorum bonorum privationem, omni appellatione postposita, procedere etiam posse volumus et declaramus.

§ 7. Ulterius quoque cum plurima reperiantur monasteria, ecclesiae, beneficia, hospitalia et pia loca, quae instrumenta alienationum bonorum suorum penesse non retineant, sed solum eis canones seu census illarum ratione persolvuntur, licetque qui ea possident forsitan penes se talia instrumenta habeant, illa tamen ostendere minime volunt, seque tuentur, quod per multum temporis spatium in bonorum eorundem solutionis possessione existunt, eisdem collegio, deputatis, commissariis et ministris ut omnes et singulas personas bona ecclesiastica, ut praefertur, retinentes, possidentes vel detinentes, nisi legitimam causam habuerint se excusandi, ad exhibendum per documenta et instrumenta publica titulos suos, quorum vigore bona huiusmodi possident, intra terminum eis praefigendum, sub poenis et censuris sibi benevisis, monere; quod facere recusantibus aut non curantibus, iidem collegium et deputati, in iis in quibus dicti possidentes a quadraginta annis citra non extenderint dicta instrumenta, et ab inde pacifice possedisse et solvisse, ac de canone solito ipsis beneficiatis respondisse, ad poenarum et censurarum huiusmodi incursum ac ipsorum bonorum privationem, fructuumque eorundem solutionem procedere possint, concedimus et indulgemus.

Possidentes quoque monere ut instrumenta concessionum huiusmodi ac pacificam possessionem et canonis solutionem ostendant, alioquin eos bonis ipsorum privare etc.

§ 8. Et quoniam indignum videtur, quod monasteria, ecclesiae, loca pia ac fabrica ipsa, dum per litium anfractus circumduci contingit, fructibus bonorum, pro quibus primam sententiam in eorum favorem obtinuerint, priventur, volumus quod colle-

Fructus bonorum, pro quibus prima sententia pro fabrica lata fuerit, deponi faciendi penes depositarium idoneum ad unum litis;

gium et deputati praefati, necnon eorum commissarii, auditores et ministri, post primam latam sententiam, si ab ea appellari et causam prosequi contingerit, fructus bonorum super quibus lis verti contigerit, sub arcto sequestro, aut penes idoneum depositarium, per ipsum collegium et eorum ministros eligendum, usque ad eius cognitum in secunda sententia, deductis tamen his, quae alias ex forma locationum praecedentium rectoribus, administratoribus, monasteriis et piis locis fuerint persolvenda, quae minime retardari debeant, et sine litis ac iurium monasteriorum, ecclesiarum et piorum locorum ac partium praeiudicio ponant, dent et deponant.

Notarios, etiam regales de scripturis bonorum ecclesiasticorum et alios informatos cogere ad illas notificandum;

§ 9. At quoniam ecclesiarum bona, confinia, canones, census, redditus et proventus, iura, instrumenta, scripturae a diversis avaritia obcaecatis occultantur, adeo quod a multis abbatibus, prioribus, commendatariis, capitulis, canonicis, rectoribus, cappellanis, guardianis et aliis beneficiatis beneficiorum suorum bona et illorum confinia et instrumenta ignorentur, eisdem collegio et deputatis eorumque commissariis, auditoribus ac subdelegatis, substitutis et ministris, ut, sub pecuniariis et in illarum subsidium ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, ac aliis iuris et facti remediis opportunis, omnes et singulos utriusque sexus christifideles de praemissis informatos, ac notarios et tabelliones ac alios quoscumque de instrumentis et scripturis ac documentis in praemissis et circa ea necessariis rogatos, in ecclesiis, dum divina celebrantur, vel alias, etiam per edictum publicum vel simplicem citationem, ut ea omnia ipsis monasteriis, ecclesiis, beneficiatis et piis locis denuncient, propalent, notificent, exhibeant et consignent, citare et monere, ac contra contumaces et inobedientes, ad incursum poenarum et censurarum huiusmodi declarationem usque ad illam effectivalem

obedientiam, omnibus et singulis iuris et facti remediis opportunis, procedere possint et valeant, concedimus et indulgemus.

§ 10. Et quoniam iustum esse censemus ut causae, quae per ipsos collegium, deputatos, eorumque auditores, commissarios et ministros cognoscuntur, tractantur et deciduntur, celerem et optatum finem accipiant, volumus quod collegium et deputati eorumque auditores, commissarii et ministri, in omnibus causis, quas ipsos et eorum quemlibet pro tempore advocare, agere, cognoscere, decidere et fine debito terminare contigerit, illas, iuxta privilegia et facultates eidem collegio concessas et indultas, ac prout procedere possunt contra eiusdem fabricae debitores, et in causis legatorum piorum, una cum illarum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, procedere, cognoscere, decidere et similiter fine debito terminare; necnon partes in illis interesse habentes citare; et si absentes aut sui copiam non facientes aut alias non reperibiles fuerint, dummodo prima vice personaliter citati fuerint, facta prius diligentia de eos reperiendo, per unum ex cursoribus nostris vel mandatariis praefatae fabricae, domi, ubi alias resederint, dimissa copia, vel per edictum in valvis basilicae S. Petri huiusmodi et in acie Campi Florae affigendum vel alias, prout in obligationibus in forma Camerae fieri solet, arbitrio suo simili modo citare; necnon viduis, pupillis et aliis personis de iure curatore indigentibus, curatores ipsos ex officio deputare; ac quibusvis, tam apostolica quam ordinaria auctoritate deputatis, etiam S. R. E. cardinalibus vel causarum Palatii Apostolici auditoribus aliisque iudicibus, necnon quibus et quoties opus fuerit, sub poenis pecuniariis arbitrio suo imponendis ac censuris ecclesiasticis, inhibere, aliaque in praemissis et circa ea necessaria et opportuna facere possint et valeant.

Causaeque huiusmodi cognoscere et terminare et procedere sicut in causa debitorum fabricae.

Inhibito contra molestantes fabricam et eius deputatos super praemissis, aut illorum executionem impediantos.

§ 11. Districtius inhibentes quibusvis locorum ordinariis, etiam S. R. E. cardinalibus et aliis personis, quavis auctoritate, etiam apostolica, fungentibus, etiam cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub suspensionis a divinis et excommunicationis latae sententiae, aliisque nostro arbitrio moderandis, infligendis poenis, ne eosdem collegium et deputatos molestare, aut praemissorum executionem quoquomodo impedire, vel in eis se directe vel per indirectum ingereere vel intromittere possint seu audeant vel praesumant. Decernentes quoque praesentes litteras ullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod interesse habentes vocati non fuerint, notari, in ius vel controversiam seu alias revocari non posse, nec per subreptionem vel obreptionem obtentas praesumi, et ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus, quantumvis generalibus, ac fortissimis clausulis et decretis irritantibus roboratis, comprehendere, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo ante praemissa quomodolibet erant, statum, etiam sub data per collegium et deputatos huiusmodi eligenda, plenarie restitutas esse.

Decretum irritans.

§ 12. Sicque ab omnibus censer, et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam auditores et cardinales praefatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate, iudicari debere; irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 13. Non obstantibus praemissis, ac nostra de non tollendo iure quaesito, et

quibusvis apostolicis, etiam per nos, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus; ac quibusvis, etiam collegii cardinalium et auditorum, eorumdem ac aliorum tribunalium, necnon quorumcumque monasteriorum, ecclesiarum, domorum, beneficiorum, ordinum, capitulorum et piorum locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis, etiam ipsis auditoribus et aliis iudicibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu simili et ex certa scientia concessis, confirmatis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 14. Volumus autem quod dicti deputati, retenta tertia parte bonorum per eos pro tempore recuperatorum huiusmodi, reliquas duas partes suis quibusvis ecclesiis pro rata consignare debeant et teneantur.

§ 15. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii fabricae

Clausulae derogatoriae.

Quae partes bonorum recuperandorum consignentur ecclesiis, ad quas spectant.

Fides transumptorum.

huiusmodi subscriptis, et sigillo eiusdem fabricae sigillatis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, tertio idus septembris, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 11 septemb. 1570, pontif. anno v.

Sequitur facultas fabricae circa applicationem fructuum.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ex debito pastoralis officii, cui, disponente Domino, praesidemus, ad ea libenter intendimus, per quae quarumlibet ecclesiarum fabricae, praesertim basilicae nostrae Principis apostolorum de Urbe, cuius cura nobis peculiaris est attributa, congruam suscipiant sustentationem, utque id felicius subsequatur, nonnumquam ea quae per nos ad ipsarum favorem ordinata sunt, quaeque non ita felicem successum habitura credimus, ad aliam formam reducimus, prout, locorum et temporum qualitate pensata, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Sane, licet alias, etc. *ut supra* 1.

Pontifex applicat fabricae omnes fructus ex illis bonis a conductoribus vel ab aliis occupatoribus indubite perceptos sive fructus unius anni percipientes.

§ 2. Verum quia, ut accepimus, dictae fabricae difficile foret tertiam partem proprietatis bonorum, eidem fabricae, ut praefertur, assignatam, vendere et in usum dictae fabricae convertere, cum non de facili emptores reperirentur, et plurima bona non ita commodam divisionem patiantur, ut tertia ab ipsis pars sine duarum partium detrimento dismembrari et separari possit. Cupientes indemnitati dictae fabricae consulere, arbitantesque quod si, loco di-

1 Omittitur relatio constitutionis praecedentis.

Bull. Rom. Vol. VII.

108

ctae tertiae partis proprietatis bonorum recuperandorum, ut praefertur, dictae fabricae assignatae, omnes fructus contra leges et canones ac constitutiones antecessorum nostrorum per quosvis conductores et successores, universales vel singulares, quomodolibet indebite ex dictis bonis percepti et qui percipi potuerunt, et non sine animae eorum periculo retineri possunt, quatenus exigibiles sint; et in alienationibus in quibus pauci aut nulli fructus indebite percepti fuerunt, vel ex quavis causa vel occasione per ipsos deputatos arbitranda, nullum vel modicum emolumentum reportare posset (cum non sit conveniens quod ex eius bono opere detrimentum sentiat), omnes fructus, redditus et proventus integri unius anni ex huiusmodi bonis recuperatis exigendi et percipiendi dictae fabricae assignarentur et appropriarentur, celeriore utilitatem tam dictae fabricae quam ecclesiae ipsae consequerentur. Eosdem itaque collegium et deputatos ac auditores et ministros eorumque quoslibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes; necnon litterarum praefatarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulos fructus, redditus, proventus, canones, census, afflicta et seu alias responsiones, quocumque nomine nuncupentur, quomodolibet, tam per conductores bonorum ecclesiasticorum quam eorum successores quoscumque, universales vel singulares aut particulares, ac alios de-

1 Vel ex inopia debitorum addit Cherub (H. T.).

lentes, occupatores et debitores, sub quovis praetextu et invalido contractu, contra leges, canones, extravagantes et constitutiones antecessorum nostrorum aut alias indebite, nulliter et invalide perceptos, et ob infectam radicem primi contractus invalidi, aut alias nulliter cum ecclesia celebrati, vel occupationis, detentionis et usurpationis factae indebite dictorum bonorum; si vero, vel quia modici aut nulli admodum fructus sint exacti, vel ex debitorum inopia vel quavis alia causa, per ipsos deputatos arbitranda, fructus praedicti non essent exigibiles, tunc fructus, redditus, proventus, census et canones integros unius anni ex dictis bonis recuperatis percipiendos, loco dictae tertiae partis, plenarie et integre dictae fabricae assignamus et applicari mandamus. Ita quod eisdem collegio et pro tempore existentibus deputatis, auditoribus et ministris praedictis liceat illos propria auctoritate recuperare, exigere et levare, illosque locare, vendere et alienare ac in usum et utilitatem dictae fabricae convertere, Sedis Apostolicae vel superiorum ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum eorundem vel ordinarii aut cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita.

Fabrile quoque deputatis facultatem concedit componendi et transigendi in casibus dubiis, ita ut qui secum transigerint amplius molestari nequeant.

§ 3. Et ut facilius ecclesiae integram proprietatem, et fabrica fructus, ut praemittitur, sibi assignatos consequi possit sine litium cursu, eisdem collegio et deputatis concedimus et elargimur ut, quoties eis videbitur opportunum, per seipsos tantum in causis praedictarum alienationum sive detentionum bonorum ecclesiasticorum, in quibus ius ecclesiarum, monasteriorum, domorum, hospitalium, beneficiorum et piorum locorum praefatorum non adeo clarum existit, ut de facili bona et fructus pro ecclesiis, monasteriis, domibus, beneficiis praefatis et fabricae vendicari possint, ius ipsum debitum sit cum dictis detentoribus, possessoribus et successoribus,

bus, universalibus vel particularibus, sub beneplacito Sedis Apost. transigere et componere, de consensu rectorum, eorundem arbitrio, possint et valeant. Quodque, aucta et soluta parte in qua convenerint seu pro qua composuerint, occupatores, possessores vel successores praedictos absolvere et liberare, ita ut de cetero a nemine, sub praetextu quarumcumque constitutionum, canonum, legum, extravagantium ac hullarum per antecessores nostros praedictos et per nos super rescissione et recuperatione bonorum et fructuum ecclesiasticorum editarum, quomodolibet molestari, inquietari vel perturbari possint et valeant; sed facta solutione praedicta, sint et esse intelligantur etiam liberati tam ab omni periculo quam ab omnibus poenis et mulctis, quas, occasione dictorum fructuum indebite perceptorum, incurrissent; et contractus necessarios conficere, qui postquam celebrati fuerint idem robor obtineant ac si a Sede Apostolica confirmati fuissent, et super praemissis omnibus et singulis perpetuum silentium impositum sit et esse censeatur.

§ 4. Districtius inhibentes quibusvis, cuiuscumque status, gradus et conditionis existentibus, et quacumque auctoritate fungentibus, in virtute sanctae obedientiae, et sub excommunicationis aliisque nostro arbitrio moderandis et imponendis poenis, ne eosdem collegium et deputatos, eorumque auditores et ministros praefatos in praemissis molestare, perturbare vel inquietare audeant vel praesumant.

§ 5. Ac decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio vel intentionis nostrae aut quopiam alio defectu notari, impugnari aut invalidari, etiam ex eo capite quod interesse habentes vocati non fuerint, aut ad iuris terminos reduci, minusque in ius vel controversiam vocari quovis modo posse, sed semper validas et efficaces

Inhibitio contra molestantes fabricae ministros super praemissis.

Clausulae praerogativa.

existere, suosque plenarios effectus sortiri, nec sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus et derogationibus comprehendi ulatenus posse, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum, etiam sub quacumque data per ipsos eligenda, restitutas esse et censi.

Decretum irritans.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum deputatio et facultates.

§ 7. Et nihilominus venerabilibus fratribus nostris Amerino et Maceratensi ac Aquinatensi episcopis, motu simili per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte collegii deputatorum, auditorum et ministrorum praefatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, sibique in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant praesentes litteras et in eis contenta quaecumque ab omnibus, quos illa concernunt, inviolabiliter observari, non permittentes eos vel eorum aliquem desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, legitimisque super iis habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 8. Non obstantibus felicis recordatio-

nis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas quis, vigore praesentium, ad iudicium non trahatur, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quatenus opus sit, nostris de non tollendo iure quaesito, ac unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, et exprimendo valore; necnon Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; et quibusvis aliis apostolicis necnon, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus; ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et scientia similibus ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si de illis ac totis eorum tenoribus specialis, specifica, individua et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque; seu si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Per praesentes autem litteras derogatum non esse nec in-

Clausulae derogativae.

telligi volumus, in parte vel toto, primis et secundis cedulis motu proprio confectis, et in favorem dictae fabricae, super honis Ecclesiae alienatis, nisi tantum quoad dictos integros fructus, etiam facultatem percipiendi fructus unius anni, ut praefertur; in omnibus vero aliis et singulis in dictis cedulis et litteris concessis omnia stent et esse intelligantur firma et in suo robore valida, ac si praesentes a nobis non essent emanatae.

Exemplorum fides. § 9. Insuper quoque statuimus ut eorundem praesentium transumptis, manu secretarii et sigillo dictae fabricae subscriptis et munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhibetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, kalendis februarii, pontificatus nostri anno vi.

CLXXIII.

Confirmatio privilegiorum et gratiarum societatis Cruce Signatorum, pro sanctae Inquisitionis contra haereticos praesidio antiquitus institutae ¹.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Sacrosanctae Romanae et universali Ecclesiae, divina disponente clementia, meritis licet insufficientibus, praesidentes, omnem pastoralis nostri officii curam atque vigilantiam in id potissimum adhibere debemus, ut fides catholica ubique terrarum, quantum in nobis est, integra in-

¹ Huiusmodi gratias et indulta vide in Innocentii IV constitutione xxxviii, *Ut nihil*, tom. iii, pag. 583; et constit. xli, *Molitia*, ibid., pag. 590; et Urbani IV constitutione iv, *Licet*, § 13, ibid., pag. 687; et Clementis VII constit. xxxiii, *Cum sicut*, tom. vi, pag. 134.

violataque conservetur, et impii ac detestandi haereticorum conatus, ipsam unam fidem violare satagentium, omnibus rationibus comprimantur. Unde si quae, ad iuvandum huiusmodi nostrum propositum ac debitum, alias pie instituta ac concessa fuisse a praedecessoribus nostris comperimus, libenter approbamus, et alias desuper disponimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque inter ceteras, quae in Ecclesia Dei hactenus institutae sunt, christifidelium societates, illa satis uberes christianae religionis fructus afferre videatur, quae sub Cruce Signatorum vocabulo ad assistendum haereticae pravitate inquisitoribus, auxiliumque, quando et quoties opus sit, in catholicae fidei negociis adversus haereticos, etiam vita ipsa praestandum, instituta existit, ut non immerito a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris specialibus gratiis et privilegiis fuerit decorata.

§ 2. Nos, attendentes quod ea maiorem obtinent roboris firmitatem, quae pluries apostolicae confirmationis praesidio sint communita, utque paternum nostrum erga ipsam societatem caritatis affectum ostendamus, eiusdem societatis Cruce Signatorum creationem et institutionem ac privilegia, quae sunt in usu, necnon indulgentias, praerogativas, facultates, gratias et indulta quaecumque eidem societati et illius utriusque sexus confratribus Cruce Signatis pro tempore existentibus, tam per Innocentium IV, Innocentium VIII, Iulium II, Leonem X, Clementem VII, quam quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis hactenus quomodolibet concessa et confirmata, decretis tamen concilii Tridentini non repugnantia, necnon litteras desuper emanatas, illorum omnium et singulorum

Societas Cruce Signatorum instituta fuit pro inquisitorum praesidio, et a praedecessoribus privilegiis donata.

Pontifex eidem ea quae sunt in usu, et Trident. concilio non repugnant, confirmat.

tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, auctoritate apostolica, tenore praesentium, confirmamus, approbamus et innovamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplementum.

Clausulae derogatoriae.

Exemplorum fides.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Volumus autem quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem ubique fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhibetur si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xiii octobris millesimo quingentesimo septuagesimo, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 13 octobris 1570, pontif. anno v.

CLXXIV.

Tonsores monetae tam aureae quam argenteae in Urbe aliisque locis S. R. E. mediate et immediate subiectis, ultimo supplicio plectuntur.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Proemium.

Cum nil magis humanae vitae commercio sit necessarium quam pecuniarum usus, quae hominibus cuncta humano victui necessaria praebent, decet Romanum Pontificem ad ea libenter intendere, per quae pecuniae ipsae non solum non adulterentur, verum etiam in primaevio illarum statu ab omnibus illesae conserventur. Quod et si cunctis in locis, praecipue tamen in hac alma Urbe nostra, quam gloriosi apostolorum Principes martyrio suo consecrarunt, et ad quam, veluti communem omnium matrem, gentes unde-

quaque concurrunt, singulisque aliis dominiis, terris et locis, nobis et Sedi Apostolicae mediate vel immediate subiectis, curandum est, ut et ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, et quibusvis peccandi materies succidatur.

Causa constitutionis.

§ 1. Attendentes itaque quod, licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii de iure sit inflicta poena, argenteas tamen monetas tondentibus satis minor poena imposita sit; ac animo revolventes quam par sit utriusque delictum, cum ii qui argenteas minuunt, nulla alia de causa ab aurearum mutilatione, nisi ob earum defectum, subsistant, ac propterea eodem iuris rigore in utroque saeviendum esse aequum reputantes.

Sanctio de qua in rubrica.

§ 2. Motu simili, etc., hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, eos, qui argenteas tondent monetas, ultimi supplicii et ea, qua aurearum tonsoribus hactenus puniti sunt et de iure puniri debent, poena puniendos esse, et ita ab omnibus quibus iudicis officium, tam in Urbe nostra quam alibi in toto Statu Ecclesiastico, commissum est, quovis nomine censeantur et quavis auctoritate praefulgeant, iniunctum est, puniri volumus et mandamus.

Barones non impediunt iudices in hoc.

§ 3. Districtius inhiabentes singulis terrarum, locorum et civitatum dominis in temporalibus, ne iudices praefatos, in praemissis hoc modo saevientes, sub excommunicationis etc. impedire, molestare inquietare audeant vel praesumant.

Clausula sub lata.

§ 4. Decernentes quoque sic et non aliter, per praefatos et quoscumque alios iudices, etc., etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, sublata etc., iudicari debere; irritum quoque etc.

Clausulae derogatoriae.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac quibusvis apostolicis necnon, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et

ordinationibus; ac legibus, etiam imperialibus, etiam in corpore iuris clausis, ac tam municipalibus et particularibus, quam quibusvis aliis, etiam iuramento etc. roboratis, statutis etc.; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam motu simili etc., etiam consistorialiter etc., concessis etc., quibus omnibus, illorum tenores etc.; hac vice latissime derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque cum clausulis opportunis et consuetis.

Fiat. Motu proprio, M.

Classularum repetitio. § 6. Et quod quorumcumque privilegiorum, stabilimentorum, poenarum, statutorum, legum et aliorum necessariorum tenores habeantur pro expressis, seu in toto vel in parte exprimi ac de verbo ad verbum inseri possint. Et de declaratione, sanctione, mandato, inhibitione, decreto et aliis praemissis, quae hic pro repetitis habeantur, et ad partem perpetuo in forma gratiosa. Et cum deputatione, quatenus opus sit, iudicium, qui assistant etc., invocato etc., saecularis, cum derogatione diaetarum latissime extendendis.

Iussu publicandi. § 7. Et cum decreto opportuno quod, ut praesentes ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque deinceps adversus eas aliquam excusationem praetendere aut ignorantiam allegare queat, quod illae imprimantur et in valvis basilicae Principis apostolorum et S. Iohannis Lateranensis ac Cancellariae Apostolicae, necnon acie Campi Florae affigantur, et inibi earum copiae dimittantur; quodque affixio huiusmodi omnes perinde afficiat ac si fuissent personaliter exhibitae, intimatae et ostensae.

Exemplorum Gdes. § 8. Quodque earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius praelati aut personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibetur, quae ipsis originalibus litteris

adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 9. Et quod praesentis motus proprii Signatura sola sufficit. sola signatura sufficiat et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula quacumque contraria non obstante, seu litterae super illis cum maiori praemissorum expressione per breve expediri possint.

Fiat. M.

Datum Romae apud S. Petrum, octavo kalendas novembris, anno v.

Dat. die 25 octobris 1870, pontif. anno v.

CLXXV.

Contra fraudulentos et dolosos decoctores, capitali poena plectendos 1.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Causa constitutionis. Postquam eousque humana processit intemperantia ut christifideles, qui, in sacri Baptismatis susceptione, diabolo ac omnibus vanitatibus eius sponte ac solemniter renunciarunt, diabolica fraude seducti, ita mundi huius illecebras expectant, ut pro illis assequendis, non modo filii prodigi in Evangelio per Dominum demonstrati exempla sequentes, sua luxuriose vivendo profundant; verum etiam, illis absumptis, aliena appetant, grande aces alienum a proximis suis, qui id eis, prout mutuum fert hominum commercium, sub variis instrumentorum obligationibus liberaliter mutuant, extorquendo; ac deinde, dum id eis sub paupertatis specie restituere negligunt, proximos suos una cum tota familia aliquando mendicare cogunt; facere nullo modo possumus quin et pastoralis officii nostri debito, cui, disponente Domino, praesidemus, moniti, et ea qua Christus prior dilexit nos caritate impulsus, clementiae et misericordiae reiectis viis, iustitiam et iudi-

1 De materia autem cessionis bonorum et dilationum, vide Pii IV constitutionem XLIX, Culpientes, pag. 148 huius tomi.

cium in tales acriter insurgendo assumamus, iurisque rigorem acriorem reddamus, ut saltem per hoc eos, quos timor Domini a malo non retrahit, ultimi supplicii poena exterreat, sicque universas dominici gregis oves ad ovile ad quod, dante Domino, omnes dirigi cupimus, salubriter perducamus.

Paulus IV statuit debitores obtinentes alternativas vel dilationes honorum deferri biretum viri etc. § 1. Sane, licet alias felicitis recordationis Paulus Papa quartus, praedecessor noster, inter cetera dilectis filiis populo Romano concessa privilegia, per quasdam suas litteras voluerat quod dilationes quaecumque, nisi iuxta dispositionem iuris ac formam statutorum almae Urbis concedi nullatenus possent, et qui illas obtinerent, semper biretum viride portare tenerentur, ac alias prout in dictis litteris plenius continetur.

Multi autem eorum bona prodigalitate et luxu dilapidabant et tandem cessione bonorum creditores dolose decipiebant. § 2. Nihilominus, diversi iniquitatis filii, praemissis non attentis, propriaque temeritate confisi, postquam propriis eorum bonis, non adversa fortuna aut fortuitis casibus, sive hostium incursu vel ventorum marisque violentia atque iniuria (quod quidem vel certe ferendum esset, cum ab iis facile caveri nequeat humana providentia), sed sua ipsorummet incuria, negligentia, prodigalitate atque luxu in explendis propriis voluptatibus, penitus dilapidatis, proximos suos ad varia eorum bona sibi mutuanda, sub spe restitutionis, compulerunt, illis similiter profusis, creditores suos cessione bonorum deludentes, ac tam litteras praefatas quam alia per nos contra huiusmodi decoctores, fallitos nuncupatos, edita statuta deridere audent, in grave apostolicae auctoritatis vilipendium, proximorum suorum detrimentum et gravamen ac animae suae periculum non modicum.

Ibi legitur Pontifex decessit huiusmodi personas, nedum § 3. Nos, praemissa conniventibus oculis pertransire nequeutes, et attente considerantes nulla alia de causa in fures ultimi supplicii poenam esse impositam,

at cessionem bonorum non esse admittendam, vel ultimo supplicio plecti debere. nisi ut, talia perpetrandi hominibus via interclusa, liberum esset unicuique sua absque periculo possidere et uti; hos autem adeo furibus et latronibus similes esse, ut ab illis in nihilo differant, nisi ut quod eis, nisi cum vitae suae periculo agitur, hoc decoctoribus impune liceat; volentesque propterea ut par, immo gravius, delictum parem etiam sortiatur poenam, iurisque rigorem in hos graviorem reddere, ac genus hoc hominum, tamquam humano generi infestum, e ceterorum coetu segregandum merito esse diiudicantes, omnium et singularum legum et constitutionum, tam imperialium quam apostolicarum, etiam in corpore iuris descriptarum, tenores et formas, ac si de verbo ad verbum inserti forent praesentibus, pro expressis habentes, sine illarum aliquo praediuicio, quinimmo illas revalidantes et confirmantes, motu proprio, hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, statuimus et declaramus quod deinceps perpetuis futuris temporibus quaecumque persona, tam saecularis quam ecclesiastica, etiam si clericali et ecclesiastico foro gaudeat, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis existat, et quacumque dignitate, tam mundana, etiam si domicellus, comes aut aliter nobilis aliquando fuerit, quam ecclesiastica, non tamen episcopali, praefulgeat, qui omnem eorum substantiam, non praemissis de casibus fortuitis, sed incuria, negligentia, prodigalitate et luxu suis, proprias voluptates explendo, et cupiditatibus non mediocri intemperantia servientes, subvertent et dilapidaverint; necnon qui se bona sua decoxisse simulantes, illa in fraudem creditorum suorum occultant, et eorum pecuniam totam in eorum utilitatem forsitan converterint, ut eorum creditores ad secum componendum facilius alliciant, ultimi supplicii et ea qua fures ipsi, de iure vel consuetudine aut particulari vel

municipali statuto, plecti solent, puniri debeant.

Executorum deputatio.

§ 4. Mandantes tam Urbis praefatae gubernatori et Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, quam omnibus et singulis nostris et Sedis Apostolicae in quibuscumque provinciis legatis et vicelegatis, necnon quorumcumque civitatum; terrarum, oppidorum et locorum, nobis et eidem Sedi tam mediate quam immediate subiectarum, gubernatoribus, praetoribus, capitaneis, commissariis et aliis quibuscumque iudicibus, quavis, etiam subdelegata, potestate fulgentibus, ut praesentes nostras inviolabiliter in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi illarum forma servata, procedere audeant vel praesumant.

Inhibitio contra impedientes eos, qui litas super praemissis iudicaverint

§ 5. Districtius quoque inhibentes quibuscumque terrarum, oppidorum et locorum dominis in temporalibus, in virtute sanctae obedientiae ac sub excommunicationis etc. poenis, ne sic in praemissis iudicantes, eorum saeculari auctoritate molestare, inquietare, perturbare vel impedire audeant vel praesumant.

Clausulae praeservativae

§ 6. Decernentes postremo praesentes et desuper conficiendas litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae defectu notari, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus comprehendere, vel illis derogari nullo modo, tacite vel expresse, posse, nisi de illis eorumque totis tenoribus ac eorum Datum de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio et expressio facta fuerit; aliterque factas derogationes nullius roboris vel momenti fore, et tamquam tales a nemine attendi, nec ulli suffragari posse.

Decretum irritans

§ 7. Sicque per quoscumque iudices etc., etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales eorumque collegium, sublata etc.; irritum quoque etc.

§ 8. Non obstantibus praemissis ac quibusvis apostolicis necnon, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus; ac legibus, etiam imperialibus, etiam in corpore iuris, ut praefertur, clausis; ac quibusvis, etiam municipalibus et particularibus, etiam iuramento etc. roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis etc., sub quibuscumque tenoribus etc., etiam motu simili etc., etiam consistorialiter etc. ac sub quibusvis verborum formis concessis etc. Quibus omnibus, etiam si de illis etc., illorum tenores etc., illis alias etc., latissime, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunis et consuetis.

Clausulae derogatorias.

Fiat. Motu proprio, M.

§ 9. Et quod quorumcumque statutorum, constitutionum et legum etc. tenores habeantur pro expressis, seu in toto vel in parte exprimi, ac de verbo ad verbum inseri possint. Et de sanctione, statuto, declaratione, decreto, inhibitione, mandato et aliis praemissis, quae hic pro repetitis habeantur, et ad partem perpetuo in forma gratiosa, et cum opportuna, si videbitur, iudicum deputatione, qui assistant etc., invocato etc. saecularis; et cum opportuno decreto quod, ut praesentes ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque deinceps adversus eas aliquam excusationem praetendere aut ignorantiam allegare queat, quod illae imprimantur, et in valvis basilicae Principis apostolorum et S. Ioannis Lateranensis ac Cancellariae Apostolicae, necnon in acie Campi Florae affigantur et inibi earum copiae dimittantur. Quodque affixio huiusmodi omnes perinde afficiat, ac si fuissent personaliter exhibitae, intimatae et ostensae. Quodque earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo ali-

Forma et effectus publicationis.

cuius praelati aut personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Sola signaturam sufficit.

§ 10. Et quod praesentis motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula quacumque contraria non obstante, seu litterae super illis cum maiori praemissorum expressione per breve expediri possint.

Fiat. M.

Datum Romae apud S. Petrum, kalendis novembris, anno v.

Dat. die 1 nov. 1570, pontif. anno v.

CLXXVI.

Reformatio Tribunalis Curiae causarum Camerae Apostolicae auditoris, una cum taxa expeditionum 1.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Promissum.

Inter illa quae in singulis in Urbe curiis et officiis emendanda seu rectius disponenda decrevimus, haec de Curiae causarum Camerae Apostolicae generalis auditoris officio ac tribunali seorsum ab universali reformatione, apostolica auctoritate perpetuo statuimus et ordinamus, quae et ab auditore et ab eius locumtenentibus, curiaeque ipsius iudicibus et notariis, exactissime servari praecipimus.

Non damnatur debitor ex procuratoris confessione.

§ 1. In primis, ne quisquam ex confessione debiti a procuratore suo, ad id in ipsamet obligatione in posterum constituto, in iudicio vel alibi facta, condemnetur, nisi idem etiam procurator ad defendendum in iudicio fuerit constitutus, et ipse, cum constitueretur, defendendi onus huiusmodi sponte praesens acceptaverit.

§ 2. Neve quisquam, ratione sui con-

1 Aliam eiusdem tribunalis reformationem praefinit Pius IV in constit. LXIX, Inter multiplices, pag. 207 huius tomi.

Bull. Rom. Vol. VII.

109

sensus in contractu seu quasi contractu, aut alias, in iudicio vel extra iudicium, per se vel alium quocumque modo, etiam in susceptione, quam vocant, censurarum, de cetero praestiti, pure aut sub conditione aut in diem, censuris ecclesiasticis innodetur aut innodatus declaretur.

Neque excommunicatur.

Procuratoris constitutio aut censurarum suscepcio in obligatione non apponatur.

§ 3. Quinimmo, nec procuratoris ad confitendum debitum constitutio in ipsa debiti obligatione, nisi et ad defendendum una constituatur, et ipse defendendi onus acceptet, ut praefertur, nec censurarum consensus aut susceptio huiusmodi usquam recipiatur vel admittatur sive etiam describatur, neque de his quisquam rogetur, etiam in cameralis obligationis formula, sive principaliter sive incidenter, neque iudicium ullum aut ulla executio inde fiat aut decernatur.

Nisi de rebus Camerae agatur.

§ 4. Excipimus autem ab his, quae de confessione debiti et procuratoris ad id constitutione supra statuimus, obligationes, quae de rebus ac iuribus ad Camerae Apostolicam pertinentibus factae iam sunt, aut in posterum fieri oportuerit, in quibus, quoad huiusmodi confessionem et constitutionem, liceat illud idem fieri quod hactenus est observatum.

Forma strictioris obligationis hic traditur.

§ 5. Quod si quando aliqui seipsos in Urbe efficacius obligare voluerint, ut in exactionibus laborandum non sit, quas pro commodiori hominum commercio faciles esse expedit, poterit iudex parti praesenti et se obliganti praecipere ut die certa tunc statuenda solvat; monens quod, si ea die sponte non solverit, nulla exinde facta personali citatione, sed praevia tantum unica dilatione, quae per affixionem locis consuetis intimabitur, ad executionem contra ipsum procedet, et in subsidium, ubi executio realis personalisve facile fieri non poterit, in ipsum tamquam contumacem contemptoremque sui praeccepti, excommunicationem decernet. Haec tamen quoad excommunicationem moni-

lio, ubicumque facilis futura esset executio, non adhibeatur.

Obligati in Curia quomodo citandi.

§ 6. Cum autem praescripta dies cesserit, ea distinctio servetur, ut si obligatio vel in Urbe erit contracta, vel in Urbe sit solvenda, sola intimationis affixio praedicta sufficiat.

Obligati extra Curiam ut citandi.

§ 7. Si vero extra Urbem et obligatio contracta et solutio destinata fuerit, non aliter ad executionem procedatur, nisi facta legitime debitori intimatione dilationis huiusmodi. Rursus, ubi in obligatione extra Urbem facta, pariter solutio extra Urbem destinata fuerit, praeter dictam dilationem, detur etiam alia, pro loci distantia, intra quam docere possit et debeat debitor se solvisse.

Contentos debitorum quam dilationem habere possint.

§ 8. Quod si parti petenti ac debitum agnoscenti danda videbitur aliquando longior aliqua dilatio ad solvendum (intra quam nullum omnino mandatum aliudque executionis genus relaxari poterit), ea erit dierum triginta aut saltem viginti, arbitrio iudicis, qui, pro debitoris qualitate et debiti summa, utrum voluerit de praedictis terminis, eliget.

Dilatione nulla, mandatum ante relaxatum sufficiat.

§ 9. Qua in re illud observetur, ut si forte post decretum et relaxatum atque etiam actori a notario traditum mandatum executivum, visum fuerit iudici dilationem hanc concedere, non alio postea iudicio aut etiam mandato opus sit actori, si reus intra dilationem ipsam non solverit, sed eodem illo, quod antea traditum aut relaxatum sive decretum fuerat, executionem suam prosequatur.

Excommunicatione quando citanda contra unum lator.

§ 10. Sed et in omnibus, quae aliter quam cum supradictis praecepto et monitione ubicumque locorum factae fuerint, obligationibus et alias semper illud omnino servetur, ut ad excommunicationem cuiusquam non deveniatur, nisi cuius fuerit erga iudicem contumacia, ipso etiam, nec tantum procuratore suo, quamvis specialiter constituto, prius legitime citato.

§ 11. Verum, siculi antea, earum quae in forma Camerae erant obligationum, ita et harum quae futurae sunt, pro illis iudicium sive cognitio et executio in Urbe ad auditorem Camerae solum spectet in universum, iuxta suas facultates. Romanos tamen debitores laicos liceat creditoribus etiam in Curia Capitolii convenire, iuxta privilegia populo Romano concessa.

Causae obligationis camerae ralis sint Aud. C. tantum, nisi contra Romanos laicos in Capitolio.

§ 12. Quo vero ad clericos, ratione originis vel beneficii, Romanos, locus sit praeventioni inter ipsum auditorem et nostrum in Urbe vicarium.

Vel contra clericos in Curia vicarii.

§ 13. Ceterum idem auditor appellationes non aliter audiat sive admittat, quam si exhibita fuerit notario in actis ab appellante fides publica seu publicum instrumentum sententiae, a qua extitit appellatum, eaque sit definitiva vel vim habeat definitivae, neque aliter earum ratione inhibeat, quam inserto in litteris inhibitionis toto fidei seu instrumenti huiusmodi tenore. Quare iudices, a quibus appellari continget, eorumque notarii, fidem seu instrumentum huiusmodi partibus petentibus et debitam notariis mercedem solventibus tradent in tempore; alioquin iudices officio iudicandi, notarii exercitio notariatus tamdiu suspensi sint, donec appellanti omnia damna et interesse propterea passa, ab ipso auditore extrajudicialiter aestimanda, resarserint. Et nihilominus, facta ab appellante fide de sua petitione, et iudicis sive notarii derogatione, idem auditor inhibere et in causa procedere possit.

Appellationes a sententia extra Curiam lata quando et quomodo recipi debeant.

§ 14. Litteras apostolicas, quibus certus, qui per seipsum procedat, executor praescriptus est, nullo modo exequatur, sed et omnes praeterea, in quarum executione pars vocanda fuerit, non aliter exequatur, quam servatis, pro rerum contingentia, constitutionibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus

Litteras apostolicas quando et quomodo exequi Aud. C. possit.

diaetis, nisi ipsius constitutionibus derogatum fuerit expresse in litteris, quae fuerint exequendae, sed et tunc, ne quemquam extra dioecesim ultra tot diaetas evocet, quot in ipsis litteris expressum erit, neve alii vices suas committat vel subdeleget, quam constitutis in dignitate ecclesiastica aut cathedralium ecclesiarum canonicis, exceptis litteris pensionum, quarum solutio in Romana Curia destinatur, et his omnibus, quibus ipse nominatim executor praescriptus fuerit; his enim casibus possit ad se undecumque et quotcumque partes evocare.

Monitoria generalia non dentur.

§ 15. Monitoria generalia, vulgo *Significavit* appellata, quae, scilicet, ut aliquid reveletur seu restituatur vel probetur, cum censuris ecclesiasticis publicari solent, nullo modo decernat sive expediat.

Episcopi et alii non impediantur in executionem concilii Tridentini.

§ 16. Similiter nihil, sine speciali nostra commissione, decernat aut faciat aut mandet, quod episcopos aut alios locorum ordinarios impedire possit ne ad executionem decretorum sacri concilii Tridentini correctionemque morum libere procedant.

Expeditiones non dentur in his quae non pertinent ad iurisdictionem.

§ 17. Ab omnibus autem et singulis iis, quae ad eius iurisdictionem secundum praemissa pertinere volumus, usque adeo absteineat, ut neque monitoria neque citationes neque inhibitiones neque sequestra neque mandata de manutenendo neque aliud quicquam, quocumque sub praetextu, super iis aut ipse decernat aut ab aliis decreta revocet; et pariter eius notarii nihil omnino expediant aut etiam scribant, sub poena amissionis officii.

Nihil in contumaciam expediat in causis civilibus.

§ 18. In causis vero sui fori civilibus, etiam in quibus summarie et ad instar beneficialium procedendi ei concessa est facultas, numquam omnino ad poenas contumaciales deveniat; sed potius, receptis probationibus ad negotium principale spectantibus, datoque competenti termino parti absentem, demum, super his servatis

† Cherub. legit *nolumus* (A. T.).

servandis, definitive pronunciet, etiam sine litis contestatione.

Non dentur mandata de manutenendo, non citata parte.

§ 19. Mandata de manutenendo, numquam, nisi parte legitime citata, et compendiosa ac summaria causae cognitione adhibita, decernat.

Nec sequestra.

§ 20. Idem et in sequestris servetur, nisi aliqua ratione timendum sit, iudicis arbitrio, de suspicione fugae vel honorum dilapidatione.

Contentiones extra Urbem non citentur ad comparandum, in casu Papa.

§ 21. Ne autem contingat ut absentes et in remotissimis ab Urbe partibus degentes, si ob praetensum aliquod crimen moneantur ad personaliter comparandum, deinde inculpabiles reperti, maxima itineris incommoda et dispendia nulla sua culpa passi sint, neminem posthac extra Italiam existentem ad comparandum personaliter moneat, nisi facto verbo nobiscum, de quo verbo habito fiat mentio in litteris monitoriis.

Expeditiones extra Curiam ab au. S. Com. subscribuntur.

§ 22. Postremo notarii nihil umquam cuiusvis generis scripturae ad iudicium pertinentis, quod extra curiam mittendum sit, expediant et parti tradant, nisi cum subscriptione auditoris vel eius locumtenentis.

Referat et circa opus.

§ 23. Circa impensas autem, quae a partibus pro scripturis et expeditionibus faciendae sunt, ultra ea, quae in universum in omnibus curiis observari volumus, infrascripta specialiter in eadem Curia auditoris, etiam in causis pendentibus, observentur.

Causae ordinario non efficiuntur commissariae per supervisionem commissionem.

§ 24. In causis, quae ordinario, secundum auditoris facultates in eius tribunali introductae fuerint vel introduci poterint, sive post coeptam causam superveniat commissio, sive ante impetrata sit, sive in prima sive in ulteriori instantia, nulla in re augeat impensam, sed quoad hoc habeatur semper causa per ordinaria, ita ut, etiam ratione sententiae, neque notarii neque iudices quicquam propterea accipiant, ultra id quod accipere potuissent, si commissio non adesset.

Sive igitur adsit commissio sive non, in causis ordinarie ad hunc forum pertinentibus exigatur ut infra, et non amplius.

Sit itaque pretium perfectae expeditionis, taxa et aliis omnibus comprehensis.

§ 25. Pro monitorio speciali ad partes, iul. novem.

Pro monitorio speciali per edictum, iul. duodecim.

Pro monitorio in vim bullae Eugenianae, iul. duodecim.

Pro Eugenianna per edictum, iul. quindecim.

Pro monitorio in vim bullae Coenae Domini, iul. duodecim.

Pro citatione cum inhibitione, vigore appellationis extra Curiam, cum insertione instrumenti sententiae a qua appellatur, iul. decem.

Pro instrumento remissoriae, iul. novem.

Pro instrumento litis pendentiae extra Curiam, iul. novem.

Pro transumpto simplici unius bullae seu instrumenti aut cedulae, vel etiam plurium similium vel aliorum iurium in eodem transumpto descriptorum, si fuerint in forma *Probanti*, iul. duodecim.

Si vero in forma *Videmus*, iul. novem, habita tamen ratione excessus scripturarum arbitrio iudicis, quoad laborem notarii.

Pro sequestro extra Curiam, iul. novem.

Pro litteris superventiae, quae non taxentur, iul. quatuor, una cum sigillo.

Pro fide legalitatis apponendae instrumenti notariorum, in totum, una cum sigillo, iul. duos.

Pro mandato de exequendo, iul. novem.

Pro nota sententiae nihil exigatur.

Pro sportulis etiam nihil.

§ 26. At in causis quae per commissionem introducuntur, et ab initio sunt commissariae, neque alias ad huius fori cognitionem spectant, solvatur ut sequitur.

Pro citatione vigore commissionis, abs-

que inhibitione extra Curiam, iul. novem. Pro citatione cum inhibitione simplici, iul. undecim.

Pro citatione cum inhibitione sub censuris, iul. quatuordecim.

Pro citatione cum inhibitione sub censuris per edictum, etiam pro necessario examine, iul. decem et octo.

Pro inhibitione simplici extra Curiam, iul. novem.

Pro inhibitione extra Curiam sub censuris, iul. duodecim.

Pro inhibitione in Curia, iul. tres cum dimidio.

Pro monitorio speciali, iul. quindecim.

Pro notis sententiarum definitivarum, quae in scriptis proferuntur, in prima instantia, iul. quadraginta; in secunda, iul. triginta; in tertia, iul. viginti.

Pro nota absolutoria ab observatione iudicii, iul. quindecim.

Pro nota interlocutoriae, iul. quindecim.

Pro nota declaratoriae, iul. octo.

Pro mandato de exequendo, iul. quindecim.

Pro sequestro, iul. quindecim.

Pro sportulis iudicum pro sententiis definitivis ex scripto proferendis, non ultra id quod in aliis Curiae tribunalibus ordinariis a felicis recordationis Pio Papa quarto praescriptum est.

§ 27. De ceteris vero actis, scripturis et expeditionibus infrascriptis, sive causae sint ordinariae sive commissariae, solvatur tantummodo infrascriptum pretium, videlicet:

Pro compulsorialibus, generalibus sive specialibus, iul. duodecim.

Pro palmo rotuli remissoriae, iul. tres.

Sit autem palmus linearum triginta, et linea syllabarum decem et octo.

Pro instrumento remissoriae, iul. duodecim.

Pro instrumento litis pendentiae in Curia, iul. quatuor cum dimidio.

Taxa expeditionum, actorum ac scripturarum in causis ordinariis et commissariis Curiae A. C.

Pro interdicto speciali, iul. quindecim. Pro instrumento relaxationis interdicti, iul. quindecim.

Pro executorialibus, iul. triginta sex.

Pro mandato de immittendo in possessionem vigore litterarum apostolicarum seu in forma brevis, iul. decem.

Pro absolutione sive absolutionis commissione, pro uno, iul. novem.

Pro duobus litis consortibus, iul. quatuordecim.

Pro tribus litis consortibus, iul. decem et octo.

Pro quatuor litis consortibus, iul. viginti tres.

Ultra quatuor quotcumque addantur personae litis consortes, nihil augeatur prelium expeditionis.

Pro capitulo, collegio, confraternitate aut universitate, iul. quinquaginta.

Pro instrumento absolutionis, iul. duodecim.

Pro decretis a iudice prolatis non ex scripto, etiam vim definitivae habentibus, eorumve nota et sportulis, nihil.

Pro simplici fide etiam plurium actorum, iul. duos.

Pro examine testium, cum articulis et interrogatoriis, in causa quae sit aestimationis a quinquaginta scutis supra, usque ad quamcumque summam, si articuli non excedant numerum vigintiquinque, interrogatoria numerum trigintaquinque, in domo vel officio notarii, iul. quatuor; extra vero officium, non ultra duplum.

In causa aestimationis a quinquaginta scutis infra, solvatur tantum pro dimidia.

Quod si articuli excedant numerum vigintiquinque, et interrogatoria trigintaquinque, solvatur merces notarii, arbitrio iudicis.

Pro instrumento sententiae, si extrahatur, iul. quindecim.

Pro instrumento declaratoriae, non tamen

vigore obligationis in forma Camerae, iul. duodecim.

Pro brachio saeculari, ob non partitionem monitorii aut litterarum apostolicarum vel executorialium, iul. triginta.

Pro mandato suspicionis fugae, usque ad quamcumque summam, etiam in vim obligationis camerale decreto, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de consignando vigore sequestri, etiam ubi pro illius verificatione debitor prius fuisset conventus via executiva, vigore obligationis camerale, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de consignandis pignoribus subhastandis aut deliberandis, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de relaxando, pro debito civili, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato in causis civilibus loco litterarum, pro parva summa, iul. quatuor cum dimidio.

Computato in his omnibus mandatis iulio sigilli.

§ 28. De pretio autem sic praescripto, in omnibus supradictis expeditionibus, sive ordinariis sive commissariis, dentur auditori et massae notariorum, item (quoad ordinarias) camerario eadem portiones, quae et prout antea pro eisdem expeditionibus dabantur, nulla ex parte diminutae. Reliquum quod, iis portionibus detractis, supererit, sit notarii expeditionis, praeterquam in expeditione absolutionis sive commissionis absolvendi, in qua singulis detrahatur pro rata, ita ut non tantum portio notarii, sed cuiusque aliorum minuatur ad eam rationem, ut tantum unicuique portioni pro eius modo decrescat, quantum omnibus in universum detrahimus.

§ 29. Pro mandato executivo, sive brachio, ubi invocatione opus fuerit, saeculari, per omnia expedito omnibusque comprehensis, pretium sit ut infra, videlicet:

Divisio pretii dictarum expeditionum.

Taxa mandatorum executorum.

Taxa expeditionum in causis civilibus tribunalis A. C.

Taxa expeditionum in causis commissariis Curiae A. C.

Ab uno scuto usque ad quindecim, iul. quatuor cum dimidio.

A scutis quindecim usque ad vigintiquinque, iul. viginti duo.

A scutis vigintiquinque usque ad quingentos, iul. triginta tres.

A scutis quingentis usque ad mille, iul. sexaginta sex.

A scutis mille usque ad quaecumque summam, iul. centum et decem.

§ 30. Hoc autem pretium ita dividatur, ut ex iulii viginti duobus, auditor habeat iulios sex, camerarius pro sigillo habeat iulios quatuor cum dimidio, massa notariorum habeat iul. quatuor cum dimidio, reliquum habeat notarius expeditionis.

Ex iulii triginta tribus, auditor habeat iulios octo et baiochos duos cum dimidio; sigillum, iulios quinque cum dimidio; massa habeat iul. octo et baiochos duos cum dimidio; residuum notarius.

Ex iulii sexaginta sex, auditor habeat iulios sexdecim cum dimidio, sigillum iulios undecim, massa iulios sexdecim cum dimidio, notarius quod superest.

Ex iulii centum et decem, auditor habeat iulios vigintiquatuor et baiochos septem cum dimidio, sigillum iulios sexdecim cum dimidio, massa iulios viginti duos, notarius reliquum.

Ad constituendas autem supradictas summas, computentur iulii undecim pro singulo scuto; quilibet vero iulius sit decem baiochorum.

§ 31. Censurarum ecclesiasticarum nomine nihil accipiatur, vel in expeditione mandati executivi seu brachii saecularis, vel deorsum ab eo, neque usquam alias, nisi ubi ad illas rite processum fuerit re ipsa.

Cum vero ad illas procedi contigerit, tunc pro declaratoria, aggravatoria et reaggravatoria simul iunctis, et totali earum omnium expeditione, tantundem exigatur quantum pro brachio saeculari, habita

ratione praedictae distinctionis summam; ita ut omnis impensa utriusque expeditionis, mandati scilicet vel brachii saecularis et censurarum simul collecta, duplum non excedat eius pretii quod mandato seu brachio saeculari supra taxatum est, pro qualibet supradictarum summam. Excepta ultima maiori summa, videlicet a mille supra. In ea enim summa, etiam si contingat, ultra vel post mandatum executivum seu brachium saeculare, censuras quoque relaxari, nihil tamen earum nomine exigatur; sed tantum praeter id pretium, quod pro solo mandato seu brachio saeculari supra taxatum est, accipi possit iusta merces pro scriptura.

Numquam tamen cogantur partes invitae, una cum mandato executivo seu brachio saeculari, censurarum quoque expeditionem accipere, aut earum expeditionis pretium solvere, etiam si ad censuras ipsas in subsidium contra contumacem iudex comminando rite processerit, et extra loca temporali dominio sanctae Romanae Ecclesiae subiecta vel etiam extra Italiam expeditio mittenda foret.

Quod si forte quisquam, legitime servatis processibus, utramque expeditionem, mandati scilicet seu brachii saecularis et censurarum, eodem tempore habere voluerit, tunc apponantur verbis expressis in ipsa expeditione, quoad censuras, ne is pretium quod illarum ratione expendit, ullo modo repetere possit ab iis, contra quos decretae et prolatae fuerunt, nisi adversus eosdem, vigore mandati executivi seu brachii saecularis non satisficientes aut alias non parentes, censuris ipsis necesse fuerit uti.

§ 32. Ipsius vero expeditionis censurarum pretium praedictum eadem ratione et eisdem portionibus dividatur, quibus pretium mandati executivi seu brachii saecularis, ut supra dictum est.

§ 33. Pro duplicatis etiam post quod-

Pro duplicata nihil detur. cumque tempus expeditis, nihil exigatur praeter scripturae mercedem.

§ 34. Pro sigillo parvo appenso in qualibet expeditione, solvatur iulius unus tantum, ubi non adest minor taxa.

§ 35. Pro mandatis executivis vel aliis quibuscumque expeditionibus notarii nihil recipiant, nisi illis effectualiter partibus consignatis.

§ 36. Nec partes ipsae cogantur accipere aliquam expeditionem, nisi eam quam voluerint.

§ 37. Pauperibus item expeditiones in forma pauperum; miserabilibus vero gratis omnino tradant etiam scripturae mercedem; distinctio vero istarum personarum iudicis arbitrio remittitur.

§ 38. Pro terminis coram iudice servandis, iudicibus informandis, scripturis ad eos deferendis seu etiam in officio perquirendis, regestis seu extractibus transportandis et aliis huiusmodi, notarii vel eorum substituti, et in eorum officiis scribae et copistae, etiam nomine regalium seu bibaliorum, nihil prorsus, etiam a sponte dantibus, accipiant.

§ 39. In causis criminalibus expeditionum, quae erunt eiusdem generis seu nominis, cuius sunt suprascriptae, pretium augeri non possit ultra tertiam partem eius, quod supra in civilibus praescriptum est; in regestis, extractibus, copiis iudiciorum et alterius quam supradicti generis seu nominis expeditionibus criminalibus, servetur taxa ab eodem Pio praedecessore aliis tribunalibus ordinariis Urbis praescripta.

§ 40. In omnibus expeditionibus, immo earum parte, notarius apponat integram summam eius quod vere expositum fuit sub his verbis, videlicet: *Exposuit in totum tantum*; idemque etiam in libro expeditionum ipsius notarii describatur.

§ 41. Et ut praemissa omnibus pateant, sciatque quilibet quid et quantum in prae-

¹ In ima legit. Cherub. (R. T.).

missis exponere debeat, quilibet notarius auditoris teneatur posthac tabulam supradictorum pretiorum expeditionum litteris maiusculis ordinate et distincte scriptam, in eius officio, palam, loco eminenti et cognito, proponere et semper retinere.

§ 42. Constitutiones item quae, tam a nobis quam ab aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ad reformationem huius Curiae pertinentes, emanarunt et in futurum emanabunt, modo his contrariae non sint, omnino in eadem Curia observentur.

§ 43. Districtius inhibentes auditori, sub indignationis nostrae, et locumtenentibus sive iudicibus ac notariis praedictis, sub privationis officiorum suorum huiusmodi et aliis etiam gravioribus, nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio infligendis et applicandis, poenis, ne de expeditionibus et aliis sibi praesentem interdictis, ac contra praesentis formam et tenorem, etiam quorumvis privilegiorum et indultorum ac litterarum eis quomodolibet concessarum aut consuetudinis et styli, immemorabiliter observati, vel alio quovis praetextu se intromittere quoquomodo audeant seu praesumant.

§ 44. Decernentes quaecumque decreta et acta ab eisdem auditore, iudicibus, notariis pro tempore, contra praesentis formam et tenorem emanata et facta, nulla et invalida ac extorta, subreptitia nulliusque roboris vel momenti fore et censi, neminique propterea suffragari posse vel debere.

§ 45. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et causarum Palatii Apostolici auditores, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et au-

Divisio pretii mandatorum executivorum.

Taxa expeditionum censurarum ecclesiasticarum.

Divisio pretii expeditionum.

Tabella notariae.

Aliae reformationes non contrariae conservantur.

Poenae contrariae non observantur.

Annulatio in contrarium gestorum.

Decretum irritum.

toritate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 46. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac stylo, consuetudine ac quocumque temporis cursu, etiam immemorabili, roboratis; privilegiis quoque, indultis eidem tribunali ac illius auditoratus officio et auditori, etiam in eiusdem officii erectione et institutione, ac iudicibus et notariis ipsis illorumque collegio, etiam simili motu, etiam consistorialiter etc., sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie et alias quomodolibet, etiam per nos, concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; et quibuslibet aliis privilegiis, indultis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae, praesenti non expressa vel totaliter non inserta, effectus praesentis impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus specifica et individua et expressa ac de verbo ad verbum habenda esset mentio specialis.

Forma publicandi.

§ 47. Ut autem praesens motus proprius ad omnium notitiam deducatur, ac omnes, quorum interest vel interesse poterit, afficiat, volumus et mandamus illius co-

piam in Palatii nostri Apostolici ac domus seu Curiae praedicti auditoris valvis, necnon in acie Campi Florae affigi, et ibidem relicta eius copia aliquandiu detineri.

§ 48. Volumus item quod praesentis nostri motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula contraria non obstante.

Sola signatura sufficit.

§ 49. Quodque eius transumptis, notarii publici manu subscriptis, et personae in ecclesiastica dignitate constitutae sigillo signitatis, plena et indubia fides eaque prorsus adhibeatur, quae ipsi adhiberetur, si foret exhibitus et ostensus.

Fides exemplorum.

Placet, et ita motu proprio statuimus et mandamus. M.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, duodecimo kalendas decembris, anno v. Dat. die 20 novemb. 1570, pontif. anno v.

CLXXVII.

Prohibitio disputandi in publicis praedicationibus de conceptione Beatae Mariae Virginis, aut de ea vulgari sermone scribendi vel dictandi 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Super speculam Domini, viribus licet exiguis, constituti, prophetae sollicitudinem imitantes, die noctuque ad diversos Ecclesiae status nostrae mentis aciem intendimus, studiose providentes ut communi Domino ab omnibus gradibus fideliter serviatur, ac illis maxime, quibus digniora ministeria divini Spiritus favore credita sunt, inter quos divini verbi prae-

Causa huius constitutionis.

1 De praedicatorum autem officio et approbatione vide in Leonis X constitutione XXII, *Supernae*, tom. v, pag. 681. De conceptione B. Mariae habes in concilii Tridentini sessione v, *De peccato originali*, in fin.; et constit. huius Pontificis num. 168.

dicatores adnumerandos esse nemo dubitare poterit, qui eorum munus ab ipso Domino consecratum, apostolis praecipue iniunctum fuisse animadvertet, qui, si adepto gradu digne fungerentur, evangelizantes pacem, annunciantes bona, praedicantes salutem, non solum vox eorum dulcis, verum et speciosi pedes viderentur, et fraternae salutis uberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini. Verum, quod neque sine animi dolore accepimus nec referre possumus, quidam diversorum Ordinum regulares clericique saeculares, omissis quae divinae Maiestatis gloriam et sanctissimae Dei Genitricis aliorumque divinorum venerationem atque fidelium pietatem promovere poterant, quod Apostolus in quibusdam arguit, languent circa quaestiones et pugnas verborum, ex quibus oriuntur invidiae et contentiones ceteraque vitiorum monstra; potissimum vero cum de gloriosae Virginis Mariae conceptione sermo inciderit, tam pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac si de illis dogmatibus esset, quae corde credere ad iustitiam, et ore confiteri ad salutem necessarium est. Quibus illud prophetae convenire videtur, dicunt *Ait Dominus, cum ego non sim locutus*; cum sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum magistra et doctrix disciplinae, de ea re hucusque non definierit, nemo absque temeritate praedecedere vel alterius partis sententiam damnare potest; et quasi desint praeclarissima Inventricis gratiae merita, quae nec angelica quidem lingua satis digne referri possunt, et quasi ex illo uberrimo fonte puteoque aquarum viventium non possint saluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum utilitate atque dulcedine reficeretur, ad dissipatas cisternas occurrunt, stultas scilicet et sine disciplina quaestiones, quae generant lites, quas nec frequens multi-

tudo intelligere, nec viri sapientes, qui capiunt, utiliter percipere valeant; praesertim quoniam, ut experimento didicimus, ipsorum concionatorum, qui ad quaestiones huiusmodi proponendas facilius erumpere solent, maior numerus, materiae difficultatem prorsus ignorantes, neque intelligentes quae loquuntur aut de quibus affirmant, simplicium animos, indiscretae devotionis obtentu vel potius loquacitatis et ostentationis affectu ad tumultus et simultates concitant, quos tumultuantes atque dissidentes componere sedareque potius oportebat. Cumque parvulis in Christo lac infundere, pro vectis solidum cibum apponere deberent, dum in huiusmodi controversiis interminatis versantur, omnibus ubera proferunt aentia, quod non absque maledictionis nota legimus in propheta.

§ 1. Nos igitur, qui praedecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salva esse cupimus, potissimum illa, quae a sacrosancta synodo Tridentina de novo sunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controversiae quamlibet partem, prout vel magis piam vel magis probabilem esse iudicaverit, praedictorum igitur concionatorum aliorumque contentioni atque temeritati populorumque scandalis occurrere studentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, statutum felicitis recordationis Sixti quarti, praedecessoris nostri, super ea re, quod a praefata synodo innovatum est (illud praesentibus, ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plene et sufficienter expresso et inserto habentes), apostolica auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus.

§ 2. Atque, ut deinceps efficacius a-

Confirmatio decreti Sixti IV, approbati a conc. Trident., sess. v, *De peccato originali*, in fin.

Prohibitio disputandi in po-

popularibus concionibus de conceptione B. Mariae Virginis aut de ea vulgari sermone scribendi vel dictandi.

et ordinamus ac per apostolica scripta mandamus quatenus nemo, cuiuscumque ordinis, gradus, conditionis vel dignitatis existat, in popularibus concionibus vel ubicumque promiscua virorum et mulierum multitudo convenire solet, de huius controversiae alterutra parte disputare, rationibus vel doctorum auctoritate, afferendo propriam sententiam, et contrariam refellendo aut impugnando, vel de hac ipsa quaestione, cuiusvis pietatis aut necessitatis praetextu, vulgari sermone scribere vel dictare praesumant. Qui contrafecerit, suspensionis poenam a divinis, absque nova declaratione, ipso facto incurrat, si modo fuerit in sacris constitutus; et quocumque praeterea gradu sive dignitate vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure privatus, et ad eadem vel similia munera obtinenda vel obeunda perpetuae inhabilitatis censurae ipso etiam facto sit obnoxius; super quibus nisi a Romano Pontifice pro tempore existente dispensari sive absolvi non possit, et nihilominus aliis poenis, si opus fuerit, a proprio praelato pro delicti mensura infligendis subiiciatur, prout subiicimus.

Permissio disserendi de conceptione in disputationibus, cessante occasione scandal.

§ 3. Ceterum, quamdiu per apostolicam Sedem altera pars definita non fuerit oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis, in publicis academiae disputationibus, sive generalium aut provincialium capitulorum vel ubi alias intersunt, qui rem capere possunt, nec scandali ulla subest occasio, de illa quaestione disserere, et argumentis utramlibet partem vel asserere vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea praedicetur, serventurque illa omnia, quae a dicto Sixto praedecessore nostro statuta sunt, quorum singula, ut praefertur, etiam quantum ad alias poenas, duximus innovanda et innovamus per praesentes.

§ 4. Ut autem haec nostra constitutio

et praemissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentius pervenire possint, in virtute sanctae obedientiae et sub poena privationis ab ingressu ecclesiae, etiam eo ipso incurrenda, si in his quae mandamus exequendis se negligentes exhibuerint, praecipimus et mandamus omnibus et singulis locorum ordinariis ac eorumdem vicariis suffraganeis et officialibus quibuscumque et aliis singulis, ad quos quomodolibet spectat et pertinet, quatenus huiusmodi nostram constitutionem singulis suae dioecesis vel districtus praedicatoribus et aliis, quibus expedire iudicaverint, opportune insinuent et publicent, ac insinuari et publicari faciant. Et ne quis in posterum quoquomodo ignorantiam de praemissis possit praetendere, aut se contra praemissa valeat excusare.

§ 5. Volumus et similiter eadem auctoritate decernimus et mandamus quod praesentes litterae per aliquos ex nostris cursoribus in basilicarum S. Ioannis Lateranensis ac Principis apostolorum et Cancellariae Apostolicae valvis, ac in acie Campi Florae de Urbe, de more publicentur et affigantur, et illis inde amotis, remaneant in eisdem locis earundem exempla affixa: quae publicatio et affixio ita omnes, ad quos spectat, afficiat et arctet ac si illis personaliter intimatae fuissent.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus ac quibusvis indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, etiam quantumcumque qualificatis, et in quacumque, etiam cardinalatus, patriarchali, archiepiscopali, episcopali et quavis alia dignitate et honore constitutis; etiam quod interdicti, suspendi vel excommunicari nequeant, quomodolibet concessis, quae eis contra praemissa in aliquo suffragari non posse decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Volumus insuper et decernimus

Iussio publicandi hanc bullam ubique.

Forma et effectus publicationis in Urbe.

Claustrum de Laterano

Præsentium vis.

Sanctio poen.

quod praesentes vim perpetuae et irrefragabilis constitutionis obtineant, et quod illarum transumptis, etiam impressis, etc. § 8. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, pridie kalendas decembris, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 30 nov. 1570, pontif. anno v.

CLXXVIII.

Facultas canonicorum regularium congregationis Lateranensis, Ordinis S. Augustini, festum illius celebrandi etiam die dominica, si in ea illud vel illius octava occurrerit, et celebrandi etiam festa nonnullorum sanctorum sui Ordinis iuxta antiquum ritum 1.

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

Præsentium.

Licet Ecclesia Dei sponsa tunc verae iubilationis suae fructum reportet, cum christifideles omnes ad precum effundendarum exercitium excitat, eundemque orandi psallendique ritum et morem omnibus proponit; alienum tamen a ratione minime censendum erit si aliquos, sanctorum quorundam patrocinio specialius suffultos, ad eorumdem particularem venerationem, etiam per crebras illorum commemorationes, sese excitare permiserit, ut peculiare ipsorum meritum agnoscentes, eorum quoque vestigia sequi quam maxime studeant.

Hic Pontifex Breviarium edidit, et iuxta illud sacra celebrari iussit.

§ 1. Hinc est quod nos, licet alias, ex certis tunc expressis causis, omni alio Breviarii usu interdicto, Breviarium quod imprimi curavimus, ac psallendi precandique formulam in omnibus universi orbis ecclesiis, monasteriis, Ordinibus et locis, etiam exemptis, in quibus iuxta ritum Ro-

1 De materia autem huius congregationis vide in Paschalis II constitul. xxix, tom. II, pag. 246.

manae Ecclesiae dici debet aut consuevit, sub certis modo et forma servari mandaverimus, statuentes Breviarium ipsum nunquam tempore in toto vel in parte mutandum aut ei aliquid detrahendum, ac alia fecerimus, prout in ipsis litteris, quas in cuiuslibet Breviarii praedicti principio imprimi voluimus, plenius continetur.

§ 2. Attendentes tamen dilectos filios canonicos regulares congregationis Lateranensis, Ordinis S. Augustini, eorum patrem ac primum apostolici illius Ordinis reformatorem, S. Augustinum praedictum, ac praeterea insigniores eiusdem Ordinis sanctos martyres ac confessores, quorum meritis eadem congregatio per orbem propagata et illustrata extitit, et in dies eiusdem congregationis personae adjuvantur atque proteguntur, debita, ut par est, veneratione cupere, in eorum praesertim diebus, quibus in Domino obdormire eisdem obtigit, celebrare. Nos propterea, pium eorum desiderium plurimum in Domino commendantes, motu proprio non ad dictorum canonicorum seu alicuius eorum super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, congregationi dictorum canonicorum concedimus primum quod, ultra consuetas Salvatoris Lateranensis et S. Augustini praedicti eorum patris ad vesperas et laudes commemorationes, eiusdem S. Augustini festum die vigesima octava augusti occurrens, per totam illius octavam, tam in canonicis horis quam in missae celebratione, prout hactenus, celebrare possint, videlicet in ipsa quidem die et octava, sub duplici; infra octavas autem, sub semiduplici, cum commemoratione festorum simplicium occurrentium. De decollatione autem Sancti Ioannis Baptistae fiat suo die, cum commemoratione octavae. De dominica autem, si occurrat infra octavas, fiat de ea cum commemoratione octavae; sin autem in ipsa die vel octava dominica occurrerit, fiat de Sancto cum do-

Nunc autem dai congregationali licentiam festa de quibus hio celebrandi iuxta Ordinis ritum etc.

minicæ commemoratione, cum antiphonis videlicet, hymnis, responsoriis ac reliquis ipsorum canonicorum propriis, ordinatis a divo Thoma Aquinate, iuxta eorum antiquum morem, seu et prout melius ac congruentius videbitur ab ipsis reformandis, dum tamen tres primae lectiones sint de Scriptura; intra octavas quidem, de occurrente; in ipso autem die et octava, de Scriptura assignata ab ipsis canonicis atque congruentius eidem festo aptata. Mediae tres, partim de vita eiusdem patris, collecta e dictis eiusdem, in libris paecipue confessionum, necnon et Possidonii eius contemporanei ac socii, qui, cum per annos quadraginta cum eo familiarissime vixisset, vitam etiam eius veriori et integri modo descripsit; partim de sermonibus eiusdem patris de communi vita clericorum. Tres vero postremae lectiones de homilia S. Ioannis Chrysostomi super Evangelium Matthaei: *Vos estis sal terrae*; pariter et eius conversionem die quinta maii, cum lectionibus ut supra authenticis ex ipso S. Augustino et Possidonio, necnon et cum lectionibus in ultimo nocturno divi Gregorii Papae, super Evangelio Lucae: *Erant appropinquantes ad Iesum publicani et peccatores*. Primam quoque eius, quae undecima octobris, et secundam, quae ultima die februarii occurrit, translationes, necnon et quolibet mense semel ipsius commemorationis festum, die in quo festum alicuius sancti non occurrerit, sub duplici possint celebrare. Et similiter sanctorum Aniani episcopi, die decembris secunda; S. Thomae Cantuariensis episcopi et martyris, vigesima nona decembris; Aquilini martyris, januarii vigesima nona; Guarini episcopi, februarii sexta die; Theotoni confessoris, decima octava die februarii; Albini episcopi, prima martii; Herculani episcopi et martyris, martii secunda; Patritii episcopi, martii decimasexta; Monicae viduae, maii quarta; Ubaldi episcopi,

mai decimasexta; Ivonis episcopi, maii vigesima; Bernardi confessoris, iunii decimasexta; Ioannis, octobris decima; Fridiani episcopi, novembris decimanona; Gelasii Papae, novembris vigesima prima; Prosperi episcopi, novembris vigesima quarta. Omnium quoque aliorum dictae congregationis et Ordinis sanctorum festa etiam sub duplici officio celebrare, atque iis omnibus et singulis proprias eorum atque authenticas lectiones seu et orationes, servata praedicta Breviarii forma, accommodare valeant; officiaque praedicta recitantes debito suo perinde censeantur satisfecisse, ac si ea quae in Breviario assignantur recitassent, nec ad aliam ulterius recitationem ullo umquam tempore possint compelli; praedictaque eorum particularia officia seorsum et separatim a Breviario, ubicumque illis placuerit, absque alia nostra vel commissarii nostri in illis partibus licentia, imprimi facere libere et licite valeant.

§ 3. Districtius inhibentes tam locorum ordinariis quam quibusvis librorum impressoribus, ceterisque, quavis auctoritate fungentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis maioris necnon indignationis nostrae poenis, ne eosdem canonicos super recitatione horarum aut impressione officiorum huiusmodi impedire, molestare vel inquietare audeant vel praesumant.

§ 4. Ac decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari, invalidari nullatenus posse, minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus comprehendi ullatenus posse, sed quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum, etiam sub quacumque data per ipsos eligenda, restitutas, repositas

Inhibitio contra molestantes canonicos super praemissis.

Clausulae praeservativae huius concessionis.

et plenarie reintegratas esse, sicque ab omnibus censi; et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum huius bullae deputatio.

§ 5. Quocirca dilectis filiis nostris Flavio Ursino et Paulo ab Ecclesia, S. R. E. presbyteris cardinalibus, et causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, per praesentes motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum canonicorum seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta quaecumque firmiter observari, non permittentes eos seu eorum aliquem desuper contra earumdem praesentium tenorem quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae contrariariorum derogatoriae.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ultra tres diaetas ad iudicium non trahatur; ac litteris nostris praedictis, quas eosdem canonicos ligare nullatenus posse volumus; ac quibusvis aliis apostolicis constitutionibus et ordinationibus; necnon quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque teno-

ribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie ac alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 7. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

Transumptum fides.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII decembris millesimo quingentesimo septuagesimo, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 18 dec. 1570, pontif. anno v.

CLXXIX.

Privilegium praecedentiae canonicorum regularium congregationis Lateranensis, Ordinis S. Augustini, ante alios quoscumque regulares, post clerum saecularem 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Cum ex Ordinum universitate, qui in Dei Ecclesia reperiuntur, illa castrorum aciei comparetur, illius autem gubernium

Proemium

1 Quae hanc respiciunt congregationem vide in Paschalis II constitutione xxix, *Quanto*, tom. II, pag. 246. Et de praecedentia cum monachis S. Benedicti, congregationis Cassinensis, extat declaratio Pii IV in eius const. xci, *Sedis*, pag. 273 huius tom.

Romano Pontifici, beati Petri vero successori sit demandatum, mirum nemini videri debet, si ille curae sibi divinitus commissae invigilans, cuilibet quod suum est benigne concedendo, et quae clara etiam sui ipsorum natura sunt; ne in recidivae contentione scrupulum relabantur; opportuna declarationis ac novae concessionis remedio consolidat, ut, quibusvis sublatis obstaculis, quilibet pacis amoenitate frui libere possit, ac scandalorum occasio penitus tollatur.

Canonici regulares ab apostolis originem traxerunt.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, dilecti filii universi canonici regulares Ordinis S. Augustini congregationis Lateranensis, qui ab apostolis originem traxerunt, quique ab eodem S. Augustino eorum reformatore, iterum per reformationis viam mundo geniti, merito praetendere possunt se omnes alias personas ecclesiasticas, tam saeculares quam regulares, in processionibus et aliis actibus publicis praecedere debere.

Præcedentia tunc eis dantur immediate post clerum saecularem.

§ 2. Cum tamen non liceat membra a capite separare; sed tamen eis locum debitum assignare, ipsorumque indemnitati, ut sine populi scandalo in publicum prodire, exemploque potius ceteris christifidelibus esse possint, consulere volentes, ac omnium et singularum litium, quae forsitan super praemissis exortae sint aut exoriri quoquomodo possint, status et merita, nominaque et cognomina iudicum et collitigantium praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad dictorum canonicorum vel alicuius alterius pro eis super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia nostra et de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulos canonicos praedictos, ubicumque locorum existentes, quos deinceps processionibus et aliis actibus, publicis vel privatis, interesse contigerit, statim ipsum clerum saecularem non exemptum subsequi, dum ipsi subsequendo

praecedunt, dum vero praecedendo praecedunt, illum immediate sequi debere, auctoritate apostolica per praesentes declaramus. Ad insuper in omnibus locis, in quibus talis viget consuetudo, in processionibus; ut dicti clerici non exempti, praecipuae quando canonici alicuius ecclesiae cathedralis paramenta ecclesiastica induunt, ut cultus divinus magis vigeat, ac ut sanctissimum Corpus Christi seu aliae reliquiae, quae processionaliter deferuntur, decentius et honorificentius associantur; aut quando hoc ipsius ordinarii mandato continget, ipsi canonici similiter ac illi pluvialia, planetas, tunicellas et alia paramenta super eorum clericalem habitum deferre, necnon pro cruce associanda quaecumque luminaria deferre libere et licite possint, statuimus et ordinamus.

Inhibitio in perturbatores.

§ 3. Districtius inhibentes quibusvis locorum ordinariis, etiamsi patriarchali, provinciali, archiepiscopali, episcopali aut alia dignitate praefulgeant, sub excommunicationis maioris et indignationis nostrae poena, ne eosdem canonicos seu aliquem eorum molestare, aut praemissa quovis modo declarare vel interpretari audeant.

Clausulae huius privilegii praeservativa.

§ 4. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod locorum ordinarii aut alii forsitan interesse habentes vocati non fuerint, aut nullitate notari, imputari, invalidari, ad terminos iuris deduci, in ius vel controversiam vocari, causamque vel causas quare praemissa a nobis emanaverint, verificandum nullatenus teneri, nec ob id viribus carere; minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, sustentationibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi; sed semper ab illis exce-

plas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas ac plenarie reintegratas, etiam sub data per ipsos canonicos eligenda, esse, sicque ab omnibus censi. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et ipsosmet ordinarios, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum deputa in.

§ 5. Quocirca dilectis filiis dictae congregationis protectori, seu eius viceprotectori, et causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, ac vicario venerabilis fratris nostri episcopi Laudensis in spiritualibus generali, per apostolica scripta, motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eor., per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte canonicorum praedictorum vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra eosdem canonicos illorumque singulos praemissis omnibus et singulis vi praesentium continentia et tenore pacifice frui et gaudere. Non permittentes eos seu eorum aliquem desuper per quoscumque indubite molestari, perturbari et inquietari; contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, illos censuras et poenas ipsas incurrisse declarando, necnon eas etiam iteratis vicibus

aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausula derogatoria.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Papae Bonifacii, praedecessoris nostri, etiam qua caveatur ne quis extra civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a Sede Apostolica deputati extra civitatem vel dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel alii vices suas committere praesumant, ac de duabus diaetis in concilio generali edita, dummodo ultra tres diaetas quis vigore praesentium ad iudicium non trahatur; ac aliis apostolicis, in provincialibus ac synodalibus conciliis editis specialiter vel generaliter, constitutionibus et ordinationibus; ac etiam iuramento confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis ecclesiis, congregationibus, capitulis, collegiis, monasteriis et aliis locis, eorumque superioribus et personis, sub quibusvis tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatarum derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis, motu, scientia et potestate similibus, etiam consistorialiter, concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio seu quaevis alia expressio habenda aut alia aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nil penitus omisso, ac forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanens, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod

interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo, x kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 23 dec. 1570, pontif. anno v.

CLXXX.

Revocatio facultatum testandi et quovis alio modo disponendi de acquisitis ex bonis ecclesiasticis, ac de aliis rebus etiam proprio labore partis, aut patrimonialibus, ad commodum illegitimarum etiam legitimarum, non tamen hospitalibus expositorum et orphanorum; et abrogatio habilitationum eorumdem illegitimarum succedendi in dictis bonis aut rebus feudalibus et emphytheuticis a piis locis profectis 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Quae ordini ecclesiastico noxia esse et scandala obiicere perhibentur, necesse est e medio submovere.

§ 1. Quod nos, pro nostri muneris officio, inter alia incommoda, quae in oculos nostros incurrunt, de Christi peculio, ne ab indignis et reiectis ignominiose consumatur, neve illorum causa ecclesiis et pauperibus praeripiatur, curam praecipuam habere volentes, de nobis attributae potestatis plenitudine, revocamus et abolemus omnia et quaecumque privilegia, licentias,

1 De facultate legitimandi, vide in Iulii II constitutione xviii, Sicut, tom. v, pag. 488; ac Pii IV constitutione xxix, Quamvis, pag. 98 huius tomi.

dispensationes et indulta faciendi testamenta, donationes, sive inter vivos sive causa mortis, legata et quascumque alias dispositiones de dominiis, terris, castris, domibus et quibuslibet aliis bonis et rebus, immobilibus, mobilibus et semoventibus, necnon pecuniis, iuribus et actionibus, ex beneficiis, fructibus, pensionibus et aliis rebus ecclesiasticis, qualibuscumque confectis, acquisitis et alias quomodocumque provenientibus, necnon de peculio et aliis, etiam sola industria, labore, muneribus aut quocumque alio modo partis, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, speciei, naturae et valoris existentibus, in quoscumque illegitimos, sive suos sive extraneos, etiam legitimos, eosdemque ex toto vel in parte haeredes instituendi et substituendi, seu quod ipsi in praedictis ab intestato succedant, ceterasque huiusmodi facultates et permissiones, ac etiam habilitationes et capacitates succedendi in bonis et rebus feudalibus et emphytheuticis, ab ecclesiis, monasteriis et piis locis profectis, quibuscumque personis saecularibus et quorumcumque Ordinum necnon militiarum et hospitalium regularibus, ac Romanae Curiae officialibus et aliis curialibus Curiamque ipsam sequentibus, et etiam urbis Romae civibus, ac palatia, aedes, census aliaque bona in ea eiusque districtu habentibus, nostris quoque et aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, ecclesiarum praelatis, etiam S. R. E. cardinalibus et aliis, cuiuscumque dignitatis, ordinis et conditionis existentibus, illorumque et aliis ecclesiis, capitulis, conventibus, Ordinibus, militiis, hospitalibus, collegiis, officiis et locis, ac praedictae Urbi aliisque civitatibus, provinciis et dominiis, eorumque dominis, populis, civibus et incolis, tam per felicitis recordationis Sixtum IV, Innocentium VIII, Alexandrum VII, Iulium II, Leonem X, Clementem VII, Paulum III, Iulium III, Pau-

lum IV, Pium IV et, qui ante illos fuerunt, alios quoscumque Rom. Pontifices ac nos et Sedem Apostolicam eiusque legatos, etiam de latere, nuncios, notarios, comites, collegia, officia et loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, initi et stipulati contractus seu quasi, et alias sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis restitutivis, praeservativis, mentis attestativis, derogatoriis derogatoriis aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, ac praedictorum cardinalium consilio et matura deliberatione in consistorio habita, necnon consideratione, intuitu, contemplatione vel ad instantiam imperatoris, regum et aliorum principum, etiam ob remunerationem laborum et obsequiorum nobis et dictae Sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem iurium cessorum vel ablatorum, navatae militiae contra haereticos et infideles, seu pro praedictae Urbis ornatu et frequentatione ac quibuscumque aliis usibus ac etiam necessariis et piis causis concessa et multiplicatis vicibus confirmata, innovata, extensa et moderata et quantocumque tempore pacifice observata, quoad eam partem quae illegitimos praedictos tangit dumtaxat, etiam si illa contineant quod omnes curiales Curiam sequentes et alii, sive ecclesiastici, etiam cardinales, sive mundani, qui palatia, domos et praedia urbana vel rustica aedificaverint, aut census aliave bona acquisiverint aut alias acquisita habuerint in dicta Urbe, et circum eam ad milliaria decem, ex bonis seu fructibus ecclesiasticis, hi tales de illis necnon iuribus et iurisdictionibus omnibus, in favorem illegitimarum ac quomodolibet inhabilium et incapacium, sive inter vivos sive causa mortis, disponere, eosque hae-

Bull. Rom. Vol. VII.

111

redes et successores universales vel partiales instituire et substituere; et si intestati decesserint, ipsi illegitimi et incapaces in illis succedere possint; quodque per quascumque revocationes, derogationes aut alias contrarias dispositiones illis, quorum interest, praeiudicari nequeat; et si ullo umquam tempore praeiudicatum aut derogatum quoquomodo apparuerit, ius quaesitum ablatum et litterae revocationum et derogationum huiusmodi iuris quaesiti ablatae censeantur. Sicque per quoscumque iudices iudicari debeat et etiam definiri.

§ 2. Ac pariter tollimus et abrogamus omnes et quascumque facultates similia concedendi legatis, nunciis, notariis, comitibus, collegiis, officiis et aliis supradictis, quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, habemus praesentibus pro expressis. Ita ut privilegiorum, dispensationum, facultatum, habilitationum, capacitatum, indulgentiarum et aliorum supradictorum sic revocatorum, aut etiam litterarum legitimacionis praetextu, nullus omnino de huiusmodi bonis, rebus, pecuniis, iuribus, iurisdictionibus et actionibus, in commodum et favorem illegitimarum utriusvis sexus, sive eorum filiorum sive consanguineorum affiniumve sive extraneorum, etiam in statu saeculari procreatorum ac legitimi, quacumque auctoritate donatorum, et ad huiusmodi res et bona eiusque successionem, testato vel intestato, idoneorum et capacium effectorum, sive testamento sive donatione sive legato sive elemosyna sive alio quocumque titulo et pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conventionem seu compositionem cessante, hospitalibus expositorum et orphanorum), disponere nec illegitimi ipsi in eis ab intestato, sive protinus sive per interpositas personas ac quomodocumque succedere, aut illa alias ad eos, etiam per quemcumque circuitum

Revocatio facultatum legatorum, nunciorum et aliorum similia concedendi.

Exordium.

Revocatio de qua in rubrica.

multiplicatarum in alios capaces successio-
num, ullo tempore devenire possint.

Contrariae dis-
positiones, quae
effectum non
sunt sortitae,
annullantur.

§ 3. Ac etiam nulla esse et pro infectis
haberi volumus omnia et quaecumque fa-
cta hucusque testamenta, legata, dona-
tiones et alia disposita huiusmodi, quae
viventibus adhuc testatoribus aut alias lo-
cum non habuerunt, ac pariter ab inte-
stato successiones, non tamen litigiosas,
quae plenarium non sunt effectum sortitae.

Prohibe in dis-
ponendi ut ali-
quid ipse ille-
gitime conce-
datur.

§ 4. Dehinc vero districtius prohibemus
netalia sive in praedictos illegitimos utrius-
libet sexus sive in illorum coniuges sive
ipsorum parentes, filios, descendentes,
ascendentes vel alios cognatos, sive viven-
tibus sive defunctis illegitimis, etiam pau-
pertatis, dotis aut alterius cuiuscumque pii
operis intuitu, fiant; neve ipsi umquam
in rebus, bonis, pecuniis, iuribus, iuris-
dictionibus et actionibus praedictis, sive
totis sive in parte succedant; aut illa ad
ipsos, quavis dispensatione suffultos, etiam
per praedictum circuitum deveniant; neve
de eis ulla in alium seu alios concessio,
donatio, translatio aliave dispositio fiat, ut
alia bona, similia vel dissimilia, illegitimis
aut aliis supradictis concedantur.

Annulatio dis-
positionum fe-
udalium
quae per a dispo-
sitionum.

§ 5. Quod si praedictorum quisquam
fuerit praesentium violator, testamentum,
donatio, legatum et dispositio omnino non
teneat, nec etiam quoad alios capaces et
res alias valeat; sicque disponens, privile-
gio, dispensatione, facultate et indulto
praedicto eiusque usu et commodo, etiam
in ceteris omnibus, ipso iure sit privatus.
Nemo, quantumvis capax, illius praetextu,
fructus, res, pecunias aut prorsus alia
bona sua faciat, nec illa detinens praescri-
ptione aut ullo alio iuris praesidio adiu-
vetur, sed ad integram illorum restitutio-
nem, quocumque temporis lapsu non
obstante, debeat coerceri.

Successores
in bonis bo-

§ 6. Ita ut omnes in ecclesiis, monaste-
riis et beneficiis successores, tam coniun-
ctim quam divisim, quisque videlicet pro

rata parte sua, illa omni tempore recupe-
rare possint, et qui primus, ceteris ab eo
monitis et negligentibus, iudicium inten-
derit, ei soli res tota merito vendicetur.
Nullis vero huiusmodi successoribus pro
praedictis insistentibus, ac etiam de peculio
alias quam ex rebus ecclesiasticis confecto
locorum ordinarii, tam concessorum et
relictorum illegitimis eorumve causa, quam
quorumcumque aliorum bonorum immo-
bilium, mobilium et semoventium, necnon
pecuniarum, fructuum, rerum et iurium,
alias sub d. testamentis, donationib., lega-
tis et dispositionib. comprehensorum, cor-
poralem possessionem, a motis inde et ex-
pulsis quibuscumque detentoribus, sive in-
capacibus sive capacibus, per se vel alium
seu alios, libere apprehendant, et apprehensam huius Sedis nomine custodiant,
donec ipsa Sedes de illis, uti tum tulerit
piorum operum necessitas, duxerit pro-
videndum.

na, de quibus
aliter provisum
esset, recupe-
rare possint, et
non insistenti-
bus idem faci-
ant locorum
ordinarii pro
Sede Apost.

§ 7. Bona vero, res et iura feudalia vel
emphytheutica (aliis legitimis ad ea forte
vocatis non existentibus), eo ipso devoluta,
et iuri ac proprietati suarum ecclesiarum
et locorum restituta, et cum reliquis eorum
bonis consolidata esse declaramus.

Bona eccle-
siastica feuda-
lia non existen-
tibus legitimis
ad eccles. de-
volvuntur.

§ 8. Decernentes irritum et inane quic-
quid secus per quoscumque, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

Decretum ir-
ritans.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et
ordinationibus apostolicis; ac statutis et
consuetudinibus ecclesiarum, capitulo-
rum, conventuum, Ordinum, militiarum,
hospitalium, urbium, provinciarum, col-
legiorum, etiam cardinalium, et officio-
rum praedictorum, iuramento, confirma-
tione apostolica vel quavis firmitate alia
communitis et in consistorio praedicto seu
conclavi habitis; aliisque privilegiis, in-
dultis et litteris apostolicis generalibus et
specialibus, illis eorumque et aliis qui-
buscumque personis, cum quibusvis clau-
sulis et decretis, etiam supradictis fortio-

Clausulae de-
rogatorias.

ribus, ac etiam disponentibus quod prae-
dicta per quascumque litteras, numquam
aut sine consensu illorum quorum inte-
rest, revocata aut sublata intelligantur, et
alias, cuiuscumque tenoris existant, per
quae, praesentibus non expressa aut omni-
no non inserta, effectus earum impediri
valeat quomodolibet vel differri, et de
quibus quorumque totis tenoribus ad ver-
bum habenda esset in nostris litteris mentio
specialis, quae omnia, quatenus prae-
dictis adversentur illorumve executionem
disturbare possint, viribus prorsus et ef-
fectu carere decernimus, ceterisque con-
trariis quibuscumque. Quia vero difficile
nimis esset praesentes, quocumque illis
opus erit, perferre.

§ 10. Volumus ut earum exempla, etiam
impressa etc. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno
Incarnationis dominicae MDLXXI, VI kalen-
das februarii, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 27 ian., 1571, pontif. anno VI.

*Sequitur extensio dictae constitutionis
etiam ad bona patrimonialia.*

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

Ad Romanum spectat Pontificem sua sol-
licitudine indefessa diligenter providere ut
ea, quae ab eo emanata sunt, ita suae de-
clarationis adminiculo dilucidentur, quod
nulla desuper dubitandi occasio ei relin-
quatur.

Exordium.

Pii IV const.

Alia Pii V.

Dubitatum est
an constitutio
intelligatur e-

§ 1. Licet enim etc. 1.

§ 2. Nos deinde per quasdam nostras sub
datum sexto kalendas februarii, pontifi-
catus nostri anno VI, confectas in forma
motus proprii litteras, etc. 2.

§ 3. Quia tamen, sicut postea accepimus,
lite et causa in partibus coram dilecto filio
gubernatore civitatis nostrae Faventinae

1 Omittitur hic relatio bullae Pii IV, *Quamvis*,
quia ipsam totam habes pag. 93 huius tomi 2 Ut
supra in bulla, quae praecedit.

inter dilectum filium Bartholomaeum de
Lanzonibus, laicum Faventinum, ex una,
et quemdam Sanctum filium spuriumque
Barnabae etiam de Lanzonibus presbyteri,
ipsius Bartholomaei proximioris, de et su-
per haereditate et bonis dicti Barnabae
praesbyteri defuncti, quam et quae Bar-
tholomaeus tamquam proximior seu alias
quomodolibet de iure; Sanctus vero prae-
fatus tamquam assertus haeres testa-
mentarius et prius legitimatus eiusdem
Barnabae, ad se spectare respective con-
tendunt; ac dictus Sanctus de eodem Bar-
naba tunc presbytero illegitime natus fuit,
et defectum natalium patitur, rebusque aliis
in actis causae et causarum huiusmodi de-
ductis et illorum occasione deducendis in
Romana Curia pendentibus, partibus ex
altera, contingit dubitari an contra tales
illegitimos dictae nostrae litterae editae,
loquantur et intelligantur etiam de bonis
patrimonialibus; ipseque Bartholomaeus
sit pauper, eius facultates ad sustinendum
litem non suppetant, ac propterea dictus
Bartholomaeus cupiat mentem et intentio-
nem nostram super praemissis expresse
declarari.

nam quo ad bo-
na patrimonialia.

§ 4. Nos, huiusmodi dubium elucidare
et voluntatem nostram patefacere volentes,
motu proprio et ex certa nostra scientia
ac de apostolicae potestatis plenitudine,
tenore praesentium declaramus dictas lit-
teras nostras loqui et intelligi etiam de
quibuscumque bonis patrimonialibus, tam
mobilibus quam immobilibus et semo-
ventibus, iuribus et actionibus quibuscum-
que, sicque, etiam ab initio, intentionis et
incommutabilis mentis nostrae fuisse et
esse attestamur.

Declarat mo-
do idem Pon-
tiffex eandem
constitutionem
procedere e-
tam quo ad bo-
na patrimonialia.

§ 5. Ac ita in praemissis ab omnibus
censeri, ac per praefatos et quoscumque
alios iudices, etiam Curiae et Palatii Apo-
stolici auditores et S. R. E. cardinales
de latere legatos, sublata ipsis et eorum
cuilibet quavis aliter iudicandi et interpre-

Decretum ir-
ritans.

tandi facultate et auctoritate, iudicari et defini debere; et si secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

Clausulae de rogatoriae.

§ 6. Non obstantibus praemissis et quacumque alia litis pendentia, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac regula nostra de nontollendo iure quaesito in Cancellaria Apostolica edita; ac legibus et statutis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, necnon omnibus aliis, quae in dictis litteris nostris volumus non obstare, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die quinta martii, millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, pontificatus nostri anno VII.

CLXXXI.

Cambiorum illicitorum declaratio et prohibitio 1.

**Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium

In eam, pro nostro pastoralis officio, curam diligenter incumbimus, ut Domini nostri ovis opportuna pro animarum salute remedia adhibere minime differamus.

Causa constitutionis.

§ 1. Cum itaque ad aures nostras pervenerit legitimum cambiorum usum, quem necessitas publica utilitas indu-

1 De poenis eiusmodi cambiorum attende Pii IV constitutionem 1, *Cum sicut*, pag. 1 huius tomi. Sed praetextu usurariae pravitate non retardatur exactio creditorum ad instantiam fisci coram A. C. ut in eiusdem Pii IV constitutione LXIX, *Inter multiples*, ibidem, pag. 207.

xit, saepenumero, ob illiciti quaestus cupiditatem, depravari, ut sub illius praetextu usuraria pravitas a nonnullis exercetur; nos petitionibus, quae super his nobis nuper factae sunt, hac perpetuo valitura decretali respondendum esse duximus, ut neque dolosis 1 suffragetur, neque ignaros perdat inscitia: sic enim pastoris officium exequimur, dum gregem nobis commissum ab aeternae damnationis periculo eripere modis omnibus studemus.

Cambiorum illicitorum declaratio et prohibitio.

§ 2. Primum igitur damnamus ea omnia cambia, quae sicca nominantur, et ita confinguntur ut contrahentes ad certas nundinas seu ad alia loca cambia celebrare simulent, ad quae loca ii, qui pecuniam recipiunt, litteras quidem suas cambii tradunt, sed non mittuntur, vel ita mittuntur ut, transacto tempore unde processerant, inanes referantur; aut etiam, nullis huiusmodi litteris traditis, pecunia ibi denique cum interesse repositur, ubi contractus fuerat celebratus; nam interdantes et recipientes usque a principio ita convenerat, vel certe talis intentio erat; neque quisquam est, qui in nundinis aut locis supradictis, huiusmodi litteris receptis, solutionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pecuniae sive depositi sive alio nomine ficti cambii traduntur, ut postea eodem in loco vel alibi cum lucro restituantur. Sed et in ipsis cambiis, quae realia appellantur, interdum, ut ad nos perfertur, camposores praestitutum solutionis terminum, lucro exacta vel expressa conventionem recepto seu etiam tantummodo promisso, differunt. Quae omnia nos usuraria esse declaramus, et ne fiant districtius prohibemus. Porro, ad tollendas quoque in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones peccandi fraudesque foeneratorum, statuimus ne deinceps quisquam audeat, sive a principio sive alias, certum et determinatum inte-

1 Sua fraus addit Cherub. (R. T.).

Causa huius extinctionis.

resse, etiam in casum non solutionis, pacisci, neque realia cambia aliter quam pro primis nundinis, ubi illae celebrantur, ubi vero non celebrantur, pro primis terminis, iuxta receptum locorum usum, exercere, abusu illo prorsus reiecto, cambia pro secundis et deinceps nundinis sive terminis exercendi. Curandum autem erit in terminis ut ratio habeatur longinquitatis et vicinitatis locorum, in quibus solutio destinatur, ne, dum longiores praefiguntur, quam loca destinatae solutionis desiderant, foenerandi detur occasio.

Contravenientiam poenae.

§ 3. Quicumque contra hanc nostram constitutionem commiserit, poenis a sacris canonibus contra usurarios inflictis se noverit subiaceat. Eos vero, qui conspirationes fecerint vel congestam undique pecuniam ita ad se redegerint, ut quasi monopolium pecuniae facere videantur, poenis quae a iure contra exercentes monopolia constitutae sunt, retineri sancimus.

Forma publicationis.

§ 4. Volumus autem quod praesentes litterae in Camera Apostolica et ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe, et Cancellariae etiam Apostolicae publicentur, et in ipsa Camera rescribantur.

Transumptorum sdes.

§ 5. Et quia difficile foret eas ad singula quaeque loca deferri, quod earum transumptis etc.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, v kalendas februarii, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 28 ian. 1571, pontif. anno VI.

CLXXXII.

Extinctio Ordinis fratrum Humiliatorum, cum reservatione Sedi Apostolicae beneficiorum et bonorum propterea vacantium 1.

**Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Quemadmodum sollicitus pater, qui uni-

1 Alia de exinde secutis vide in constitutione subsequenti.

ce carum educavit filium, via salutis egressum revocare cupiens, primum hortatur, indulget, praetermittit, increpat, alia praeterea atque alia tentare non desinit, dum quod expetit modo aliquo consequatur; omnia denique expertus, cum nihil iam proficere intelligit, desperata prorsus salute, omnem de illo parentis animum eiicit, domo expellit, indignum existimans qui parta haereditate fruatur. Sic Romanus Pontifex, quem divina Maiestas patrem et pastorem omnium Ecclesiae suae Ordinum constituit, sicubi quampiam sacram congregationum a Regula et vitae praescripto aberrare percipit, modo admonendo, modo concedendo, modo corripiendo, connititur eam vel primis institutis restituere, vel certe quo pacto emendatam, in aliquo statu illi magis cohaerenti continere, omnibus tandem ad illius sanitatem conquisitis, ubi salutaria remedia fastidire, et in viam iniquitatis obstinatius procedere, atque adeo in pravum indurescere animadvertit, ut potius confringi quam corrigi possit, omni curatione reiecta, de ipsa removenda decernit, ne inveterati atque indomiti mali vis in alias insurgat, eisque exitio sit futura. Quod (ut nostrum hac in re studium flagrat) cum in plurimis, tum maxime in fratrum Humiliatorum familia enixe curavimus, nihil inexpertum relinquentes, quin illa multis iam pridem modis affecta, etsi non protinus, certe accommoda rerum moderatione directa, ad pristinum institutum paulatim regrederetur.

Cardinalis Borromeus multa statuti pro fratrum Humiliatorum emendatione 1.

§ 1. Etenim, postquam dilectus filius noster Carolus tituli S. Praxedis presbyter cardinalis Borromeus, huius Ordinis protector et Apostolicae Sedis delegatus, animadvertens dictos fratres in luxum iam pridem effusos esse, multa de ratione cultus

1 Iste cardinalis in sanctorum numerum relatus est a S. D. N. Pauli V.

divini, de obedientia et vita, ut antea communi, deque modo recipiendorum et educandorum religiosorum providenter statuerat, cum intelligeremus eos illa ceteraque omnia Regulae suae instituta omnino aspernari, vitamque omnium voluptatum consortam ducere, ac praepositos et qui ex eo Ordine rerum administrationem habebant, bonam magnamque fructuum partem, veluti propriam, in vanitatibus mundanis turpitudinibusque flagitiose profundere, innumeraque scelera committere.

§ 2. Nos, vias omnes, quae illos in aperta huiusmodi pericula atque incommoda conieciant, excludere conati, pleraque alia de ipsorum vita, moribus et proprietate Regulae inimica, deque modo et tempore gubernandae cuiusque praepositurae, necnon ratione administrationis bonorum, et dispensatione proventuum, aliisque muneribus et officiis, ad prolapsi huius status disciplinae regularis reparationem maxime conferentibus, edidimus, sperantes illa prosperos tandem successus dicto Ordini allatura.

§ 3. Sed, obsistente bonarum rerum perturbatore, plerique omnes (quoniam otio et desidia nimium assueverant) Regulae instituta et emendationem abhorrentes, etsi statuta et praecepta nostra communi consensu palam acceptarunt, clam tamen quibus illa modis supprimerent comminiscetes, nefarias protestationes in occulto fecerunt, necessarios suos et alios potentiores laicos ad intestinas seditiones concitarunt, suasores praeterea et impulsores ad intimos summorum principum ministros dimiserunt, qui magnis praemiis et pollicitationibus eos pellicerent in animos praedictorum principum inducere ut nos ad illam rescindendam inclinarent, multaque alia de ea tollenda pravis artibus sunt conati, ut turpem illam et flagitiosam vitam suam retinerent, laetalesque mundi volu-

ptates sequerentur, inter quos non defuit, qui altius praecipitatus, etiam a catholica fide ad haereticos et impia illorum dogmata declinarit; quibus cognitis, omnium gravissimum impenitentiae peccatum in eis animadvertimus, qui toties frustra correpti, in eadem obstinatione perdurare contendunt, non satis habentes talia attentare, nisi et ii, qui inter ipsos quid posse putant, illis in primis, qui saluti eorum sedulo invigilant, exitium machinantur, illius stimulis concitati, qui scelestum Iudam in funestum avaritiae morbum iniecissem non contentus, etiam ad prodendum Dominum suum pecunia impulit. Huius nimirum spiritus nequissimi ductu, quondam Hieronymus Lignana, praepositus praepositurae S. Christophori Vercellensis et plures alii conscelerati huius Ordinis in necem dicti Caroli cardinalis propitiatoris sui conspirantes, ut pecuniam ad tantum nefas expetitam conficerent, de trucidando in primis dilecto filio Fabio Simoneta fratre dicti Ordinis, proventuum praepositurae Braedae Medionalensis depositario, apud quem nummos invenire credebant, secreto conveniunt, inde ad ecclesiam dictae praepositurae, in qua ipsum orantem laqueo suffocare decreverant, profecti, sed inter se de modo aggrediendi, misericordia Salvatoris nostri, discordes, hoc conatu destiterunt, mutatoque consilio sacra aurea et argentea furati sunt. Quibus clam venditis seu pignori datis, praedictus Hieronymus quondam Donatum Farinam, professorem suum, apostatam, pacta pecunia induxit ut ipsum Carolum cardinalem occideret; qui, nacta loci et temporis opportunitate, in eum vesperi de more in sacello cum familia precantem, ut transverberaret, sclopum glandibus confectum, igne admoto, exoneravit; sed telorum parte ad vestes orantis exinanita, aliis utrinque in proximo violentia ictus defixis, inno-

Nonnullis in haereticum usque lapsi.

Alii cum Lignana cardinalis Forthoniari necem machinaverunt.

centem divina pietas salvum et incolumem conservavit. Quare ambo et quidam alii huius nefandi criminis participes, postea capti, poenas debitas persolverunt.

§ 4. Quando igitur familiam praedictam, nulli studio ad Ecclesiae Dei utilitatem proficienti incumbentem, nulli disciplinae ecclesiasticae deditam, nullum omnino futurae virtutis specimen ostendentem, tam detestandis facinoribus infectam, tam atroci sacrilegio contaminatam, et praeterea impenitentem atque incorrigibilem agnoscimus, omni de illa spe prorsus exclusa, ipsam tandem tollere constituimus, tamquam malam arborem fructus pessimos proferentem. Habita itaque cum fratribus nostris deliberatione matura, de illorum consilio et nobis attributae potestatis plenitudine, extinguimus et abolemus Ordinem praedictorum fratrum Humiliatorum et officium praepositi generalis ac provincialium et quaecumque alia ministeria Ordinis sic suppressi, necnon omnia et quaecumque statuta, consuetudines et decreta eiusdem, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel alia quacumque firmitate munita, et pariter privilegia et indulta, generalia et specialia, quorum omnium tenores, ac si ad verbum insererentur praesentibus, habemus pro expressis, quibuscumque illa concepta sint formulis, necnon irritantibus aliis decretis et vinculis roborata.

§ 5. Privamus generalem ac ceteros omnes praepositos et fratres omnibus praeposituris, dignitatibus, administrationibus, officiis et beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, necnon domibus, conventibus et locis, immobilibus, mobilibus et semoventibus, in Italia et ubicumque gentium constitutis, sacra quoque et communi suppellectile, ac ipsorum omnium usu, usufructu, administratione ac possessione, spirituali et

temporali ac etiam iure et actione, sive per statuta nostra sive alias quomodolibet pertinente. Ac tollimus eis omnimodam facultatem, usum et auctoritatem generalia, provincialia et alia capitula de cetero celebrandi.

§ 6. Volumus tamen ut omnes fratres, qui nunc sunt, qui professionem regularem emiserunt, deinceps in domibus et locis, quos eis cum victu et aliis necessariis proxime assignandis curabimus, omnino redigantur, ut ibi vitam ducant regularem, suae professioni conformem, sub cura et visitatione ordinariorum locorum aut alterius vel aliorum, quos eis duxerimus delegandos; vel, iuxta iuris communis dispositionem, transeant ad pares vel strictiores Ordines approbatos.

§ 7. Novitii vero et alii quicumque non professi, detracto Religionis habitu, ex professorum consortio et domibus expellantur.

§ 8. Quibus professoribus nominatim praecipimus atque interdiciamus ne posthac quemquam expulsorum aut omnino alium, etiam voventem, ad professionem vel habitum admittant, nec novas domus vel loca recipiant vel acquirant; quod si secus fiat, professio sit inanis, neminque obliget neque in specie neque in genere sic professum. Novarum domorum seu locorum receptiones vel acquisitiones viribus et effectu careant, et contrafacientes excommunicationis sint sententia eo ipso innodati, a qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit, absque Romani Pontificis licentia speciali.

§ 9. Ceterum, intendentes et cultui divino et ecclesiae ministris quamprimum prospicere, omnes praeposituras, dignitates, personatus, administrationes, officia ceteraque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, quae deinceps saecularia sint; per privationem praedictam apud Sedem Apostolicam vacantia, necnon

Et professores in locis eis assignandis regularem vitam ducere, aut ad pares vel strictiores Ordines transire praecipiti.

Non professos expelli.

Aliosque ad hunc Ordinem recipi et alia loca acquiri prohibet.

Reservatque Sedes Apostolica beneficia saecularia ob huiusmodi privationem vacantia et loca et bona huius Ordinis.

Ideo hic Pontifex Ordinem fratrum Humiliatorum extinguit.

eneadem et alios omnes huiusmodi conventus et bonas privas.

Et hic Pontifex alia praedicta pro eorundem reformatione.

Sed tamen iidem fratres flagitiosam vitam retinent.

domos, conventus, loca, suppellectilem, bona, res, actiones et iura supradicta, eorumque proprietatem et dominium, nostrae et dictae Sedis liberae dispositioni specialiter et expresse reservamus. Decernentes irritum et inane quicquid secus per praedictos aut quoscumque alios, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Fides exemplorum.

§ 10. Volumus autem ut praesentium exempla etc.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, septimo idus februarii, pontificatus nostri anno vi.

Ego Pius catholicae Eccles. episcopus.

Sequuntur subscriptiones cardinalium et publicatio.

Dat. die 7 febr. 1571, pontif. anno vi.

CLXXXIII.

Praepositarum nuper extincti Ordinis fratrum Humiliatorum distributio et applicatio, ipsorumque fratrum divisio, cum locorum et alimentorum assignatione, et cum earumdem dignitatum et beneficiorum saecularium dicti Ordinis reservatione dispositioni Sedis Apostolicae.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Constitutio- nis praecedentis summam refert;

Quoniam, per extinctionem Ordinis fratrum Humiliatorum et privationem generalis ac ceterorum omnium praepositarum et fratrum illius omnibus praepositis, dignitatibus, officiis et beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, nuper a nobis, de fratrum nostrorum consilio et apostolicae potestatis plenitudine factas, intendentes et cultui di-

vino et ministris ecclesiasticis quamprimum prospicere, praepositorum, dignitates, officia et beneficia praedicta, quae deinceps saecularia essent, necnon bona, domos, redditus, res, actiones et iura Ordinis sic suppressi, nostrae et Apostolicae Sedis dispositioni specialiter et expresse reservavimus. Praeterea volumus ut omnes fratres, qui professionem emisserant regularem, deinceps in domibus et locis, quae eis cum victu et aliis necessariis assignandos curarem, omnino redigerentur, ut ibi vitam ducerent regularem suae professioni conformem, sub cura et visitatione ordinariorum locorum, aut alterius vel aliorum quos eis delegarem, vel, iuxta iuris communis dispositionem, transirent ad pares vel arctiores ordines approbatos.

§ 1. Nunc autem, ad inducendum novum in dictis praepositis et locis statum cuique, quantum potest, convenientem, et item subveniendum aliis ecclesiis, conventibus, piis locis, officiis et ministris ad religionis cultum et fidei catholicae propagationem et tutelam utilibus et necessariis, simulque ad praedictorum fratrum distributionem et divini officii celebrationem, paterna caritate intenti, ut ea quae facere instituimus, omni impedimento soluta, plenarium consequantur effectum; de simili potestatis plenitudine, dissolvimus omnes et quascumque uniones, annexiones et incorporationes, perpetuas et temporales, praepositarum S. Mariae Elisabeth de Busto Parvo, Mediolanensis dioecesis, S. Catharinae Cremonensis, ac forsitan aliarum quae nominatim praesentibus exprimuntur, sive ut aliae aliis sive ut invicem aut alias, quacumque causa antehac factas, restituentes eas in liberum et solum statum, quantumque ipsae tempore ut unitae pacifice sint possessae.

§ 2. Rursus, verum annum valorem

Et modo dissolvit uniones praepositarum dicti Ordinis,

Quarum aliquas distribuit et applicat;

fructuum, reddituum et proventuum singularum praepositarum, necnon ecclesiarum, capitulorum, domorum, conventuum, collegiorum, hospitalium et aliorum locorum omnium praesentibus comprehensorum, secundum communem illorum aestimationem, et quantumcumque sint, necnon fructuum reservationes et pensionum assignationes, quos et quas perpetuo vel ad tempus seorsum facere intendimus, praesentibus pro expressis habentes, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus: praeposituram S. Petri Bergomensis, cum omnibus rebus et iuribus suis et quae ei competunt actionibus, praepositurae Ss. Simonis et Iudae; ac simili modo praeposituram S. Mariae Ticini, Novariensis dioecesis, praepositurae S. Crucis Novariensis; et praeposituram S. Iacobi Moncalerii, praepositurae SS. Trinitatis Avilliani, Taurinensis dioecesis; et praeposituram S. Ioannis Baptistae de Damaso, praepositurae S. Ursulae de Surrigo; et praepositorum S. Michaelis de Paganica et S. Corpetis, praepositurae S. Mariae Cigoli; et praeposituram Sancti Bartholomaei Aquensis, mensae episcopali Aquensi; et praeposituram Sancti Georgii Canturii, mensae capitulari ecclesiae S. Vincentii plebis Galliani ad Canturium; et praeposituram S. Syri Alexandrini, cui cura parochianorum imminet animarum, hospitali pauperum Ss. Blasii et Antonii, cura et parochianis omnibus ad vicinorem parochialem ecclesiam, quam ordinarius loci aptiorem commodioremque viderit, translatis; et praeposituram S. Bartholomaei Veronensis; officio Inquisitionis haereticae pravitatis, apostolica auctoritate ibi statuto. Ad haec, in singulis domibus de Canonica et Sancti Ioannis Evangelistae, et Sanctissimae Trinitatis Mediolanensis, et S. Bartholomaei Bergomensis, et S. Francisci Paduanae, et S. Marci Terdonae, et Sancti

Odorici et Omnium Sanctorum Papiensis, et etiam Omnium Sanctorum Modestiae suppressimus perpetuo et extinguimus nomen, titulum, dignitatem et essentiam praepositurae, omniaque insignia veteris instituti; dividimus et separamus omnia harum sic suppressarum praepositarum bona, res, actiones et iura a sua quaque ecclesia et domo, necnon hortis, viridariis et pertinentiis intra clausuram cuiusque domus consistentibus, in hos, qui sequuntur, usus, perpetuo assignatis. Siquidem concedimus ecclesias, aedes, hortos, viridaria et pertinentias, intra praedictam clausuram existentes ipsarum suppressarum praepositarum, videlicet de Canonica Sancti Ioannis Evangelistae et Sanctissimae Trinitatis Mediolanensis, ad usum seminarii seu aliorum collegiorum, congregationum et hospitalium, prout dilecto filio Carolo cardinali Borromaeo, ecclesiae Mediolanensis praesuli, videbitur utilius expedire; Sancti Francisci vero Paduan., ad eundem usum seminarii, arbitrio episcopi statuendi; et Omnium Sanctorum Papiensis, Ordini et fratribus Carthusiensibus; necnon S. Odorici, collegio Ghisleriorum, quod in universitate Studii generalis Papiensis nuper instituimus; et Sancti Bartholomaei Bergomensis, tam cum hortis, viridariis et pertinentiis intra suam clausuram existentibus, quam etiam ei contiguis terrenis, pratis et vineis suis, fratribus Ordinis Praedicatorum regularis Observantiae provinciae Lombardiae, iuxta morem eius Ordinis, qui illam ad mores suos reformant; et S. Marci Terdonensis, fratribus domus S. Francisci Ordinis Minorum, qui, hac sua domo et eius ecclesia episcopo et capitulo Terdonensi, pro illorum futura, loco occupatae, cathedrali, relicta, in dictam ecclesiam S. Marci debeant demigrare; ac etiam concedimus congregationi regularium Sancti Pauli

Decollati, Barnabitarum nuncupatae, ecclesiam et domum praepositurae suppressae Omnium Sanctorum Modoetiae, cum omnibus bonis, rebus, iuribus et actionibus suis ubicumque constitutis, ut illas habeant et instituunt quemadmodum aliae suae congregationes diriguntur.

Allarum distributionem committit card. Borromeo.

§ 3. De praeposituris autem Lugani, Lucarni et S. Laurentii de Canobio et Sanctae Catharinae de Pallantia, earumque bonis, rebus, iuribus et actionibus hac vice disponendis, praedicto Carolo cardinali, qui in ipsarum Lugani et Lucarni erectione et restitutione qualicumque laboriosam operam praestitit, delegamus vices nostras, ut vel ipsas Societati Iesu vel alteri congregationi aut Ordini approbato, vel seminario ad usum collegiorum seu etiam hospitalium aut aliorum piorum operum tribuat, sive illas uniat, appropriet et applicet, vel alias de illis eorumque bonis et proprietatibus praedictis, aliisve modis, libere disponat, uti, temporis, rerum et temporum qualitate, conditione et necessitate perspecta, noverit commodius convenire.

Alia ipse Pont. applicat bona dicti Ordinis;

§ 4. Postremo applicamus et appropriamus perpetuo omnia et quaecumque alia bona, res, actiones et iura, divisa et separata, praedictarum praepositarum suppressarum, videlicet de Canonica S. Ioannis Evangelistae et Sanctissimae Trinitatis, praepositurae Sanctorum Bredae Mediolanensis; et alia S. Bartholomaei Bergomensis, praepositurae Sanctorum Simonis et Iudae; et alia Sancti Francisci, domui et fratribus Beatae Mariae Paduanae dicti Ordinis Praedicatorum; et alia Sancti Odorici et Omnium Sanctorum, etiam domui et fratribus S. Thomae Papiensis super quibus, videlicet S. Odorici et Omnium Sanctorum, pensionem annuam, omnino liberam et exemptam, centum ducatorum auri in auro

de Camera, infirmariae domus a nobis constitutae Sanctae Crucis et Omnium Sanctorum ad oppidum Boschi ipsius Ordinis annis singulis integre persolvendam, seu per priorem et fratres dictae domus ad Boschum, si et quoties maluerint, super pinguioribus et liquidioribus proventibus illorum propria auctoritate exigendam, et in praedictae infirmariae usus penitus convertendam, perpetuo reservamus; et alia S. Marci, pro dimidia in dotem unius archidiaconatus et unius cantoriae dignitatum praedictae ecclesiae Terdonensis; et pro alia dimidia parte, domui S. Martini Terdonae, constitutae ad usum fratrum dicti Ordinis Praedicatorum, in ea superioribus annis introductorum. Ita ut liceat tam futuris omnibus principalium praepositarum praepositis, necnon Aquensi capitulo ecclesiae Canturii, rectoribus hospitalis Sanctorum Blasii et Antonii ac ministris Officii Inquisitionis Veronensis, unitarum praepositarum, prout cuique tangit, quam etiam aliis omnibus, quibus ecclesiae et domus aliarum suppressarum praepositarum conceduntur, quorumque praepositis, domibus, collegiis et locis, bona, res et proprietates, actiones et iura praedicta appropriantur, per se vel alium seu alios, corporalem possessionem illorum, necnon iurium et pertinentiarum suorum omnium, propria auctoritate libere apprehendere et perpetuo retinere, ac fructus, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta omnia eorumdem in suos necnon praepositarum, domorum, mensarum, collegiorum, hospitalium, officii et locorum praedictorum usus et utilitatem convertere, dioecesanorum locorum aut quorumvis aliorum licentia super his minime requisita.

§ 5. Hanc autem de distributione et alimentis fratrum extincti Ordinis praedicti rationem futuram esse volentes, statuimus

Fratresque distribuit cum alimentorum et locorum assignatione;

ut de iis, qui nunc sunt, ecclesia Bredae, viginti octo presbyteros et septem servientes; aliae vero sequentes ecclesiae, videlicet Sancti Abundii Cremonensis, sexdecim presbyteros et quatuor servientes; B. Mariae de Glarea Veronensis, octo presbyteros et duos servientes; S. Catharinae Cremonensis, tres presbyteros et unum servientem; S. Mariae de Ronderario, cum ecclesia Sancti Martini in suburbiis, Comensis, alios tres et unum servientem; Sanctorum Petri et Pauli, cum ecclesia Sanctae Mariae Caravagii, quatuor presbyteros et unum servientem; S. Agathae de Urbe, duos presbyteros et unum servientem; Sanctorum Simonis et Iudae, Bergomensis, tres presbyteros; Sanctissimae Trinitatis Avilliana, alios tres; Sanctae Crucis Novariensis, duos; Sanctae Ursulae de Surrigo, cum illi unita praedicta, duos; singulae ecclesiae S. Mariae Veteris Varenisii, Sanctorum Iacobi et Philippi Brixienis, S. Nicolai Ballani, S. Ioannis Evangelistae Appiani, S. Elisabeth de Busto, S. Pauli Conilliani, S. Pauli Soncini, Sancti Marini Cremae, S. Mariae Cigoli, et Sancti Thomae Senensis, singulos presbyteros recipiant et retineant ad deserviendum ibidem in divinis; quibus, ut ibi, plures assignantur, in commune vivant, pro suis alimentis praedictis reservamus, constituimus et assignamus pensiones annuas prorsus liberas et exemptas, videlicet trigintaquinque personis ecclesiae Bredae, mille et quadringentorum scutorum auri et viginti; S. Abundii, octingentorum et decem; B. Mariae de Glarea, quadringentorum et quinque; Sanctorum Petri et Pauli ac S. Mariae Caravagii, ducentorum; et ubi quatuor personae, centum sexaginta; ubi tres, centum viginti; ubi duo, octoginta; et denique ubi singuli destinati sunt, quadraginta scutorum similium super earum praepositarum et ipsarum annexorum fructibus, redditibus et proventibus,

etiamsi super illis aliae pensiones annuae aliis assignatae aut illorum reservationes factae sint, eorumque dimidiam partem longe excedant, per omnes deinceps praepositos suos, quos et etiam suarum praepositarum fructus et bona omnia ad id efficaciter obligamus, annis singulis, pro una videlicet in B. Ioannis Baptistae, a proxime futura incipiendo, pro rata temporis, et altera medietatibus singularum pensionum huiusmodi, in Domini nostri Iesu Christi Nativitatum festivitibus integre persolvendas; ita tamen ut dictis trigintaquinque personis ecclesiae Bredae, sive singulis sive simul pluribus decedentibus aut ad alios Ordines transeuntibus, pariter rata dictae pensionis mille et quadringentorum scutorum eo ipso extincta sit, praepositoque accrescat, donec hi omnes ad numerum viginti, et inter eos omnes sexdecim sacerdotes deveniant; ac tunc demum eis octingenta dumtaxat scuta similia quotannis modo praedicto persolvantur; quibus ad dictum numerum redactis, postea diminuentibus ac etiam aliis aliarum ecclesiarum praedictarum dehinc quodcumque deficientibus, statim alius vel alii, eiusve vel earum, usque ad praescriptum in quaque ecclesia numerum, ac totidem sacerdotes regulares sive saeculares subrogentur, donec, omnibus de medio sublatis vel alio translatis, ecclesiae ipsae de aliis ad eundem numerum presbyteris huiusmodi regularibus vel ibi perpetuis beneficiatis saecularibus idoneis, a suo quoque praeposito libere assumendis et instituendis, illico reformentur; qui cum suis, ubi statuuntur, servientibus, deinceps loco suae pensionis annum eiusdem quantitatis redditum de bonis praepositurae pro mensa communi, ubi quantitas et numerus personarum id postulaverit, conficiendum, sin autem, in singulos statuendum futuris deinceps temporibus perpetuis

habeant et ex eo foveantur. Volentes supradicta omnia omni tempore inviolata fore, et ab omnibus firmiter custodiri.

Executores deputati;

§ 6. Quocirca omnibus locorum ordinariis, praesertim in quorum civitatibus et dioecesibus praepositurae distributos fratres praedictos habentes consistunt, per apostolica scripta mandamus ut quisquis, per se vel alium seu alios, ubi et quodcumque opus fuerit, praedictis omnibus efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra numerum praefinitum presbyterorum et aliorum praedictorum in singulis ecclesiis et locis, in quibus sic a nobis disponuntur, integrum conservari, omnes pensiones supradictas omnibus illis quibus assignantur integre persolvi; eos, quibus ecclesiae, domus, aedes, bona, res, iura, actiones et alia praedicta conceduntur, ac prorsus universos et singulos alios, quos praesentes litterae concernunt, illis et earum effectu pacifice frui et gaudere; mensas et redditus annuos institui et assignari, ceteraque omnia eisdem praesentibus contenta, semper et ubique observari, non permittentes quemquam contra ipsarum tenorem per quoscumque molestari, vel alias quomodolibet impediri. Contradictores quoslibet ac praedictis non parentes, per censuras et poenas ecclesiasticas ceteraque iuris et facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo, censurasque et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc auxilio brachii saecularis.

Contraria de rogat;

§ 7. Non obstantibus nostris de unionibus ad partes committendis et valore fructuum utrinque exprimendo, ac etiam de fructibus beneficiorum in omnibus gratiis, etiam motu proprio factis, secundum verum annum valorem exprimendis, alioquin gratiae ipsae non valeant,

et de non tollendo iure quaesito, necnon Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac etiam de unionibus beneficiorum in diversis dioecesibus consistentium non faciendis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon ecclesiarum, Ordinum et locorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; ac quod causae propter quas praedictas uniones et applicationes facimus, prius coram locorum ordinariis examinatae et approbatae non fuerint, quae propterea per subreptionem obtentae numquam intelligantur; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel omnino non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae omnia et quaecumque alia praedictis impedimentum praestantia aut praestare valentia omnino tollimus et abrogamus, ac nemini contra ipsas praesentes et earum executionem atque effectum suffragari posse decernimus; ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Cum autem alias, pro necessitatibus huius Sedis, quaedam bona seu census vel livelli nonnullarum praepositarum praedictarum, usque ad valorem decem millium scutorum auri in auro, diversis personis, cum pacto illos relevandi intra certum tempus tunc expressum et nondum elapsum, auctoritate nostra venditi fuerint, nos novae fabricae ecclesiae praedictae Terdonensis, suadente iampridem illius civitatis tutela, occupatae, quantum in nobis est subvenire cupientes, ius

Concedit fabricae ecclesiae Terdonensis ius redimendi nonnulla bona etc. usque ad valorem decem m scutorum;

relevandi sive redimendi omnia bona seu census aut livellos praedictos, omnemque actionem olim dicto extincto Ordini et illius praepositis competentia, pro usu et commodo dictae fabricae, uti postea statuemus et declarabimus, nobis et dictae Sedi retinemus.

Reservatque Sedi Apostolicae beneficia dicti Ordinis vacantia et vacatura.

§ 9. Demum pio studio inducti, ut sancta et salubris huius novi status ratio per peculiarem sollicitudinem omni tempore capiatur, tam praedictas quam omnes alias praepositorum ac cetera beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, suppressi Ordinis praedicti, extra Romanam Curiam quibusvis modis et ex quarumcumque personis vacantia et deinceps quodcumque et quotiescumque vacatura, nostrae et successorum nostrorum Romanorum Pontificum ac dictae Sedis dumtaxat collationi et dispositioni, specialiter et expresse in perpetuum reservamus. Decernentes irritum et inane quicquid secus super his ac aliis supradictis per quoscumque, etiam S. R. E. cardinales et de latere legatos, etiam praetextu facultatum, privilegiorum et indulgentiarum ac alias quomodocumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Fides exemplorum.

§ 10. Quia vero difficile nimis esset etc. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, vi idus februarii, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 8 febr. 1571, pontif. anno vi.

CLXXXIV.

Episcopi regni Siciliae quotannis inventarium actorum criminalium conficere et custodire tenentur.

Pius episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Muneris nostri est aditum prohibere, per quem salubris delictorum animadver-

sio perperam disturbatur. Nefarium etenim facinus in plerisque episcopatibus regni Siciliae, citra et ultra Farum, audivimus exoriri quod, cathedralibus ecclesiis praesule viduatis, vicarii a capitulis constituti, gratia, timore, odio vel sordibus, quas volunt inquisitiones et testimonia rerum et causarum criminalium violant, subripiunt et lacerant, ne delictorum cognitio vel vindicta usquam consequatur.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Nos, ad hoc malum, qua potest industria, coercendum, pro nostro officio intenti, praecipimus omnibus archiepiscopis et episcopis dicti regni, praesentibus et futuris, ut deinceps inventarium authenticum omnium et quarumcumque suae curiae querelarum, accusationum, inquisitionum, denuntiationum, testificationum, instrumentorum, processuum, ceterorumque actorum, causarum et negotiorum criminalium, etiam mixtorum, quae apud curiae suae notarium fuerint, quotannis in perpetuum conficiant; confectam et dicti notarii manu subscriptam, penes se custodiant, donec super iis fuerit iudicatum. Et si eos de vita decedere interim contigerit, illud universum sigillo suo obsignatum, fidei sacerdotis, cui peccata confitentur, morte impendente, committant, qui, ea secuta, protinus ipsum praelato ac domui seu conventui digniori regularium illius civitatis debeant resignare, ut ab eis tute et fideliter asservetur, donec futurus advenerit praesul, cui illud itidem clausum, et integrum tribuatur; quod ipsimet per se faciant, si quando necesse habuerint peregre proficisci, ita ut illud ipsum, statim cum praesentes redierint, recipiant ab eisdem.

Praeceptum quod episcopi conficiant inventarium actorum criminalium quolibet anno, et custodiant.

§ 2. Quicumque autem testimonia, processus, scripturas et instrumenta huiusmodi quocumque modo violaverit, corruperit, subtraxerit, combusserit, suppresserit ac iusserit id fieri, seu auxilium, consilium vel favorem praestiterit, omni sit dignitate, officio et beneficio, praesentium

Poenarum impositio contra subtrahentes, aut corrumptos ipsa acta et scripturas.

auctoritate, privatus et ad futura inhabilis eo ipso. Idem quoque et pariter notarius, cui quid praedictorum defuerit, aut alias deliquerit in praedictis, tamquam falsarius declaretur, poenāsque omnes subeat, quae sunt in huiusmodi rerum falsarios per sanctiones canonicas et constitutiones legitimas irrogatae.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, kalendis martii, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 1 mart. 1571, pontif. anno VI.

CLXXXV.

Clericorum Camerae Apostolicae collegium ad duodenarium numerum adaugetur, cum emolumentorum ipsius de cetero exhibendorum praefinitione 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Romanus Pontifex, tamquam providus pater familias, operarios et ministros quandoque diminuit et quandoque auget, prout eorum ministerio Sedem Apostolicam, quae est vinea Domini, indigere et pro eius conservatione expedire prospicit.

Ob extinctionem collegii militiae Sancti Georgii diminutus numerus clericorum R. C. A. cum aliquo preiudicio eiusdem Camerae.

§ 1. Sane, cum collegium dilectorum filiorum militum Sancti Georgii, pro centum quinquaginta militibus pridem a felicis recordationis Paulo Papa III, praedecessore nostro, institutum, non admodum nostrae reipublicae necessarium, collegium vero Camerae Apostolicae clericorum, quod cum soleat egregiis viris refertum existere, decreto tamen pie memoriae Eugenii Pontificis IV, etiam praedecessoris nostri, ab eodem Paulo praedecessore

1 Ex Regest. in Archiv. Vat.

re, etiam interveniente pecunia, approbato, quoniam ad septenarium numerum reductum extitit, nobis nimis arctatum et angustatum visum fuit, ita ut, si aliqui ipsorum clericorum vel adversa valetudine, vel quia ad alia dictae Sedis graviora negotia distraherentur, aut alio quovis modo impediantur, ipsius Camerae munia, prout eorum exigit magnitudo, ab his, qui supersunt, tractari et perfici omnino nequeant, illud igitur dissolvere et extinguere, hoc vero adaugere deliberavimus.

§ 2. Quamobrem litteras erectionis collegii militum, reductionis collegii clericorum ad huiusmodi septenarium numerum, privilegiorumque et indultorum eisdem collegiis, militibus et clericis quomodolibet concessorum, innovatorum et approbatorum, praesentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro expressis habentes; ac reductionem et decretum de septenario numero huiusmodi statutumque eiusdem Pauli praedecessoris desuper quomodolibet factum et quaecumque alia quovis modo effectum praesentium impedientia penitus abrogantes.

§ 3. De fratrum nostrorum consilio ac de apostolicae potestatis plenitudine, collegium militum S. Georgii praefatum, eiusque essentiam, usum et exercitium ac ipsius officia, tenore praesentium, penitus dissolvimus, extinguimus et abolemus.

§ 4. Ne autem dicti collegii extincti nuper milites, ex extinctione praedicta, nimium dispendium patiantur, dilecto filio thesaurario generali nostro per praesentes iniungimus et mandamus quatenus in kalendis aprilis summam septuaginta quinque millium scutorum, quibus in occurrentibus tunc necessitatibus eandem Sedem tempore institutionis ipsorum collegii subvenerunt, singulis pro rata nuper existentibus militibus, iuxta praefati Pauli praedecessoris in litteris ipsius collegii institutionis appositum decretum, quo, in-

Sublatis itaque litteris huiusmodi erectionis,

Dissolutisque officiis dictae militiae,

Neque restituta singulis militibus pecunia,

ter alia, cavetur quod si aliqua ratione vel causa per Romanum Pontificem collegium praefatum extingueretur, summa integra praefata restitueretur, hic Romae realiter persolvat et restituat, interimque ipsis militibus de fructibus, redditibus et proventibus solitis et consuetis pro rata respondeat et responderi faciat: ita quod, dicto termino elapso, nulli militum aliquid amplius de fructibus, redditibus, proventibus et emolumentis huiusmodi solvi debeat.

De novo erigitur collegium clericorum C. A. cum auctore numero ad duodenarium.

§ 5. Collegium vero clericorum, qui nunc sex viventium tantum existunt, uno ex eius officiis per obitum bonae memoriae Iulii Saulii, olim dum viveret, praefatae Camerae clerici, apud Sedem eandem defuncti vacante, quod, ad effectum praesentium, extinguimus et abolemus, adeo ut amplius discerni aut cognosci non possit, sed cum actione ac numero duodecim clericorum infrascripto incorporatum atque confusum intelligatur, dictis de causis et aliis animum nostrum moventibus, ad duodenarium numerum perpetuo augeamus, illudque pro duodecim clericis de cetero instituimus: ita ut deinceps sex alii viri, per nos et pro tempore existentem Romanum Pontificem eidem collegio clericorum ascribendi et deputandi, una cum nunc existentibus dictae Camerae clericis, unum corpus et collegium integrum et indistinctum constituent et efficiant, et duodecim officia, pro duodecim Camerae clericis et Sedis praefatarum cappellanis, omni prorsus sublata inter eos differentia, omnino similia et parilia et aequalia in omnibus et per omnia, eiusdemque iuris, potestatis, iurisdictionis et auctoritatis existant.

Cui collegio vetera omnia communicantur privilegia ab unoquoque clericorum.

§ 6. Ipsumque collegium, sic auctum et institutum et in unum corpus prorsus redactum, et duodecim clerici praefati pro tempore existentes eisdem privilegiis, exemptionibus, facultatibus, praerogativis

et gratis quibuscumque indifferenter potiantur, utantur et gaudeant, quibus antea ipsum collegium et septem illius clerici, quovis modo, coniunctim vel separatim, potiebantur, utebantur et gaudebant; necnon redditus, proventus et emolumenta, iocalia et omnia alia et singula, tam ex communi massa, quam alibi quocumque tempore debita et debenda, ordinaria et extraordinaria, aequaliter percipiant; ac munera, functiones et officia, tam publica quam privata, etiam castrorum, civitatum, locorum et provinciarum, semper sortiantur, obtineant et exercent et exequantur, prout prius, ante auctionem ad duodenarium numerum huiusmodi, collegium ipsum et illius septem clerici habebant, percipiebant et obtinebant, perinde ac si principio collegium praefatum, sic auctum, et cum antiquo confusum et unitum et incorporatum, et illius officia pro duodecim clericis instituta fuissent et reductio ac decretum praefata de numero septenario minime emanassent, statuente quod perpetuis futuris temporibus Camera praefata duodecim clericatum officia habet inter se promiscua et confusa: ita quod sex clerici eidem collegio ascribendi cum aliis sex nunc existentibus omnino pares et aequales existant, et nullum inter eos discrimen prioritatis, potioritatis aut antiquitatis adsit, quo posteriores a prioribus vel alter ab altero quovis modo discernantur, et sic adveniente vacatione sive antiquorum sive augmentorum, semper in supplicatione aut motu proprio mentio fiat quod unus ex duodecim vacat, alioquin clerici admittere nequaquam teneantur, neque ad hoc quovis modo cogi possint.

Eis assignata emolumenta aequaliter dividenda.

§ 7. Et insuper, ut praefati duodecim clerici onera sibi incumbentia supportare et iuxta ipsorum qualitatem et dignitatem decentius sustentare valeant, providere volentes, de eorumdem fratrum con-

rico in pari gradu obtinenda.

silio, et autoritate et potestate similibus, redditum annuum novem millium scutorum auri in auro, ex pecuniis thesaurariae provinciae nostrae Romandiolae eiusque cancellariae, necnon proventuum maleficiorum, tractarum frumenti, rata subsidii trecentorum millium scutorum sive augmenti pretii salis et quorumcumque aliorum subsidiorum et reddituum ordinariorum dictae provinciae exigendum, et alias per eundem Paulum praedecessorem eidem collegio militum extincto, inter alia, pro dote assignatum, ac omnia et quaecumque alia iura, obventiones et emolumenta dicti collegii extincti, et quae collegium et milites quovis modo hucusque percipiebant et assequabantur, massae communi duodecim clericorum praefatorum et ipsi collegio clericorum in omnibus et per omnia, prout collegio huiusmodi extincto concessa fuerant, ita ut liceat eidem collegio clericorum et duodecim illius clericis, coniunctim vel separatim, posthac, una cum aliis ipsius collegii duodecim clericorum redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis, sibi hucusque assignatis seu in futurum assignandis aut quovis modo proveniendis illa percipere, levare, distribuere et dividere, perpetuo applicamus, illaque cum omnibus aliis ipsius collegii clericorum redditibus et emolumentis confundimus.

§ 8. Decernentes praedicta omnia et singula omnino ab omnibus adimpleri et observari debere, et praesentes litteras vim validi et efficacis contractus inter Sedem et Cameram praefatas ac nos ipsos et successores nostros Romanos Pontifices ex una, et collegium clericorum et singulos duodecim clericos et ipsius collegii clericorum officia obtinentes et in futurum habituros illorumque successores vel causam ab eis habentes, ex altera partibus, solemniter et legitime initi, perpetuo obtinere; dictamque Cameram ad

eosdem clericos omnes et singulos in iuribus praedictis tuendos, et ab omni incommodo, damno, laesione, lite, causa et controversia immunes, indemnes et exemptos conservandos teneri et obligatam esse; et sic per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et Palatii Apostolici causarum auditores, in quacumque causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Et pro praefatis omnibus et singulis firmiter observandis et adimplendis, ac pro potiori collegii et XII clericorum praedictorum cautela, tam pro pecuniis quam pro Camerae et Sedis praefatarum occurrentibus necessitatibus, iam solverunt et imposterum solvent, quam pro fructibus, redditibus et proventibus sibi assignandis assignatisque, numquam in sortem principalem computari volumus; ac damnis, expensis et interesse passis, factis, patiendis et faciendis, omnia et singula dictae Camerae bona mobilia et immobilia, iura, actiones et emolumenta ac redditus et proventus praesentia et futura, ita quod liceat, propria ipsius collegii auctoritate, nullo alio a nobis seu R. Pontifice pro tempore existente desuper ex mandato ¹, licentia seu decreto, dictorum bonorum, reddituum seu proventuum, pro dictis pecuniis, damnis, expensis et interesse, possessionem capere et retinere, harum serie obligamus et perpetuo hypothecamus.

§ 10. Non obstantibus eorumdem Eugenii et Pauli aliorumque Romanorum Pontificum decretis, statutis, constitutionibus, ordinationibus apostolicis ac regulis Cancellariae, etiam de non tollendo

¹ Forte expectato mandato (n. r.).

Cautio pro pecunia a clericis solvenda, ab eisque recipienda.

Obstantium derogatio.

iure quaesito; ac extincti collegii militum et Camerae ac collegii praefatorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, praefato collegio et illius clericis, etiam ex causa onerosa, et interveniente quarumcumque pecuniarum quantitate, etiam notabili, ac per modum statutum perpetui et solemniter initi et stipulati contractus, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque et aliis decretis, concessis, confirmatis et approbatis, extensis et moderatis, cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa aut omnino non inserta, effectus earum impediri valeant quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum in nostris litteris habenda esset mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae poenales.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo septuagesimo primo, nonis martii, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 7 martii 1571, pontif. anno vi.

CLXXXVI.

Officii B. Mariae nuper reformati approbatio, cum indulgentiarum largitione pro illud recitantibus, et aliorum similium officiorum abolitione.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

§ 1. Superni omnipotentis Dei providentiae ac benignitatis exemplo excitati, qui, ut

Bull. Rom. Vol. VII.

113

vendicaret et in veritatis semitam perduceret, suae gloriae splendorem e coelis in terram demittere, lucisque aeternae radiis bonos pariter et malos perfundere dignatus est, meditatio cordis nostri ad id potissimum tendit ut fides catholica non solum ubique augeatur et floreat, sed etiam ne errorum tenebrae atque superstitionum abusus piis christifidelium mentibus inducantur, et si quae irrepserunt, protinus evellantur.

§ 2. Cum itaque, in executionem decretorum sacri concilii Tridentini, gratia divina assistente, Catechismo ad populi eruditionem edito, Breviario ad sacras preces, laudes et gratias Deo optimo Maximo ab utriusque sexus ecclesiasticis persolvendas reformato, atque Missali, ut sacerdotes intelligerent quibus precibus uti, qui ritus, quae caeremoniae in missarum celebratione observandae sint, ad pristinam sanctorum Patrum normam restituto, eandem curam et operam adhiberi mandaverimus in emendando ac corrigendo gloriosissimae Dei Genitricis B. Mariae Virginis officio; cuius recitatio sicut pusillis et rudibus christifidelibus peculiaris esse dignoscitur, ita multis superfluis, non sine legentium etiam scandalo, et quae ad varias superstitiones facile rudes ipsos inducere possunt, avaritia impressorum, fuit refertum, qui, ut christifideles ad emendum eiusdem officii libros a se impressos facile allicerent, multa, sub colore pietatis et animarum spiritualis consolationis, ex eorum capite addiderunt, iamque ad antedicti Breviarii uniformitatem, eiusdem Dei Genitricis, ut credimus, intercessione, eruditorum et piorum virorum, quos ad hoc delegimus, studio, officium ipsum, resecatis quae aliena et incerta erant, correctum fuerit et a nobis probatum, Romae imprimi et impressum divulgari iusserimus, ut inde spiritualis, quam optamus, christifidelium animabus proveniat consolatio.

Hic Pontifex iuxta concilium Tridentinum decreta emendari fecit Catechismum, Breviarium et Missale; nunc et officium B. M. V.;